

WSTĘP	2
WPROWADZENIE	4
ROZDZIAŁ I. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2015-2020	4
1. 1. Źródła i podstawy prawne	4
1. 1. 1. Akty prawne regulujące problematykę pomocy społecznej	4
1. 1. 2. Zgodność dokumentami programowymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym.....	7
1. 1. 3. Zgodność z regionalnymi dokumentami programowymi.	12
1. 2. Zadania gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.....	14
DIAGNOZA	26
ROZDZIAŁ II. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem strategii	26
2. 1. Położenie, powierzchnia	26
2. 2. Charakterystyka gminy	26
ROZDZIAŁ III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	32
3.1. Rynek pracy. Bezrobocie.....	32
3. 2. Ubóstwo.....	34
3. 3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba	36
3. 4. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	40
3. 5. Inne dysfunkcje w rodzinach klientów pomocy społecznej	43
3. 6. Podsumowanie	50
ROZDZIAŁ IV. Analiza SWOT.....	52
REALIZACJA STRATEGII	58
ROZDZIAŁ V. Misja, wizja rozwiązywania problemów społecznych.....	58
ROZDZIAŁ VI. Obszary priorytetowe, cele strategiczne, cele operacyjne i zadania	59
6. 1. Obszar PROBLEMOWY I:RODZINA	59
6. 2. OBSZAR PROBLEMOWY II:	68
6.3. OBSZAR PROBLEMOWY III:	74
6. 4. ZESTAWIENIE OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	79
ROZDZIAŁ VII. Źródła finansowania	80
7. 1. Ramy finansowe działalności GOPS w Borzęcinie	80
7. 2. Źródła finansowania.....	81
ROZDZIAŁ VIII. System wdrażania Strategii.....	90
8. 1. Harmonogram wdrażania strategii.	91
8. 2. Sposoby monitorowania , ewaluacji i komunikacji społecznej	91
ROZDZIAŁ IX. Podsumowanie i wnioski	93
ROZDZIAŁ X. SZCZEGÓŁOWE WYNIKI BADAŃ OPINII SPOŁECZNYCH w sprawie PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY.....	95
Źródła danych	103

WSTĘP

Samorząd gminny powinien dążyć do poprawy warunków życia mieszkańców gminy. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi, zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej. Diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie planu działań w dłuższej perspektywie są niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji polityki społecznej w gminie. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi dokument, który umożliwia spełnienie powyższych warunków.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

- **Część wprowadzająca** zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu.
- **Część diagnostyczno-analityczna** zawiera informacje ogólne dotyczące Gminy Borzęcin oraz diagnozę problemów społecznych, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT).

Diagnoza problemów społecznych została przeprowadzona z uwzględnieniem danych za lata 2012 – 2014. Analizy problemów społecznych dokonano w następujących obszarach:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba,
- opieka nad dzieckiem i rodziną,
- przemoc w rodzinie,
- uzależnienia,
- zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa (np. klęski żywiołowe),
- niekorzystne zjawiska demograficzne,
- przestępczość.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Gminy, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie, Powiatowy Urząd Pracy w Brzesku, placówki oświatowe oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w gminie problemów i oczekiwań.

Elementem uspołecznienia procesu budowy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Borzęcin było także przeprowadzenie badania ankietowego skierowanego do osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym gminy. Na terenie gminy przeprowadzono 47 ankiet z mężczyznami i kobietami w przedziale wiekowym 25–64 lata. Założenie zakładało dobór przypadkowy próby mieszkańców gminy. Badanie metodą kwestionariusza ankiety odbywało się od 1 czerwca 2015 roku do 30 czerwca 2015 roku.

- **Część programowa** zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

Obecnie stale wzrasta zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej, co spowodowane jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak redukcja zatrudnienia, deficyt nowych miejsc pracy, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób niepełnosprawnych. W celu ich realizacji powstały, bądź zostały znowelizowane akty prawne, a wśród nich art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. D. U. z 2015r. poz. 163 z późn. zm.) zobowiązujący samorząd gminy do opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W myśl nowej strategii zinstytucjonalizowana pomoc społeczna oferuje pomoc finansową i materialną, jako instrument początkujący proces, umożliwiający osobom i rodzinom przezwyciężanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać we własnym zakresie. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej, jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków i potrzeb społecznych.

Niniejsza strategia została opracowana przy współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Borzęcinie i zespołu ekspertów zewnętrznych powołanych przez **Instytut Strategii i Współpracy INTERcharrette sp. z o.o.** Pomoc zewnętrzna polegała głównie na systematyzacji merytorycznej układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach konsultacyjnych uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia i przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2015-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwi ubieganie się o środki zewnętrzne, m. in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

WPROWADZENIE

ROZDZIAŁ I. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2015-2020

1. 1. Źródła i podstawy prawne

Obecnie wiele aktów prawnych reguluje zadania szeroko pojętej pomocy społecznej oraz innych dziedzin ze sfery społecznej takich jak : edukacja, zdrowie, rynek pracy, sport, kultura itd. Większość zadań realizowana jest przez samorządy terytorialne z dochodów własnych, subwencji i dotacji. Do realizacji zadań przewidziano również liczne programy m. in. takie jak :

- program pomocy państwa w zakresie dożywiania
- program powrót osoby bezdomnej do społeczności
- krajowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- program opieki nad dzieckiem i rodziną , w tym min. Karta Dużej Rodziny,
- krajowy program zatrudnienia

Poza programami wynikającymi z przepisów ustawowych opracowano szereg programów resortowych, których powodzenie jest możliwe wyłącznie przy zaangażowaniu władz lokalnych, a nie tylko instytucji rządowych.

Samorządy mają również obowiązek opracowywania własnych programów takich m. in. jak

- program współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- ocena zasobów pomocy społecznej,
- gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Wielkość i różnorodność programów kierowanych do społeczności lokalnych wymaga sprawnej koordynacji. Wydaje się, że naturalnym narzędziem do realizacji tych celów może być także strategia rozwiązywania problemów społecznych.

1. 1. 1. Akty prawne regulujące problematykę pomocy społecznej

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015r., poz.163 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Opracowując **Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Borzęcin na lata 2015 - 2020** opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z obowiązującymi przepisami oraz wymogami prawnymi.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ niżej wymienione, następujące akty prawne:

1. **PROJEKT ZAŁOŻEŃ projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw** (*Projekt założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw –Wariant II - wersja na Stały Komitet Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 2014 r.*¹⁾

Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich 10 lat podlegała modyfikacjom, które niestety nie przyniosły spodziewanych rezultatów. Stąd konieczność wprowadzenia większej zmiany, która w sposób widoczny będzie oddziaływać na system pomocy społecznej. Również, obecna sytuacja społeczno – gospodarcza wymusza przeprowadzenie gruntownych zmian. Brak jest alternatywy dla tych propozycji bowiem pozostawienie w całości obecnych rozwiązań, będzie skutkowało narastaniem zjawiska wykluczenia społecznego i popadaniem coraz większych grup społecznych w ubóstwo, co skutkowałoby wzrostem liczby osób, które w okresie najbliższych lat będą korzystały ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Taka sytuacja miałaby negatywny wpływ na stan finansów publicznych, a także w dalszym ciągu prowadziłaby do znacznego obciążenia budżetów samorządów lokalnych.

Zgodnie z projektem założeń Projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw projektuje się zmiany, których celem jest **podniesienie efektywności** systemu pomocy społecznej przez zwiększenie podmiotowości odbiorcy pomocy, który będzie miał większy niż dotychczas, wpływ na pokonanie swojej trudnej sytuacji życiowej, poprzez nie tylko współpracę z pracownikiem socjalnym, ale także poprzez świadomy wybór oferowanych usług socjalnych.

Zmiany w systemie pomocy społecznej mają przyczynić się do tego, aby przyznawane świadczenia, oferowane usługi socjalne, w tym praca socjalna, odpowiadały rzeczywistym potrzebom i możliwościom osób i rodzin, a zastosowane mechanizmy bardziej mobilizująco aktywizująco wpływały na ich postawy oraz poprawę gotowości aktywnego udziału w życiu publicznym, w tym współdziałania z lokalnym środowiskiem społecznym.

Osiągnięcie celu zostało oparte na realizacji **czterech założeń**:

Założenie nr 1 – Wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego obywateli i rodzin przy jednoczesnym wzroście ich aktywności w rozwiązywaniu własnych problemów i trudności życiowych we współdziałaniu z instytucjami pomocy społecznej.

Założenie to będzie zrealizowane poprzez:

1. 1. Przeformułowanie celów pomocy społecznej dla nadania priorytetu działaniom profilaktycznym i aktywizującym oraz usługom socjalnym,
1. 2. Wprowadzenie nowego pojęcia „minimalny dochód socjalny” oraz metody jego weryfikacji,
1. 3. Modyfikację katalogu świadczeń pieniężnych i niepieniężnych pomocy społecznej wraz z uproszczeniem listy tych świadczeń.

¹ Źródło: <http://www.mpips.gov.pl/bip/projekty-aktow-prawnych/projekty-ustaw/pomoc-spoeczna/projekt-zalozen-projektu-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-pomocy-spoecznej-oraz-niektorych-innych-ustaw-/>

Założenie nr 2 – Podniesienie efektywności systemu organizacyjnego pomocy społecznej wraz z zapewnieniem jego kompatybilności z innymi systemami wsparcia.

Założenie to zostanie spełnione poprzez:

2. 1. Wprowadzenie nowej struktury organizacyjnej systemu pomocy społecznej na szczeblu gmin i powiatów,
2. 2. Wprowadzenie do systemu pomocy społecznej niepublicznych podmiotów, wykonujących na zlecenie lub w ramach zakupu, usługi socjalne na obszarze gminy,
2. 3. Wprowadzenie do systemu pomocy społecznej standardów usług socjalnych przy określeniu ich minimalnego oraz optymalnego poziomu.

Założenie nr 3 – Wzmocnienie na poziomie gminy i powiatu skuteczności podstawowych narzędzi i instrumentów pracy socjalnej dla wyprowadzania osób i rodzin ze sfery zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Założenie to zostanie osiągnięte poprzez:

3. 1. Wprowadzenie nowych specjalności zawodowych pracowników socjalnych, niezbędnych dla realizacji zmian w systemie pomocy społecznej,
3. 2. Wprowadzenie nowych form kontraktu socjalnego, ukierunkowanych na rodzinę oraz lokalną grupę społeczną, zmotywowaną na zmianę.

Założenie nr 4 – Zmiany w obszarze instytucjonalnych form pomocy oraz wzmocnienie odpowiedzialności rodziny za swoich członków korzystających z tej formy wsparcia.

Założenie to zostanie spełnione poprzez:

4. 1. Wprowadzenie rozwiązań, które doprowadzą do poprawy funkcjonowania domów pomocy społecznej,
4. 2. Wprowadzenie procedury ustalania odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej przez członków rodziny oraz ustalenie reguł partycypacji osoby umieszczonej w domu pomocy społecznej, której stan majątkowy pozwala na regulowanie odpłatności.

2.

POZOSTAŁE AKTY PRAWNE

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 roku (t.j. Dz. U. Nr 78 poz.483);
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2013 r. poz. 594 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.Dz. U z 2015 r. , poz. 163z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011 nr 127 poz. 721 z późn. zm);
5. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2011 nr 43 poz. 225);
6. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015r. ,poz. 149)
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);
8. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2008 nr 164 poz. 1027 z późn. zm.);
9. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015r., poz. 135 z późn. zm.).
10. Ustawa z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. Nr45,poz. 235),

11. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. □□ z 2012 roku, poz. 1356 z późn zm.);
12. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2012 r. poz. 124 z późn. zm.);
13. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2012 nr 124 z późn zm.);
14. Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 121);
15. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2014 nr 234 poz. 1118);
16. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2015 nr 139 poz. 114);
17. Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2002 roku Nr 110 poz. 968);
18. Ustawa o pomocy osobom uprawnionych do alimentów z dnia 7 września 2007r. (Dz. U. z 2012r. ,poz. 1228 z późn. zm.)
19. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu Cywilnego (tj. Dz. U. 2005 r. Nr 31, poz. 266 z późn. zm.),
20. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U 2012 r. poz. 788 z późn. zm.),
21. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (tj. z. U 1964 r. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
22. Ustawa z dnia 04 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów(tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 567);
23. Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 01 sierpnia 1997 roku Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. Nr 50 poz. 475);
24. Ustawa z dnia 24 stycznia 1991 roku o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (t.j. Dz. U. z 1997 r., Nr 142 poz. 950 z późn.zm.);
25. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2013 r. Nr poz. 267 z późn.zm.);
26. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 101).

1. 1. 2. Zgodność z dokumentami programowymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym.

▪ KONTEKST EUROPEJSKI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2015-2020, w generalnych zasadach jest dokumentem zgodnym z założeniami polityki społecznej UE, co stwarza możliwości korzystania z funduszy unijnych skierowanych na rozwiązanie różnych problemów społecznych.

Politykę społeczną Wspólnoty Europejskiej określają traktaty i inne dokumenty odnoszące się do zagadnień społecznych. Najważniejsze z nich to: Wspólnotowa Karta Praw Socjalnych Pracowników, Traktaty z Maastricht i Amsterdamski. Przełomowym w podejściu UE do problematyki społecznej był szczyt Luksemburski, następstwem, którego było wypracowanie Europejskiej Strategii Zatrudnienia, która ma fundamentalne znaczenie dla zastosowania, stale aktualizowanego Europejskiego Funduszu Społecznego – głównego źródła finansowania problemów społecznych.

Głównym założeniem polityki społecznej UE jest zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego metodą otwartej koordynacji (open method of coordination – OMC). Założenia te zostały przyjęte podczas szczytu Lizbońskiego w 2000 r. W ramach OMC, podstawowe cele dla wszystkich krajów są ustalane wspólnie, a następnie przedkładane na strategię poszczególnych państw. Przyjęta w Nicei Europejska Agenda Społeczna wyznacza główne cele w odniesieniu do zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa, będące podstawą Krajowych Planów Działania na rzecz Integracji Społecznej.

Generalnie europejska strategia zasada się na integracji społecznej prowadzącej do osiągnięcia najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki świata opartej na wiedzy, w której wzrost gospodarczy osiągnięty zostanie dzięki większej ilości miejsc pracy i większej spójności społecznej.

Formułując cele zadbano o ich spójność z założeniami, priorytetami i dokumentami obowiązującymi w Unii Europejskiej:

- **W 2002 roku w Nicei, Rada Europejska przyjęła cztery cele zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego na obszarze Unii Europejskiej:**
 - zwiększanie udziału w zatrudnieniu i dostępu do środków, praw, dóbr i usług,
 - zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego,
 - pomoc dla najbardziej potrzebujących,
 - mobilizacja wszystkich odpowiednich instytucji.
- **Strategia Polityki Społecznej otworzyła Polsce dostęp do najważniejszego instrumentu finansowego, jakim jest Europejski Fundusz Społeczny.** Zadania realizowane przez fundusz sprowadzają się do:
 - aktywnych form zwalczania bezrobocia,
 - przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
 - promowanie i oprawa kształcenia ustawicznego,
 - doskonalenie kadry i rozwój przedsiębiorczości,
 - aktywizacji zawodowej kobiet.
- **EUROPA 2020 - jest nową strategią gospodarczą Unii Europejskiej zastępującą Strategię Lizbońską. Nowe wyzwania takie, jak światowy kryzys finansowy zmusiły Europę do redefinicji zarówno celów, jak i instrumentów wspierających rozwój gospodarczy.**

Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,

- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

Cele te pokazują, jaka powinna być ogólna kondycja Unii Europejskiej w 2020 r. pod względem najważniejszych parametrów. Są one przekładane na cele krajowe tak, by każde państwo członkowskie mogło kontrolować swoje postępy w ich realizacji. Nie oznaczają one podziału obciążenia – są to wspólne cele, które realizowane będą za pomocą szeregu działań podejmowanych zarówno na poziomie państw członkowskich, jak i przez UE. Cele są ze sobą ściśle powiązane i wzajemnie się uzupełniają:

- *poprawa sytuacji w dziedzinie edukacji pozwoli ograniczyć bezrobocie i ubóstwo;*

- *większy nacisk na badania i rozwój oraz innowacje w gospodarce, w połączeniu z efektywniejszym wykorzystywaniem środków, podniesie konkurencyjność UE i przyczyni się do tworzenia nowych miejsc pracy;*

- *inwestowanie w czystsze technologie ułatwi walkę ze zmianami klimatu, a jednocześnie stworzy nowe możliwości rozwoju dla przedsiębiorstw i pracowników.*

Podstawowymi instrumentami realizacji celów strategii „Europa 2020” są opracowywane przez państwa członkowskie UE, Krajowe Programy Reform oraz przygotowane przez KE inicjatywy przewodnie, realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych, a wśród nich min. :

- **Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia** – stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy, przez ułatwienie mobilności pracowników i rozwój ich umiejętności, w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych;

- **Europejski program walki z ubóstwem** – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym.

▪ KONTEKST KRAJOWY

Na płaszczyźnie krajowej *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2015-2020*, zgodna jest w swych założeniach i proponowanych kierunkach działań z następującymi dokumentami:

1) STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2015-2020 jest dokumentem zgodnym z założeniami przedstawionymi w Strategii Rozwoju Kraju 2020, przedstawiającymi cele i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego Polski w najbliższej dekadzie oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia Rozwoju Kraju 2020 za konieczne uznaje kompleksowe ujęcie działań w zakresie bezpieczeństwa socjalnego obywateli znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Strategia jest zgodna ze Strategią Rozwoju Kraju 2020, w szczególności w zakresie zapisów **Obszaru strategicznego III: Spójność społeczna i terytorialna** :

- Cel III. 1. Integracja społeczna

Cel III. 1. 1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel III. 1. 2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych.

Do podstawowych skutków i przyczyn wykluczenia społecznego należy ubóstwo. Na ryzyko ubóstwa najbardziej narażeni są bezrobotni, rodziny wielodzietne, rodziny osób niepełnosprawnych, ale także biedni pracujący, czyli łatwo zastępowalni pracownicy wykonujący prace równie niskokwalifikowane, co niskopłatne. Problem ten dotyka przede wszystkim dzieci i młodzież oraz osoby niepełnosprawne. Strategia Rozwoju Kraju 2020 zwraca uwagę na przekazywanie kompetencji na poziom samorządu terytorialnego, któremu przypada dominująca liczba zadań z tego tytułu, i który w związku z tym wymaga od państwa wsparcia zarówno organizacyjnego jak i finansowego, szczególnie w obszarze łagodzenia ubóstwa i zwalczania wykluczenia społecznego. Z jednej strony konieczne jest wsparcie rodzin w postaci świadczeń społecznych, pomocy społecznej czy ulg podatkowych dla rodzin, z drugiej wyrównywanie szans rozwojowych i wyrównywanie deficytów gospodarstw domowych. Szczególne znaczenie ma kwestia pełnej dostępności do usług opiekuńczo-wychowawczych sprzyjających wyrównywaniu szans rozwoju dzieci oraz godzeniu pracy zawodowej i obowiązków rodzinnych, a także polityka wyposażania szkół w uniwersalne świadczenia socjalne (zdrowe żywnienie, opieka lekarska i aktywność fizyczna).

- Cel III. 2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych (w tym usług pomocy społecznej)

Cel III. 2. 1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych

Cel III. 2. 2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych.

Usługi publiczne o charakterze społecznym (pomoc społeczna, obsługa bezrobotnych, ochrona zdrowia, oświata, kultura) wykonywane są zwykle przez samorządowe jednostki organizacyjne. Tu podstawowym problemem jest podniesienie poziomu racjonalności ekonomicznej, a w przypadku usług, dla których określone są ustawowo ich standardy (pomoc społeczna, oświata) – konieczność utrzymywania norm określonych przepisami prawa. Podejmowane działania powinny przyczynić się do wyrównywania dostępu wszystkich obywateli do wysokiej jakości usług publicznych. Do strategicznych zadań państwa w perspektywie roku 2020 należą m. in. :

- ⇒ zadanie nr 4: Zwiększenie efektywności świadczeń społecznych (choroba, macierzyństwo, inwalidztwo, wypadki przy pracy, bezrobocie, starość);
- ⇒ zadanie nr 8: Określenie standardów świadczenia usług publicznych (wycena usług publicznych) i wprowadzenie systemu zarządzania usługami publicznymi.

2) STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- *wzrost zatrudnienia;*
- *wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;*
- *poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;*
- *poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;*
- *podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.*

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości.

Realizacja celów Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego powinna, w perspektywie roku 2020, pozwolić na to, by Polska, dzięki rozwiniętemu rynkowi pracy i wysokiemu poziomowi zatrudnienia w połączeniu z wysokiej jakości systemem kształcenia oraz efektywną opieką zdrowotną, stawała się coraz bardziej nowoczesnym, atrakcyjnym i konkurencyjnym miejscem do życia.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego odzwierciedla cele programu Europa 2020, wpisuje się w nie poprzez wskazanie na potrzebę kształtowania warunków dla rozwoju konkurencyjnej gospodarki rynkowej, ukierunkowanej na zwiększanie spójności społecznej oraz przewyższanie społecznych barier rozwoju.

Zapisy Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego bezpośrednio wpisują się w cele Strategii Rozwoju Kraju 2020. W szczególności odnoszą się one do priorytetów opisanych w dwóch następujących obszarach strategicznych: Konkurencyjna gospodarka (cele: zwiększenie innowacyjności gospodarki oraz rozwój kapitału ludzkiego), a także Spójność społeczna i terytorialna (cele: integracja społeczna oraz zapewnienie dostępu i określonych standardów usług społecznych).

**3) KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU 2020
Nowy wymiar aktywnej integracji**

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu jest bezpośrednim odniesieniem do 9 priorytetu Wspólnych Ram Strategicznych, określa założenia polityki państwa w w/w zakresie. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji stanowi dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego.

Podstawowym problemem dla krajowego programu jest niezdolność gospodarstw domowych do pokrywania wydatków koniecznych, związanych z podstawowymi potrzebami ich członków w wymiarach biologicznym i społecznym, zobowiązaniami z przeszłości (spłacanie zaległości i długów) i przynajmniej minimalnymi oszczędnościami (zabezpieczenie w razie nagłych i nieprzewidzianych wydatków)

Aby ten problem zminimalizować należy oddziaływać na warunki w jakich funkcjonują gospodarstwa domowe, aby mogły one podejmować dobre dla siebie i społeczeństwa decyzje

o inwestowaniu w swój potencjał zatrudnieniowy i zarobkowy oraz decyzje dotyczące poziomu jego realizacji przez ich dorosłych członków.

Celem całej Unii Europejskiej jest zmniejszenie skali ubóstwa lub wykluczenia społecznego o 20 mln osób. Odpowiedni cel krajowy przyjęty przez Polskę brzmi: obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub deprawacją materialną i/lub żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących lub o niskiej intensywności pracy.

W związku z tym przyjęto 6 priorytetów do realizacji w/w programu:

- Priorytet I. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży.
- Priorytet II. Zapewnienie spójności działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych dzieci i młodzieży.
- Priorytet III. Aktywna integracja w społeczności lokalnej.
- Priorytet IV. Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych.
- Priorytet V. Zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałania bezdomności.
- Priorytet VI. Zarządzanie i zmiany strukturalne systemu integracji społecznej.

1. 1. 3. Zgodność z regionalnymi dokumentami programowymi.

▪ KONTEKST REGIONALNY

Przyjęte w *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2015-2020*, cele zgodne są z założeniami polityki województwa małopolskiego przyjętej w dokumentach programowych:

1) STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2011-2020 „Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości”, *Rozwoju Województwa Małopolskiego 2020* _____

Ze względu na swój dalekosiężny charakter Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. W przypadku Gminy Borzęcin jest nim samorząd województwa małopolskiego.

Wizją władz regionu jest, aby:

„Małopolska była atrakcyjnym miejscem życia, pracy i spędzania czasu wolnego, europejskim regionem wiedzy i aktywności, silnym wartościami uniwersalnymi, tożsamością i aspiracjami swoich mieszkańców, świadomie czerpiącym z dziedzictwa i przestrzeni regionalnej, tworzącym szanse na rozwój ludzi i nowoczesnej gospodarki”.

Założenia tego dokumentu przewidują koncentrację środków na najważniejszych dla województwa priorytetach oraz przejrzysty podział zadań i odpowiedzialności za poszczególne obszary polityki rozwoju. Struktura SRWM obejmuje 7 głównych obszarów polityki rozwoju województwa, a także kierunki i sposoby działania w tych obszarach. Dla każdego z obszarów interwencji sformułowano cel strategiczny, stanowiący opis pożądanego kierunku zmian w perspektywie do 2020 roku.

Realizowane cele polityki społecznej na poziomie lokalnym powinny odnosić się do następujących działań strategii:

1.5.3 :Wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej

6.3.1: Wdrożenie systemowych form wsparcia na rzecz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie

6.3.2: Integracja działań na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych

6.3.3: Wdrożenie regionalnej strategii działań w kontekście starzenia się społeczeństwa

6.3.4: Rozwój systemu kształcenia kadr działających w obszarze integrującej polityki społecznej

6.3.5: Rozwój prorodzinnych form opieki zastępczej

2) Program Strategiczny „Włączenie Społeczne” –(projekt – Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 341/13 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 21 marca 2013 roku).

Program Strategiczny „Włączenie Społeczne”, jako strategia wojewódzka w zakresie polityki społecznej uwzględnia określony zestaw działań przynależny wprost do obszaru integrującej polityki społecznej i stanowi element realizacji wytycznych zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

Program Strategiczny (PS) „Włączenie Społeczne” stanowi konsolidację zapisów dotychczas realizowanych i przygotowywanych programów wojewódzkich w obszarze zdefiniowanej w Planie polityki włączenia społecznego. Priorytetyzuje on prowadzone i planowane działania w ramach tego obszaru.

Przede wszystkim realizuje on jeden z kierunków rozwoju strategicznego obszaru „Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne” (obszar 6.) którym jest „Poprawa bezpieczeństwa społecznego: integrująca polityka społeczna” (kierunek 6.3).

Zgodnie z zapisami Strategii **„W tym obszarze podejmowane działania koncentrować będą się wokół szeroko rozumianej integracji potrzeb oraz instrumentów – głównych odbiorców tej polityki. Działania te przyczyniać się będą do zapobiegania występowania oraz niwelowania przejawów wykluczenia społecznego takich grup jak: dzieci pochodzące ze środowisk zagrożonych, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, rodziny wielodzietne”**.

Ponadto, zgodnie z Planem Zarządzania SRWM, w zakresie merytorycznym Programu Strategicznego „Włączenie Społeczne” ujęte zostały działania wzmacniające i promujące przedsiębiorczość społeczną (działanie 1.5.3 „Wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej”), które w SRWM zaliczone są do strategicznego obszaru „Gospodarka wiedzy i aktywności” (obszar 1., kierunek 1.5 „Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości”). Takie przyporządkowanie przedsiębiorczości społecznej na poziomie operacyjnym wynika z istoty tej sfery działań związanych z gospodarką – ma ona bowiem poprzez realizację celów gospodarczych osiągać cele społeczne, charakterystyczne dla integrującej polityki społecznej.

3) Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim na lata 2013-2020 (przyjęty 19 listopada 2013r. przez Zarząd Województwa Małopolskiego)

Celem głównym planowania działań w kontekście rozwoju regionu z użyciem instrumentarium ekonomii społecznej są **„Funkcjonalne społeczności lokalne, podejmujące inicjatywy w obszarze ES w oparciu o potencjał mieszkańców, zasoby terytorium i dostępne instrumenty wsparcia”**.

W takim ujęciu rozwój regionu uzależniony jest przede wszystkim od rozwoju społeczności lokalnych. Dlatego też podstawowym celem wspierania działań z obszaru ekonomii społecznej powinien być rozwój wspólnot lokalnych w oparciu o potencjał podmiotów ekonomii społecznej. „To właśnie społeczność lokalna powinna być widziana, jako podmiot ekonomii społecznej, który wykorzystuje instrumenty ekonomicznej dla podnoszenia jakości życia mieszkańców. Wydaje

RPRES jest spójny z projektem Programu Strategicznego „Włączenie Społeczne” stanowiąc rozszerzenie Priorytetu 1. „Wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej”.

Założenia Regionalnego Planu w Małopolsce w dużej mierze znajdują odniesienia do założeń Krajowego Programu, zachowując konieczną spójność z tym dokumentem, jednak ze względu na inny poziom oddziaływania oraz cechy regionu, założenia Regionalnego Planu posiadają swoją wyraźną specyfikę.

Ponieważ Małopolska od dłuższego czasu dostrzega rolę ekonomii społecznej w trwałym rozwoju regionu, dokument jest mocno zintegrowany ze „Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011 – 2020”.

▪ KONTEKS LOKALNY

W kontekście wewnętrznego rozwoju, *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2015-2020*, wpisuje się w wizję gminy nakreśloną przez Strategię rozwoju gminy Borzęcin na lata 2015– 2020 mówiącą o Gminie, jako miejscu, które zapewnia warunki wszechstronnego rozwoju, zwłaszcza godnego życia:

W 2020 ROKU GMINA BORZĘCIN, TO GMINA WYKORZYSTUJĄCA POTENCJAŁ INTELEKTUALNY I ZAWODOWY SWYCH MIESZKAŃCÓW, W KTÓREJ NA KAŻDEGO CZEKA PRACA, WYPOCZYNEK I RADOŚĆ Z RODZINNEGO ŻYCIA.

MIESZKAŃCY CZUJĄ SIĘ BEZPIECZNIE, MAJĄ ZAPEWNIONĄ DOBRĄ OPIEKĘ MEDYCZNĄ ORAZ BOGATĄ OFERTĘ EDUKACYJNĄ.

AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA ROZWIJA SIĘ WIELOTOROWO,
A KULTURA LUDOWA UBOGACA KAŻDEGO, KTO ODWIEDZA GMINĘ BORZĘCIN.

1. 2. Zadania gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, zwana dalej Ustawą, określa warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej, poprzez:

- ustalenie zadań w zakresie pomocy społecznej;
- wskazanie rodzajów świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
- określenie zasad organizacji pomocy społecznej;
- ustalenie zasad i trybu postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach

odpowiadających godności człowieka. Według Ustawy pomocy udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- *ubóstwa,*
- *sieroctwa,*
- *bezdomności,*
- *bezrobocia,*
- *niepełnosprawności,*
- *długotrwałej lub ciężkiej choroby,*
- *przemocy w rodzinie,*
- *potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,*
- *potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,*
- *bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,*
- *trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;*
- *trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,*
- *alkoholizmu lub narkomanii,*
- *zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,*
- *klęski żywiołowej lub ekologicznej.*

Zgodnie z ustawą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1. Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
2. Sporządzenie oceny w zakresie pomocy społecznej,
3. Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
4. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
5. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
6. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
7. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach finansowanych ze środków publicznych,
8. Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,

9. Opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
10. Praca socjalna,
11. Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
12. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
13. Dożywianie dzieci,
14. Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
15. Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
16. Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
17. Sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
18. Utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników
19. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
20. Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ponadto do zadań własnych gminy należy:

1. Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
2. Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
3. Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
4. Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
5. Współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

1. 2. 1. Organizacja i funkcjonowanie pomocy społecznej na terenie gminy Borzęcin.

▪ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest podstawą jednostką organizacyjną wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej, swoim działaniem obejmuje obszar Gminy. Zajmuje się organizowaniem pomocy społecznej w celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie jest samorządową jednostką finansów publicznych działającą na podstawie statutu.

Podstawą gospodarki jednostki jest plan finansowy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynikający z budżetu gminy.

Wydatki jednostki w oparciu o plan finansowy, dokonywane są w sposób celowy i oszczędny z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów, w wysokościach oraz terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań, na podstawie umów zawartych w następstwie postępowań określonych w przepisach o zamówieniach publicznych.

Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy społecznej jest nakierowana także na pobudzanie aktywności i zaradności wśród beneficjentów Ośrodka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie działa na podstawie następujących przepisów:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2013 r. poz. 594 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015r. , poz.163 z późn. zm.),
3. Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych,
4. Ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
5. Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
6. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
7. Innych ustaw określających zadania z zakresu pomocy społecznej.
8. Statutu Ośrodka zatwierdzonego Uchwałą Rady Gminy Borzęcin (Uchwała Nr XX/ 160 /08 Rady Gminy w Borzęcinie z dnia 28 października 2008r.)

GOPS nastawiony jest głównie na zapobieganie niepożądanym zmianom, rozwijanie umiejętności rodzicielskich w konsekwencji poprawę jakości życia dzieci i rodzin.

Do zadań własnych realizowanych przez GOPS należy w szczególności:

- prowadzenie postępowań oraz wypłacanie przyznanych w drodze decyzji administracyjnej zasiłków stałych, okresowych, celowych, specjalnych celowych, oraz świadczeń pieniężnych na zakup żywności,
- przyznawanie decyzją świadczeń niepieniężnych tj. posiłków dla dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach i opłacanie ich kosztów,
- kierowanie do domów pomocy społecznej, noclegowni oraz opłacanie ich pobytu w części lub w całości,

- opłacanie składek emerytalno- rentowych oraz zdrowotnych za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna oraz składek zdrowotnych za osoby pobierające zasiłek stały nie mające uprawnień do ubezpieczeń z innego tytułu,
- wypłacanie wynagrodzeń przyznanych opiekunowi przez sąd opiekuńczy za sprawowanie opieki,
- potwierdzenie prawa do świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych,
- świadczenie usług opiekuńczych dla osoby samotnej z powodu wieku i choroby oraz dla osoby niepełnosprawnej,
- praca socjalna,
- realizacja zadań i celów określonych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Borzęcin na lata 2009- 2018,
- realizacja programów, w tym osłonowych, wynikających z rozeznanych potrzeb tj. Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Borzęcin na lata 2014-2020 oraz Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2016,
- prowadzenie Punktu Informacyjno –Konsultacyjnego dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie,
- obsługa administracyjno- techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- przyznawanie prawa do świadczeń rodzinnych, zasiłków dla opiekuna i świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz ich wypłacanie,
- prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
- podejmowanie działań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, współpraca z instytucjami realizującymi zadania w zakresie wspierania rodziny,
- realizacja zadań z zakresu rządowego programu dla rodzin wielodzietnych „ Karta Dużej Rodziny”,
- realizacja zadań z zakresu przyjętego Gminnego Programu Osłonowego w celu realizacji projektu „ Pierwszy dzwonek”.

▪ **ZESPÓŁ INTERDYSYPLINARNY ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**

W związku z art. 6, ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) Wójt Borzęcina z dniem 12 kwietnia 2011r. powołał *Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy* (**wykreślić**) do realizacji zadań objętych programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego obsługą zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zespół interdyscyplinarny składa się z przedstawicieli Policji, Służby Zdrowia, Szkół i Przedszkoli z terenu Gminy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kościoła, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej.

Punkt Informacyjno- Konsultacyjny dla Osób Dotkniętych Przemocą działa w GOPS, w którym dyżury pełnią pracownicy socjalni, psycholog 4 godziny w miesiącu oraz 2 godziny w miesiącu radca prawny. Dyżury są pełnione także poza godzinami pracy GOPS. W Punkcie znajdują się ulotki, broszury

z których można skorzystać na miejscu. W 2011r. z pomocy psychologa i radcy prawnego w Punkcie Informacyjno- Konsultacyjnym dla Osób Dotkniętych Przemocą skorzystało 19 osób, w 2012r.- 32 osoby, natomiast w 2013 r. – 33 osoby. Otrzymali oni zarówno wsparcie emocjonalne, psychologiczne i prawne jak również informację o dostępnych formach pomocy (materialnej, medycznej, uzależnień) oraz o instytucjach i organizacjach udzielających tej pomocy. Byli motywowani do podejmowania działań zmierzających do zmian. Osoby doznające przemocy były edukowane w zakresie zachowań obronnych w sytuacji zagrożenia przemocą. Udostępniano informacje o instytucjach i organizacjach świadczących pomoc osobom dotkniętym przemocą jak również o realizowanych programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w Powiatowym Centrum Rodziny w Brzesku.

▪ GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – do ich zadań należy inicjowanie działań w zakresie zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu w szczególności dla dzieci i młodzieży. Podejmowanie czynności zmierzających do poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

1. 2. 2. Organizacje wspierające działania pomocy społecznej na terenie gminy Borzęcin.

▪ Instytucje działające w zakresie kultury i sportu .

KULTURA

Gmina Borzęcin to również miejsce kultury i zabytków. Opiekę kulturalną nad mieszkańcami Gminy Borzęcin sprawuje

Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie.

Został utworzony na mocy uchwały nr IV/15/90 Rady Gminy w Borzęcinie z dnia 14 sierpnia 1990 r. Celem GOK jest realizacja zadań w zakresie wyzwalania aktywności kulturalnej mieszkańców gminy, ochrony i kultywowania lokalnych wartości kulturowych, promowania zespołów i ludzi kultury oraz tworzenia lokalnego rynku kultury w warunkach samorządu lokalnego i gospodarki rynkowej. Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie stanowi centrum kulturalne gminy. Składa się na to Dom Ludowy oraz sześć placówek w terenie. W zakresie organizacji wypoczynku i rozrywki we własnym środowisku, Gminny Ośrodek Kultury:

- Zapewnia miejsce spotkań dzieciom, młodzieży i starszym, stwarza warunki do wypoczynku i rozwoju w grupach wspólnych zainteresowań (Pracownia Aktywnej Twórczości, zespoły artystyczne) - oczywiście uwzględniając potrzeby poszczególnych grup odbiorców (młodzież, dzieci, osoby starsze);
- Stwarza warunki kulturalnej zabawy i życia towarzyskiego poprzez organizowanie dyskotek, zabaw tanecznych, konkursów - podejmując jednocześnie problemy kultury życia towarzyskiego, stosunków międzyludzkich itp.;
- Rozwija różne formy turystyki, rekreacji ruchowej, w okresie lata licznie organizuje imprezy plenerowe, rajdy oraz wycieczki rowerowe;

- Współdziała z organizacjami sportowymi w przygotowaniu programu kulturalnego w czasie zawodów, turniejów itp. Szczególnie popularyzuje takie gry sportowe, jak: szachy, warcaby, tenis stołowy, bilard;
- Wspólnie ze szkołami działającymi na terenie gminy organizuje konkursy wiedzy, imprezy sportowe, itp.

Biblioteka

Biblioteka służy rozwijaniu i zaspakajaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i rozwoju kultury. Biblioteka jest dostępna dla wszystkich, gromadzi i udostępnia zbiory ze wszystkich dziedzin wiedzy, służąc kształtowaniu kultury społeczeństwa, kształceniu ogólnemu i zawodowemu, wychowaniu i kulturalnej rozrywce. Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie koordynuje pracę Filii Bibliotecznych w Bielczy i Przyborowie

Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa oraz upowszechnianiu wiedzy i rozwoju kultury. Biblioteka jest dostępna dla wszystkich, gromadzi i udostępnia zbiory ze wszystkich dziedzin wiedzy, służąc kształtowaniu kultury społeczeństwa, kształceniu ogólnemu i zawodowemu, wychowaniu i kulturalnej rozrywce.

Do szczegółowych zadań Biblioteki należy:

- Gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie księgozbioru,
- Wypożyczanie zbiorów do domu i udostępnianie precyzyjne
- Ochrona zbiorów i konserwacja
- Działalność informacyjna
- Gromadzenie dokumentów życia społecznego
- Zajęcia dla różnych grup wiekowych ze szczególnym uwzględnieniem przedszkolaków, dzieci i młodzieży szkół podstawowych, gimnazjum
- Oferta dla dorosłych czytelników (Klub Miłośników Książki, czytelnia komputerowa, wystawy, prelekcje, itp.)

SPORT

Na terenie gminy działają Ludowe Kluby Sportowe. Oto reprezentanci gminy w różnych klasach rozgrywkowych:

KLUB „SOKÓŁ” Borzęcin

Klub Sportowy „ Sokół” Borzęcin powstał w 1951 roku jako ludowe zrzeszenie sportowe. Od 2007 roku Klub funkcjonuje w ramach Stowarzyszenia Regionalnego Centrum Rozwoju i Integracji Europejskiej Powiatu Brzeskiego. Klub sportowy „Sokół” skupia cztery sekcje piłki nożnej, tj. juniorów (młodszych oraz starszych) oraz seniorów.

GMINNY KLUB SPORTOWY W BORZĘCINIE

Gminny Klub Sportowy w Borzęcinie powstał w 2002 roku i zrzesza 3 sekcje piłkarskie:

- Klub Sportowy „Victoria” Bielcza – który od 1962 roku działał pod nazwą LZS Viktoria,
- KS „Dolanka” - powstał w roku 1961 r.
- Sekcja strzelecka LOK.

W ramach każdej z sekcji działają drużyny piłkarskie w różnych kategoriach wiekowych.

KLUB SPORTOWY „ISKRA - ŁĘKI”

Klub Sportowy „ISKRA” Łęki powstał w 1956 r. działa czynnie od ponad 46 lat nigdy nie zawiesił swojej działalności. W pierwszych latach swojego istnienia Klub był integralną częścią Gminnego Klubu Sportowego w Borzęcinie, jednak 21 lipca 2004 roku zebrani Członkowie Klubu podjęli uchwałę o założeniu stowarzyszenia, którego pełna nazwa brzmi Klub Sportowy „ISKRA – Łęki” z siedzibą w Łękach nr 80 a.

BORZĘCIŃSKIE STOWARZYSZENIE FUTSALU „GRYF”

Borzęcińskie Stowarzyszenie Futsalu „Gryf” Zostało zarejestrowane i wpisane do Ewidencji klubów sportowych prowadzonej przez Starostę Brzeskiego w dniu 15 października 2008r. (Nr. wpisu: 7/2008). Oficjalne rozpoczęcie działalności statutowej, to dzień 1 stycznia 2009 r.

KLUB SPORTOWY „BŁĘKITNI – PRZYBORÓW”

Klub Sportowy „BŁĘKITNI - Przyborów” powstał w 1956 r. W pierwszych latach swojego istnienia Klub był integralną częścią Gminnego Klubu Sportowego w Borzęcinie, jednak 6 września 2013 roku zebrani Członkowie Klubu podjęli uchwałę o założeniu stowarzyszenia, którego pełna nazwa brzmi Towarzystwo Wspierania Sportu, Kultury i Rozwoju Przedsiębiorczości z siedzibą w Przyborowie 250 A.

Klub sportowy „BŁĘKITNI Przyborów” skupia dwie sekcje piłki nożnej, tj. seniorzy oraz juniorzy młodsi.

ZABYTKI

Zabytki kultury materialnej oraz miejsca związane z ważnymi wydarzeniami historycznymi, stanowią dziedzictwo kulturowe, decydujące o tożsamości kulturowej Gminy. Najważniejsze obiekty kultury w jakie wyposażony jest obszar to:

- **obiekty sakralne** – kościoły w Borzęcinie Górnym i Bielczy oraz zespół dworsko – parkowy:
 1. Kościół Parafialny p.w. Narodzenia Najświętszej Panny Marii w Borzęcinie Górnym A-268.
 2. Kościół Parafialny p.w. Matki Boskiej Anielskiej w Bielczy A-267.
 3. Eklektyczny dwór łacińskich w Przyborowie z XIX w., środkowy ryzalit piętrowy, w bocznym skrzydle ganek wsparty na filarach, otoczony bogatym parkiem krajobrazowym ze stawem, aleja grabowa.
 4. Bezaardówka w Przyborowie, miejsce zamieszkania austriackiego pułkownika Johan'a Ritter'a von Bezaard'a (1871-1939), wynalazcy najbardziej znanej wojskowej busoli I połowy XX wieku tzw. busoli bezarda.
- **regionalne budownictwo mieszkaniowe** – głównie obiekty architektury drewnianej (chałupy) w dużej ilości skupione w Borzęcinie, Łękach i Przyborowie,
- **przydrożne kapliczki**-wielość przydrożnych kapliczek i krzyży stanowi istotny element krajobrazu kulturowego okolic Borzęcina. Na terenie Gminy znajduje się sześć przydrożnych kapliczek budynkowych oraz 51 kamiennych krzyży i figur. Najstarsze pochodzą z osiemnastego wieku,

- **cmentarze wojenne** – pozostałości po frontach i walkach, jakie toczyły się na tej ziemi między wojnami austriacko – niemieckimi, a rosyjskimi w okresie I wojny światowej.

▪ **Regionalne Centrum Rehabilitacji i Pomocy Społecznej w Borzęcinie**

Regionalne Centrum Rehabilitacji i Pomocy Społecznej w Borzęcinie będzie działać w sektorze pomocy społecznej oraz w sektorze świadczącym usługi medyczne. Usługi te będą wykonywane w postaci usług świadczonych przez pomoc społeczną, czyli dom pomocy społecznej i ośrodek wsparcia oraz w postaci usług w zakresie ambulatoryjnej rehabilitacji leczniczej obejmującej lekarską opiekę rehabilitacyjną i fizjoterapię ambulatoryjną. Stworzonych zostanie 110 miejsc całodobowej opieki społecznej z zapleczem terapeutycznym i rehabilitacyjnym, co skutecznie przyczyni się do rozwiązywania problemu braku miejsc w placówkach całodobowej opieki społecznej.

• **ORGANIZACJE POZARZĄDOWE**

Dużą wagę w rozwiązywaniu problemów społecznych i walce z najważniejszymi kwestiami społecznymi odgrywają organizacje pozarządowe. Stanowią one nieodłączny element społeczeństwa obywatelskiego. Dzięki swej elastyczności, dobrej znajomości środowiska lokalnego i wypracowanym form działania są skuteczne i wpływają na funkcjonowanie swych klientów. Są to organizacje, które nie są nastawione na zysk, a w swej pracy w znacznej mierze opierają się na wolontariuszach. Oczywiście nie może całkowicie zwolnić państwa od odpowiedzialności za los ludzi potrzebujących pomocy. Jego rolą jest umiejętne pokierowanie całością współpracy pomiędzy sektorem publicznym, a społecznościami lokalnymi reprezentowanymi przez organizacje pozarządowe.

Najlepszą metodą takiej współpracy jest kontraktowanie usług na rzecz potrzebujących. Metoda ta stawia na równi wysiłki podejmowane przez organizacje pozarządowe z poczynaniami sektora publicznego, tworząc autentycznych partnerów w walce o zaspokojenie potrzeb najsłabszych jednostek i przywrócenie ich społeczeństwu. Działania podejmowane w zakresie rozwiązywania problemów społecznych winny być ukierunkowana na:

- bezpieczeństwo socjalne mieszkańców,
- doskonalenie systemu pomocy dziecku i rodzinie,
- doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym,
- działania prospołeczne - wolontariat,
- doskonalenie pracy socjalnej.

Na terenie Gminy Borzęcin funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

Fundacja „MAGMA” im. Ronalda Reagana

Celem działalności Fundacji jest działalność w zakresie:

- pomocy społecznej,
- ochrony i promocji zdrowia,
- nauki , edukacji, oświaty i wychowania,
- kultury i sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji,
- upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- ochrony środowiska, ekologii i turystyki,

- działalność charytatywna,
- edukacji.

OBSZARY DZIAŁAŃ:

Przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca:

- *Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie ich szans*
- *Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych*
- *Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym*

Ochrona zdrowia

- *Ochrona i promocja zdrowia*
- *Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym*

Ochrona praw

- *Działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn*
- *Przeciwdziałanie bezrobociu, rozwój gospodarczy*
- *Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*

Nauka, kultura, ekologia

- *Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego*
- *Teatr*
- *Ochrona zabytków, dziedzictwo*
- *Edukacja kulturalna*

Działalność międzynarodowa, wspólnoty lokalne, aktywność społeczna

- *Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych*
- *Promocja i organizacja wolontariatu*

Tożsamość, tradycja narodowa

- *Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości, rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej*

Sport, turystyka, wypoczynek

- *Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu*
- *Turystyka i krajoznawstwo*
- *Wypoczynek dzieci i młodzieży*

Oddziały Caritas przy Parafiach

Na terenie gminy działają Oddziały Caritas przy Parafiach w Borzęcinie, Bielczy, Borzęcinie Dolnym, Przyborowie, Szczepanowie.

Do zadań Caritas w szczególności należy :

- 1) prowadzenie działalności charytatywnej;
- 2) szerzenie chrześcijańskiej nauki o miłosierdziu, krzewienie ducha czynnej miłości bliźniego oraz wychowanie do miłosierdzia przez urządzenie nabożeństw, pielgrzymek, Tygodni Miłosierdzia itp.;
- 3) formacja charytatywna i doszktałanie pracowników i wolontariuszy przez organizowanie zebrań, konferencji, zjazdów, dni skupienia, rekolekcji, kursów, szkoleń, poradni, a także wydawanie i kolportaż materiałów informacyjnych, formacyjnych i instruktażowo-szkoleniowych;
- 4) prowadzenie akcji promujących działalność Caritas, także przy współpracy ze środkami społecznego przekazu;

- 5) analiza niekorzystnych zjawisk społecznych, zakresu ich występowania oraz opracowywanie programów zmierzających do ich usuwania;
- 6) opracowywanie programów działalności charytatywnej;
- 7) powoływanie placówek zamkniętych i otwartych, w zależności od potrzeb terenowych, oraz powoływanie innych jednostek organizacyjnych. Funkcjonowanie placówek Caritas odbywa się w oparciu o ich odrębne statuty i regulaminy;
- 8) działalność w zakresie pomocy społecznej przez:
 - a) *niesienie pomocy rzeczowej i finansowej osobom w trudnej sytuacji materialnej, w szczególności: dzieciom i młodzieży, uczniom i studentom, samotnym rodzicom, rodzinom, osobom starszym i samotnym, bezrobotnym, bezdomnym, chorym i niepełnosprawnym, uzależnionym, ofiarom przemocy, ofiarom klęsk żywiołowych, epidemii, zbrojnych konfliktów i terroryzmu, migrantom i uchodźcom, więźniom i opuszczającym zakłady karne, osobom przeżywającym inne trudności;*
 - b) *prowadzenie domów pomocy społecznej, domów dla bezdomnych, domów samotnej matki, placówek opiekuńczo-pielęgniacyjnych, ośrodków wsparcia dziennego, ośrodków interwencji kryzysowej, kuchni dla ubogich, punktów pomocy doraźnej, świetlic środowiskowych, profilaktyczno-wychowawczych, opiekuńczo wychowawczych;*
 - c) *organizowanie wycieczek dla dzieci i młodzieży.*
- 9) działalność w zakresie profilaktyki, ochrony i promocji zdrowia przez prowadzenie zakładów opieki zdrowotnej:
 - a) *pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnego;*
 - b) *zakładów opiekuńczo-leczniczych;*
 - c) *zakładów rehabilitacyjno-leczniczych;*
 - d) *hospicjów;*
 - e) *ośrodków opiekuńczo-rehabilitacyjnych.*
- 10) przeciwdziałanie patologiom społecznym i zagrożeniom bezpieczeństwa publicznego;
- 11) promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonym zwolnieniem z pracy;
- 12) działalność w zakresie oświaty, edukacji i wychowania, w tym prowadzenie szkół specjalnych, podstawowych i gimnazjów;
- 13) działalność na rzecz ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- 14) promocja i organizacja wolontariatu;
- 15) wspomaganie organizacji pozarządowych i innych podmiotów działających w sferze pożytku publicznego;
- 16) uczestniczenie w ogólnokrajowych i międzynarodowych akcjach wchodzących w zakres charytatywnej działalności Kościoła;
- 17) pozyskiwanie środków na realizację zadań statutowych przez organizowanie zbiórek i kwest, koncertów i innych imprez charytatywnych, przyjmowanie ofiar, darowizn, zapisów i spadków, odpisów podatkowych, pozyskiwanie sponsorów, występowanie o subwencje i dotacje, a także prowadzenie działalności gospodarczej, z której dochód będzie w całości przeznaczony na działalność statutową.

Ponadto na terenie gminy działa Akcja Katolicka Diecezji Tarnowskiej, która posiada swoje oddziały przy parafiach na terenie Gminy Borzęcin.

OCHOTNICZE STRAŻE POŻARNE:

- OSP w Borzęcinie,
- OSP w Borzęcinie Dolnym,
- OSP w Przyborowie,
- OSP w Bielczy,
- OSP w Łękach.

Celem Ochotniczej Straży Pożarnej jest:

- prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami,
- branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń,
- informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi,
- rozwijanie wśród członków Ochotniczej Straży Pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno - oświatowej i rozrywkowej,
- organizowanie młodzieżowych i kobiecych drużyn pożarniczych,
- organizowanie zawodów sportowych i imprez propagujących kulturę fizyczną.

DIAGNOZA

ROZDZIAŁ II. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem strategii

2. 1. Położenie, powierzchnia

Gmina Borzęcin jest położona w Polsce w województwie małopolskim, w powiecie brzeskim. W latach 1975 - 1998 położona była w województwie tarnowskim. Miejscowość Borzęcin jest siedzibą Gminy Borzęcin. Gmina stanowi 17,41% powierzchni powiatu.

Gmina Borzęcin położona jest wśród licznych, bogatych w zasoby fauny i flory lasów na równinie Kotliny Krakowsko-Sandomierskiej, nad rzeką Uszwicą, w kierunku północnym od trasy E4 pomiędzy Brzeskiem, a Tarnowem. Około 8,5 tys. mieszkańców, zamieszkuje na powierzchni 103 km².

Gmina Borzęcin składa się z 7 sołectw (Bielcza, Borzęcin Górny, Borzęcin Dolny, Jagniówka, Łęki, Przyborów, Waryś).

Administracyjnie Gmina Borzęcin położona jest w północno-wschodniej części województwa małopolskiego, w powiecie brzeskim. Gmina graniczy:

- od północy i północnego wschodu z gminą Szczurowa,
- od strony południowo-zachodniej z gminą Brzesko,
- od południa z gminą Dębno i Wojnicz,
- a od wschodu z gminami powiatu tarnowskiego: Wierzchosławicami i Radłowem.

Granica z gminami Radłów, Wierzchosławice i Wojnicz jest równocześnie granicą powiatu tarnowskiego i brzeskiego. Według podziału Polski zaproponowanego przez J. Kondrackiego na mezoregiony fizycznogeograficzne w makroregionie Kotliny Sandomierskiej w rejonie Gminy Borzęcin wydzielone zostały mezoregiony Nizina Nadwiślańska i Podgórze Bocheńskie, przy czym prawie cały obszar Gminy położony jest na Pogórzu Bocheńskim.

W podziale fizyczno-geograficznym według Z. Czeppe i K. German cały obszar Gminy położony jest w makroregionie Kotliny Sandomierskiej, w dwóch mezoregionach Wojnicko - Radłowski i Szczepanowsko - Buczeskim rozdzielonych doliną Uszwicy oraz w mikroregionach Równinie Radłowskiej, Wysoczyźnie Szczepanowskiej i Równinie Buczeskiej.

2. 2. Charakterystyka gminy

WALORY HISTORYCZNO – KULTUROWE

Pierwsza informacja o Borzęcinie pochodzi z 1475 r. Wówczas Jan Długosz w „*Liber Beneficiorum*” zapisał, że biskup krakowski Bodzanta Jankowski w 1364 r. założył na "pustkowiukarczowisku" wieś. Na miejscu wykarczowanego lasu nadano gospodarzom po jednym łanie ziemi

Rys.1.Gmina Borzęcin na tle gmin powiatu brzeskiego

(24 – 27 ha), a powstała wieś nazwano *Bodzantinem*. Nazwa ta wraz z upływem czasu ulegała wielokrotnej zmianie. Bodzantin zmieniono na Bodzanczinek a następnie kolejno na Bodzanczin, Borzęczyn, Borzęcin. Ostatecznie o nazwie Borzęcin zdecydował rząd austriacki w okresie zaborów.

Najstarszy zapis historyczny o ludności Borzęcina pochodzi z 1580 r. Wtedy wieś Borzęcin liczyła 60 włościan. Ogromne obszary leśne oraz rzeki stwarzały warunki sprzyjające osiedlaniu się ludności. Łatwo można tu było pozyskać materiał budowlany, opał oraz żywność, a także schronienie przed najazdami zbrojnymi. Pierwsi osadnicy to nie tylko ludność miejscowa. Część osadników przyjechała tu ze Śląska i Niemiec. W powstałej wsi osiedlali się również rzemieślnicy, którzy przywędrowali tutaj wraz osadnikami i prowadzili swoją działalność. Ich dzisiejsi potomkowie noszą nazwiska odpowiadające ich zawodom: Kołodziej, Cieśla, Bednarz, Stolarz, Kowal i inne. Jednakże kierunek rozwoju gospodarczego Borzęcina w większości wyznaczało rolnictwo.

Wraz z powstaniem wsi utworzona została również parafia. Pierwszy kościół wybudowano tutaj w 1364 r. Wcześniej tereny Borzęcina swym zasięgiem obejmowała założona w 1338 r. parafia w Szczurowej. Władze w nowo założonej wsi sprawował sołtys. Według zapisów jeden z ostatnich sołtysów Borzęcina, nazywał się Giza. Od 1736 r. władzę we wsi sprawował wójt. Za czasów pańszczyźnianych wójt zatwierdzany był przez dziedzica, a wybierany spośród kandydatów w proponowanych przez gromadę. Po zniesieniu pańszczyzny, władzę sprawował wójt wraz z tzw. "przysiężnymi" wybranymi przez gromadę.

Wieś Borzęcin wchodziła w skład dóbr stołowych biskupów krakowskich i wraz z kilkunastoma innymi wsiami stanowiły uposażenie biskupstw krakowskiego w tzw. kluczu radłowskim. Chłopi odrabiali pańszczyznę w folwarku w Borzęcinie, Radłowie i Biskupicach Radłowskich.

W 1848 r. uwłaszczone chłopów, innymi słowy epoka feudalna dobiegła końca. W 1867 r. po dokonaniu nowego podziału administracyjnego, Borzęcin włączony został do powiatu brzeskiego. Na polach bitew I wojny światowej, walcząc w CK Armii poległo 112 mieszkańców Borzęcina. W wolnej Polsce - od 1918 r. - Borzęcin był tzw. gminą jednostkową, podobnie jak Bielcza czy Przyborów.

Na przestrzeni lat Borzęcin przechodził różne zmiany administracyjne. Od drugiej połowy XIV wieku do 1772 r., Borzęcin należał do powiatu pilzneńskiego, województwa sandomierskiego. Po 1772 r. znalazł się w granicach cesarstwa austriackiego, w powiecie bocheńskim. W 1867 r., po utworzeniu przez zaborców austriackich nowego podziału administracyjnego, Borzęcin włączony został do powiatu brzeskiego, a w 1935 r., kiedy utworzone zostały gminy zbiorowe, do Borzęcina przyłączono wieś Bielczę. Odtąd te wsie razem stanowiły gminę, w której administrację sprawował zarząd gminy.

W 1975 r. kiedy zniesiono powiaty, wyższą jednostką administracyjną nad gminami stały się województwa. Borzęcin odtąd do końca 1998 r. należał do województwa tarnowskiego. Od 1 stycznia 1999 r., tj. od wejścia w życie nowej reformy administracyjnej kraju, Borzęcin należy do powiatu brzeskiego i województwa małopolskiego.

LUDNOŚĆ

Gmina Borzęcin na tle gmin sąsiednich jak i na tle całego powiatu brzeskiego jest gminą średnią pod względem liczby mieszkańców (miejsce 6 na 7 gmin w powiecie), i średnią pod względem wielkości powierzchni. Porównując pełne lata statystyczne według informacji posiadanych przez GUS, liczba ludności maleje. Gminę Borzęcin w roku 2014 zamieszkiwało 8424 osoby.

Tabela 1. Struktura ludności Gminy Borzęcin w podziale na płeć w latach 2011-2014

	jm	2011	2012	2013	2014
ogółem	osoba	8424	8446	8426	8424
mężczyźni	osoba	4186	4196	4190	4176
	%	49,69%	49,68%	49,73%	49,57%
kobiety	osoba	4238	4250	4236	4248
	%	50,31%	50,32%	50,27%	50,43%
	różnica	0,62%	0,64%	0,55%	0,85%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Obecnie w Gminie Borzęcin zaobserwować można zaobserwować równomierny rozkład ludności pod względem płci, liczba kobiet przewyższa niewiele (mniej niż 1%) liczbę mężczyzn .

Uśredniony wskaźnik gęstości zaludnienia dla wszystkich sołectw Gminy Borzęcin kształtuje się na poziomie 82 osób na km² , jest znacznie mniejszy od wielkości tego wskaźnika dla powiatu (ok.157 osób na km²).

Jest także znacznie niższy od średniej gęstości zaludnienia województwa małopolskiego, liczącej około 221 osób/km², oraz od gmin wiejskich województwa (średnio 111 osób/1km²).

GRUPY WIEKOWE w STRUKTURZE LUDNOŚCI

Kolejnym, niezwykle istotnym elementem jest kształt, jaki przyjmuje struktura wiekowa mieszkańców. Jego analiza wskazuje, iż społeczeństwo Gminy Borzęcin jest stosunkowo młode - osoby, które nie ukończyły 40 roku życia stanowią bowiem 60,77% ogólnej liczby mieszkańców. Przyglądając się jednak bliżej innym jednostkom terytorialnym – widać wyraźnie, że wskaźnik ten nie wyróżnia Gminy na tle województwa, powiatu brzeskiego czy wchodzących w jego skład gmin ościennych.

Analizując strukturę mieszkańców Gminy ze względu na wiek (na podstawie danych statystycznych za 2014 r.) należy zauważyć, że oprócz pokolenia wyżu demograficznego z lat 70-tych i pierwszej połowy lat 80-tych XX wieku (osoby w wieku 30-40 lat) duży udział w strukturze wiekowej ludności mają ludzie młodzi w wieku 20-24 lata oraz 25-29 lat. Porównanie struktury wiekowej² mieszkańców Gminy Borzęcin z sytuacją w powiecie brzeski i województwie małopolskim pozwala zauważyć bardzo korzystne dla gminy zjawisko: *udział w strukturze ludności mieszkańców w grupach wiekowych 10-14 i 15-19 lat jest znacząco wyższy, niż w porównywanych jednostkach administracyjnych.*

Tabela 2. Struktura mieszkańców gminy Borzęcin ze względu na wiek

	2011	% udział w liczbie mieszkańców gminy	2012	% udział w liczbie mieszkańców gminy	2013	% udział w liczbie mieszkańców gminy	2014	% udział w liczbie mieszkańców gminy
0-4	422	5,01%	401	4,75%	381	4,52%	374	4,44%
5-9	431	5,12%	437	5,17%	446	5,29%	448	5,32%
10-14	562	6,67%	521	6,17%	498	5,91%	451	5,35%
15-19	649	7,70%	638	7,55%	616	7,31%	601	7,13%
20-24	666	7,91%	669	7,92%	658	7,81%	661	7,85%

² BDL GUS(2014)

	2011	% udział w liczbie mieszkańców gminy	2012	% udział w liczbie mieszkańców gminy	2013	% udział w liczbie mieszkańców gminy	2014	% udział w liczbie mieszkańców gminy
25-29	724	8,59%	731	8,65%	711	8,44%	702	8,33%
30-34	638	7,57%	645	7,64%	680	8,07%	706	8,38%
35-39	575	6,83%	594	7,03%	598	7,10%	609	7,23%
40-44	603	7,16%	586	6,94%	571	6,78%	567	6,73%
45-49	557	6,61%	555	6,57%	576	6,84%	567	6,73%
50-54	579	6,87%	600	7,10%	585	6,94%	580	6,89%
55-59	470	5,58%	496	5,87%	499	5,92%	546	6,48%
60-64	395	4,69%	401	4,75%	428	5,08%	430	5,10%
65-69	284	3,37%	299	3,54%	315	3,74%	319	3,79%
70 i więcej	869	10,32%	873	10,34%	864	10,25%	863	10,24%
RAZEM	8424	100,00%	8446	100,00%	8426	100,00%	8424	100,00%

Na korzyść Gminy Borzęcin wypada również udział ludności w wieku 20-24, 35-39, 40-44 oraz 48-49, lat. Szczególnie pozytywny jest wyższy wskaźnik procentowy liczby dzieci i młodzieży.

Zaobserwować należy jednocześnie niższy udział przedstawicieli starszych grup wiekowych (w wieku 50-75 lat), w porównaniu z powiatem i regionem. Oznacza to, że pod względem kategorii wiekowych ludność Gminy nie starzeje się tak szybko, jak w regionie, czy w kraju.

Z kolei w aspekcie struktury wiekowej wg ekonomicznych kategorii wieku, w Gminie Borzęcin na przestrzeni lat widoczny jest korzystny trend wzrostowy w zakresie liczby osób w wieku produkcyjnym, przy równoczesnym spadku liczby mieszkańców najmłodszych, będących w wieku przedprodukcyjnym.

Według informacji z 2014 r., 68,33 % ogółu lokalnej społeczności to osoby w wieku produkcyjnym, osób w wieku przedprodukcyjnym jest 15,11%, a w poprodukcyjnym 16,56 % ogółu.

O ile statystyki obrazujące strukturę wiekową społeczeństwa Gminy Borzęcin przedstawiają dane, które można uznać za korzystne, o tyle obserwacja zachodzących w tym obszarze zmian pozwala zauważyć negatywne procesy, wpisujące się w ogólnopolską tendencję starzenia się społeczeństwa.

Tabela 3. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku - Gmina Borzęcin [2011-2014]

	2011	2012	2013	2014
	osoba	osoba	osoba	osoba
ogółem	8424	8446	8426	8424
w wieku przedprodukcyjnym	1415	1359	1325	1273
w wieku produkcyjnym	5648	5718	5706	5756
w wieku poprodukcyjnym	1361	1369	1395	1395
% udział w ogólnej liczbie mieszkańców				
w wieku przedprodukcyjnym	16,80%	16,09%	15,73%	15,11%
w wieku produkcyjnym	67,05%	67,70%	67,72%	68,33%
w wieku poprodukcyjnym	16,16%	16,21%	16,56%	16,56%

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

OŚWIATA I WYCHOWANIE

Gmina Borzęcin może poszczycić się doskonałą bazą oświatową:

- Zespół Szkół w Borzęcinie,
- Zespół Szkół i Przedszkola w Przyborowie,
- Zespół Szkół w Bielczy,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Borzęcinie Dolnym,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Łękach prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Łękach,
- Publiczne Przedszkole w Borzęcinie Górnym,
- Publiczne Przedszkole w Borzęcinie Dolnym,
- Publiczne Przedszkole w Bielczy

Dane GUS również potwierdzają, że w Gminie Borzęcin rośnie liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w porównaniu do 2011 r. ilość dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wzrosła o 7%.

Tabela 4. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w gminie Borzęcin .

dzieci ogółem		
dzieci w wieku 3 - 6 lat		
2012	2013	2014
osoba	osoba	osoba
365	342	319
dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym		
dzieci w wieku 3 - 6 lat		
254	246	bd
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym		
dzieci w wieku 3 - 6 lat		
69,6%	71,9%	bd

Źródło:BDL

Aktualna sieć placówek wychowania przedszkolnego zapewnia potrzeby opieki nad dziećmi tej grupie wiekowej.

EDUKACJA

Szkoły podstawowe

W gminie funkcjonuje 5 szkół podstawowych z 30 oddziałami.

Przy wszystkich szkołach na terenie gminy działają szkolne świetlice. W roku szkolnym 2012/2013, do szkół podstawowych uczęszczało 471 uczniów. Analizując dane statystyczne zauważalna jest w okresie 2011-2013 zmniejszająca się liczba uczniów o ok.12 %.

Uczniowie szkół podstawowych w Gminie Borzęcin

2011	2012	2013
osoba	osoba	osoba
533	487	470

Źródło: GUS (BDL).

Ponadto w Gminie Borzęcin znacząco spadła liczba absolwentów (o 5% w ciągu ostatnich 3 lat).

Absolwenci szkół podstawowych w Gminie Borzęcin

2011	2012	2013
osoba	osoba	osoba
101	96	96

Źródło: GUS (BDL).

Do szkół uczęszcza więcej mężczyzn, niż kobiet (52,1% w 2013 r.). Jak pokazują dane GUS liczba uczniów i absolwentów maleje na wszystkich poziomach administracyjnych regionu, najbardziej na poziomie województwa i podregionu. Szczególnie niepokojący jest znaczący ubytek absolwentów szkół podstawowych w Gminie Borzęcin, znacznie większy, niż w porównywanych jednostkach administracyjnych.

Współczynnik skolaryzacji brutto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII), w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.³

W 2013 r. wartość tego współczynnika w Gminie Borzęcin wyniosła 88,68 % i jego wartość zmalała od 2012 r. Równocześnie nastąpił spadek współczynnika skolaryzacji we wszystkich porównywanych jednostkach administracyjnych. W Polsce wartość wskaźnika wynosiła w 2013 r. 98,58 % i zmniejszyła się od 2011 r. o 0,14 %.

współczynnik skolaryzacji brutto: szkoły podstawowe		
2011	2012	2013
%	%	%
92,86	90,69	88,68

Gimnazjum

Na terenie Gminy działa Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Borzęcinie, Publiczne Gimnazjum im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Przyborowie, Publiczne Gimnazjum w Bielczy, w których w 2013r.uczyło się 300 dzieci , a naukę skończyło 116 uczniów. Podobnie jak w innych jednostkach administracyjnych w Gminie zmniejszyła się liczba uczniów (10%). Dla porównania, w województwie liczba uczniów zmniejszyła się na przestrzeni 4 lat o 10,0 %, zaś absolwentów 12,3%.

Uczniowie gimnazjum		
2011	2012	2013
326	320	300
Absolwenci gimnazjum		
Osoba	Osoba	osoba
137	110	116

³ <http://www.stat.gov.pl> (09.12.2013).

ROZDZIAŁ III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

3.1. Rynek pracy. Bezrobocie

Zmiany gospodarcze i polityczne, jakie dokonały się w Polsce w latach 1989-1990 doprowadziły do tego, że Polska dołączyła do krajów o gospodarce rynkowej, co z kolei spowodowało pojawienie się zjawiska bezrobocia. Jest to zjawisko społeczne, polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia. Stan ten spowodowany jest brakiem równowagi pomiędzy popytem na pracę a podażą pracy. W Polsce stało się kwestią społeczną, świadczy o tym dynamika, skala i struktura zjawiska. Brak pracy jest czynnikiem, który ma wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Konsekwencją braku pracy jest też narastające ubóstwo i związane z tym kwestie edukacyjne, zdrowotne, mieszkaniowe itd., których rozwiązaniem zajmuje się szeroko pojęta polityka społeczna.

Walka z bezrobociem możliwa jest tylko przez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej mającej na celu wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy. Zadania w tej sferze koncentrują się również wokół problemu ochrony pracowników przed utratą zatrudnienia, ochrony egzystencji jednostki dotkniętej brakiem pracy oraz pomocy w znalezieniu zatrudnienia. Świadczenia społeczne dla bezrobotnych w Polsce reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powinny one zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe, ale powinny także zachęcać do podjęcia zatrudnienia.

Na koniec grudnia 2014 r. według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brzesku bez pracy pozostawało w Gminie Borzęcin 456 osób (o 73 mniej, niż w 2013 r.), w tym 233 kobiety (kobiety stanowiły 60,40 % bezrobotnych w gminie ogółem). Liczba bezrobotnych w powiecie brzeskim wyniosła na koniec 2014 r. 9592 osoby, co oznacza, że bezrobotni mieszkańcy Gminy Borzęcina stanowili 5,01 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych powiatu brzeskiego.

Na koniec 2014 r. stopa bezrobocia w powiecie brzeskim wyniosła 11,6 % (dla porównania w województwie małopolskim stopa bezrobocia wyniosła 9,9%, zaś w Polsce 14,4 %).

Tabela 5. Stopa bezrobocia : porównanie województwo małopolskie, podregion tarnowski i powiat tarnowski (2011-2014)

Jednostka terytorialna	ogółem			
	2011	2012	2013	2014
	%	%	%	%
MAŁOPOLSKIE	10,5	11,4	11,5	9,9
Podregion tarnowski	12,7	13,9	14,2	12,5
Powiat brzeski	11,8	12,5	13,6	11,6

W Gminie Borzęcin na koniec 2014 r. liczba bezrobotnych obniżyła się o 73 osób w stosunku do sytuacji na koniec grudnia 2013 r. i o 93 osoby w stosunku do roku 2011.

Tabela 6. Liczba bezrobotnych – analiza lat [2011-2014]

	POLSKA	MAŁOPOLSKA	Podregion tarnowski	Powiat tarnowski	Gmina Borzecin
	ogółem				
2011	1 982 676	145 094	23 802	4186	546
2012	2 136 815	161 161	26 187	4460	556
2013	2 157 883	164 434	26 832	4864	526
2014	1 822 000	139 027	23 140	4071	453
wzrost/spadek liczby bezrobotnych	-160 676	-6 067	-662	-115	-93

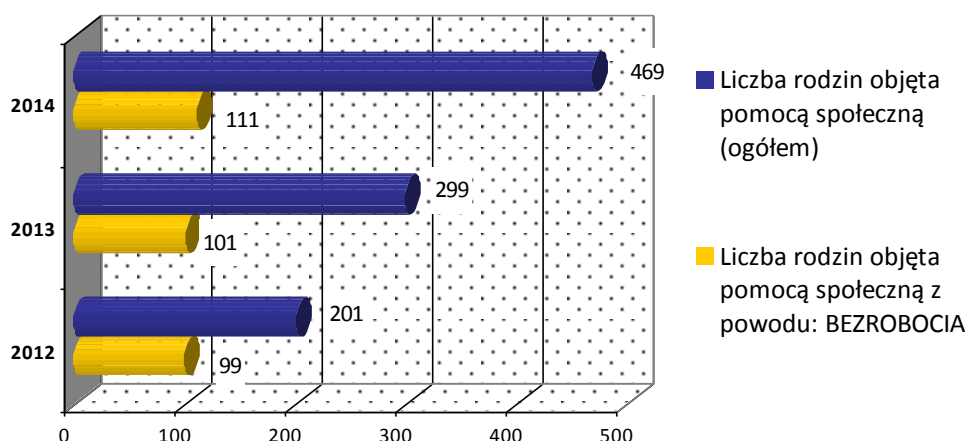
Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

Jeśli chodzi o porównanie sytuacji pod względem liczby bezrobotnych na przestrzeni ostatnich 4 lat (2011-2014) w Gminie Borzecin zmalała o 93 osoby. W Polsce, województwie małopolskim, widoczny jest spadek liczby bezrobotnych ogółem (w Polsce o 8 % w 2014r. w stosunku do 2011 r.) podobnie jak w podregionie, w którym liczba bezrobotnych spadła o ok.3 %.

Bezrobocie wśród klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Borzecinie.

Jak wynika z danych GOPS w Borzecinie w ostatnich 3 latach liczba rodzin z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy w 2014 r. w stosunku do 2013 r. zmniejszyła się o 10 rodzin tj.9,5%, oraz o 12% w stosunku do roku 2012r. tj.12 rodzin .

Rysunek 1. Rodziny z dysfunkcją bezrobocia korzystających z pomocy społecznej na tle wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną [2012-2014]

W latach 2012-2014 rodziny korzystające ze wsparcia **GOPS w Borzecinie**, w których jedyną lub jedną z dysfunkcji było bezrobocie, stanowią odpowiednio 24 % (2014r.), 34 % (2013r.) i 19% (2012r.) wszystkich rodzin, którym przyznano pomoc.

W rodzinach dotkniętych problemem bezrobocia najczęściej występują następujące problemy:

- *Brak środków na zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych.*

- *Psychospołeczne skutki bezrobocia, które najwyraźniej widoczne są u osób długotrwale bezrobotnych.*
- *Negatywne wzorce wychowawcze przekazywane dzieciom.*

System pomocy rodzinie z problemem bezrobocia realizowany jest poprzez następujące zadania świadczone przez GOPS w Borzęcinie:

- przygotowanie i wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania pracy,
- zobowiązanie do aktywnego, dokumentowanego poszukiwania pracy,
- przyznanie świadczeń umożliwiających zaspokojenie niezbędnych potrzeb,
- niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin,
- zwiększanie aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działaniach służących usamodzielnieniu,
- pomoc w uzyskaniu kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy,
- zatrudnianie osób bezrobotnych w ramach prac interwencyjnych ,robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych,
- współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w celu pozyskania informacji o dostępnych ofertach pracy dla klientów GOPS,
- działania podejmowane w celu redukcji psychospołecznych skutków bezrobocia, przede wszystkim ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców poprzez zapewnienie, ciepłego posiłku w szkole, podstawowego wyposażenia do szkoły, możliwości uczestniczenia w zajęciach świetlic szkolnych, wiejskich i świetlicy środowiskowej działającej przy Parafii pw. NNMP w Borzęcinie Górnym.

W ramach pomocy społecznej oferowane jest również wsparcie i aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych poprzez utworzenie nowych miejsc pracy w ramach prac społecznie użytecznych zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

3. 2. Ubóstwo

Definicja.

Ubóstwo to „ (...) brak dostatecznych środków materialnych do życia, bieda, niedostatek, (...) ale również nędza czyli stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki rodzinnej lub grupy społecznej”⁴

Ubóstwo to również „ (...) zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny.”⁵

„Ubóstwo absolutne to stan niezaspokojenia potrzeb uznawanych w danym społeczeństwie i czasie za minimalne.” „Ubóstwo względne dotyczy jednostki i rodziny, których zasoby w danym czasie w istotny sposób spadają poniżej zasobów będących w dyspozycji przeciętnej jednostki lub rodziny w społeczeństwie, do którego należą.”⁶

Z kwestią ubóstwa związane są pojęcia minimum socjalnego i minimum egzystencji. Minimum egzystencji to minimum biologiczne, które wyznacza dolną granicę ubóstwa. Minimum socjalne, to najniższy koszt dóbr i usług, niezbędnych do zaspokojenia potrzeb biologicznych i elementarnych tzw. potrzeb wyższego rzędu. Minimum socjalne wyznacza górną granicę ubóstwa.⁷

⁴ J. Auleytner, K. Głębička, Polityka społeczna - pomiędzy opiekuńczością a pomocniczością, WSP Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie, Warszawa 2000, s.236.

⁵ Encyklopedia PWN, Warszawa 1997, s.526.

⁶ red. W.Toczyński, Natura i kwestia ubóstwa, Gdańsk 1991, s.12

⁷ red. S.Golinowski, Polska bieda. Kryteria, ocena, przeciwdziałanie, Warszawa 1996.

Rozmiary zjawiska i analiza danych.

Pojęcie ubóstwa w świadomości społecznej oznacza brak dostatecznych środków materialnych do życia i pojmowane jest jako bieda oraz niedostatek.

Wśród przyczyn ubóstwa wymienić należy:

- bezrobocie,
- zbyt niskie dochody gospodarstw domowych,
- niepełnosprawność i choroby,
- niezdolność życiową,
- uzależnienie od alkoholu, narkotyków bądź innych środków odurzających.

Ubóstwo jest zjawiskiem obejmującym w szczególności rodziny wielodzietne, niepełne, posiadające niepełnosprawnych członków i osoby bezdomne. Efektem ubóstwa jest dezorganizacja życia rodziny, szczególnie dzieci, niedożywienie, zaniedbania w warunkach mieszkaniowych, różnego rodzaju patologie.

Z badania budżetów gospodarstw domowych wynika, że rok 2014 nie przyniósł, w stosunku do 2013 roku, radykalnych zmian w sytuacji materialnej ogółu gospodarstw domowych. Utrzymała się co prawda zaobserwowana w 2014 roku tendencja spadkowa realnej wartości wydatków gospodarstw domowych, ale spadek ten był niższy niż w 2013 roku i wyniósł 0,7%. Dochody realne gospodarstw domowych kształtowały się na poziomie podobnym jak w 2013 r. (spadek o 0,1%). Skala zmian zarówno dochodów jak i wydatków zależała od grupy społeczno-ekonomicznej gospodarstw domowych⁸. Nieznaczny realny spadek wydatków (poniżej 1%) wystąpił we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych z wyjątkiem gospodarstw domowych rolników. W grupie rolników zaobserwowano ponad 3 procentowy wzrost realnej wartości wydatków. Gospodarstwa rolników charakteryzowały się także ponad 7% wzrostem realnej wartości dochodów realnych. Znalazło to odzwierciedlenie w obliczanych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw wskaźnikach zagrożenia ubóstwem.

W 2012 roku nie odnotowano zmian w zasięgu ubóstwa skrajnego. Odsetek osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy ubóstwa skrajnego (tzn. poniżej poziomu minimum egzystencji) wynosił zarówno w 2013, jak i 2014 roku 6,8%. Na nieco niższym poziomie niż w poprzednim roku kształtowała się wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym (pokazującego procent osób w gospodarstwach domowych, w których wydatki wynosiły mniej niż 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych). W 2014 roku odsetek osób zagrożonych ubóstwem relatywnym wyniósł 16,3% i był niższy o 0,6 p. proc. Od wskaźnika zanotowanego rok wcześniej, przy czym realna wartość relatywnej granicy ubóstwa nieznacznie spadła.

Poniżej tzw. ustawowej granicy ubóstwa żyło w 2014 r. 7,2% osób, co oznacza wzrost wartości wskaźnika o 0,6 p. proc. w odniesieniu do roku poprzedniego. Należy jednak zauważyć, iż podana wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem w 2014 roku została obliczona z uwzględnieniem dwóch obowiązujących w tym roku progów interwencji socjalnej przyjmowanych za granicę ubóstwa ustawowego: niższego, obowiązującego w pierwszych trzech kwartałach 2014 roku oraz wyższego, zwaloryzowanego po sześciu latach progę, który stanowi kryterium przyznania pomocy społecznej od 1 października 2014 roku. W przypadku, gdyby stopa ubóstwa ustawowego dla całego roku 2014 liczona była według progę wprowadzonego w IV kwartale, odsetek osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej ustawowej granicy ubóstwa wyniósł by nie 7,2%, a 13,2%. Pomimo tego, że w 2014 r. ogólne wskaźniki zagrożenia ubóstwem ekonomicznym były na zbliżonym poziomie, jak w roku poprzednim, to odnotowano jednak pewne zmiany w przypadku niektórych grup ludności. Do najbardziej zauważalnych należy zaliczyć (zaobserwowany niezależnie od przyjętej granicy ubóstwa) wzrost zagrożenia ubóstwem wśród rodzin niepełnych, a także w gospodarstwach domowych z dziećmi niepełnosprawnymi oraz spadek zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach rolników.

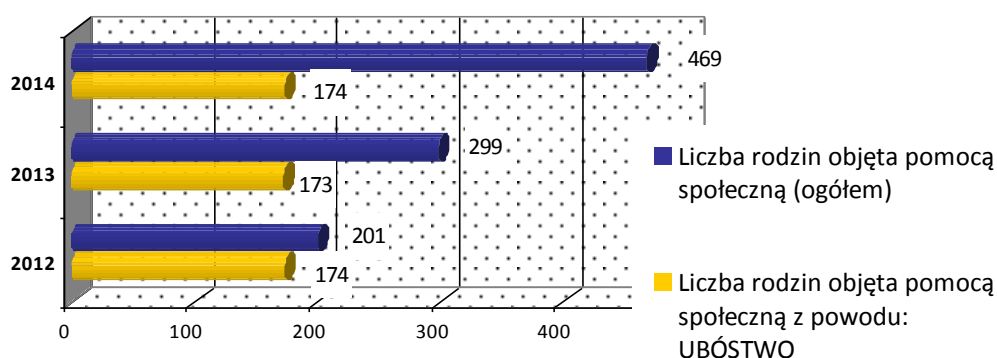
⁸ *Budżety gospodarstw domowych w 2014 r.*, Warszawa 2014; *Sytuacja gospodarstw domowych w 2014 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych.*, Warszawa 2014

Ubóstwo wśród klientów GOPS w Borzęcinie.

Osoba uboga może otrzymać wsparcie materialne z ośrodka pomocy społecznej wtedy, gdy jej trudna sytuacja dochodowa związana jest, z co najmniej jednym trudnym problemem socjalnym takim jak: bezrobocie, niepełnosprawność, bezdomność, sieroctwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo- wychowawcze, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, alkoholizm, narkomania, sytuacja kryzysowa, zdarzenie losowe.⁹

Powód przyznania pomocy przez GOPS w Borzęcinie ze względu na trudną sytuację życiową spowodowaną ubóstwem w 2014r. zostało objętych blisko 37,10 % rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie, w 2013r. 57,86 % i 86,57 % w 2012r.

Rysunek 2. Rodziny z dysfunkcją ubóstwa korzystające z pomocy GOPS w Borzęcinie na tle wszystkich rodzin- klientów pomocy społecznej (2012-2014).

Na przestrzeni ostatnich 3 lat (2012-2014) można zauważyć stałą liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na trudną sytuację życiową spowodowaną ubóstwem.

3. 3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Niepełnosprawność

Definicja.

Obowiązująca definicja, mówi, iż niepełnosprawność oznacza „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”. 10 W art. 1 mówi się też, że ustawa ta dotyczy osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem. Nie wystarczy, zatem poczucie bycia osobą niepełnosprawną z powodu złego stanu zdrowia – musi to potwierdzić odpowiednia komisja (zespół).

⁹ Ustawa o pomocy społecznej, Art. 7.

¹⁰ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.)

Rozmiary zjawiska i analiza danych.

Niepełnosprawność jest wieloaspektowym zjawiskiem. Znaczącą rolę odgrywa tutaj psychologiczne i społeczne funkcjonowanie osoby z niepełnosprawnością oraz jej rodziny. Optymalny system wsparcia powinien zagwarantować osobom niepełnosprawnym pełną integrację ze środowiskiem, a także przeciwdziałać izolacji i marginalizacji tej grupy osób.

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego 2011, liczba osób niepełnosprawnych w 2011 roku wynosiła około 4,7 mln (dokładnie 4 697, 5 tys.), co stanowi 12,3% ludności kraju. Dla porównania w 2002 r. odsetek osób niepełnosprawnych był na poziomie 14, 3%. W 2011 roku niepełnosprawni w województwie małopolskim stanowili 11,8% ogółu Małopolan. (kraj - 12,3%).

Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych - 84% - utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków. Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie.

Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się, co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to dodatkowo powoduje trudności z wejściem na rynek pracy i utrzymaniem zatrudnienia. Ale istnieje wysoka dynamika poprawy wykształcenia osób niepełnosprawnych, nie ustępująca pod tym względem grupie osób sprawnych.¹¹

W Narodowym Spisie Powszechnym populację ludzi niepełnosprawnych podzielono na dwie kategorie:

- **niepełnosprawnych prawnie** (kryterium jest orzeczenie o stopniu niepełnosprawności) oraz
- **niepełnosprawnych biologicznie** (według deklaracji o stanie zdrowia).

Rodziny z osobami niepełnosprawnymi są częściej narażone na zwiększone występowanie niedostatku, ubóstwa, niewydolności opiekuńczej i wychowawczej. Do najczęstszych problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne w swojej codziennej egzystencji należy zaliczyć:

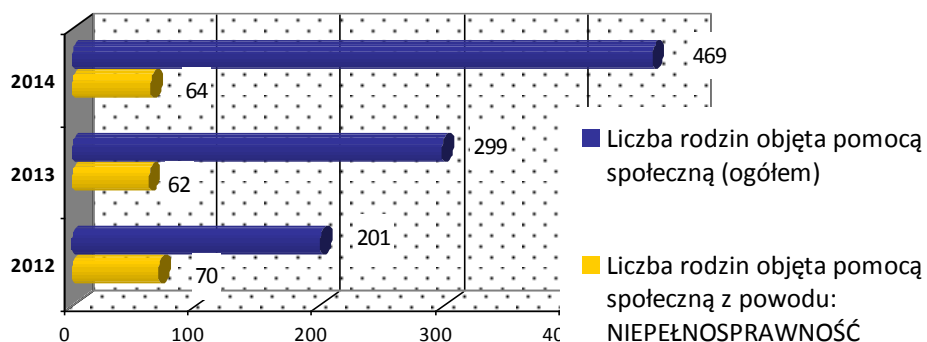
- trudna sytuacja materialna;
- utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych wynikający z niedostatecznej bazy rehabilitacji leczniczej;
- niska aktywność zawodowa na otwartym rynku pracy;
- brak zakładów pracy chronionej;
- bariery psychospołeczne, ekonomiczne, architektoniczne komunikacyjne utrudniające aktywność społeczno-zawodową;
- brak dostatecznej bazy informacyjno-szkoleniowej.

Niepełnosprawność wśród klientów GOPS w Borzęcin.

Sporządzenie pełnej diagnozy problemu niepełnosprawnych jest trudne, gdyż nie gromadzi się kompletnych danych statystycznych na ten temat. Głównym problemem gminy w zakresie diagnozy zjawiska niepełnosprawności jest brak możliwości ustalenia rzeczywistej liczby osób niepełnosprawnych.

¹¹ Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Rysunek 3. Rodziny z dysfunkcją niepełnosprawności korzystające z pomocy na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2012-2014).

Analizując dane można sformułować następujące wnioski:

- dysfunkcja niepełnosprawności występuje u 34,83% rodzin w 2012r. 20,74% rodzin (2013r.) i 13,65% rodzin 2014r.) korzystających z pomocy GOPS Borzęcin.

GOPS w Borzęcinie uczestniczy aktywnie w realizowanych projektach finansowanych z funduszy UE, w których jedną z grup docelowych są osoby niepełnosprawne.

W latach 2011-2015 w ramach realizowanego projektu finansowanego z *Działania 8.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu - eInclusion, Programu Innowacyjna Gospodarka (PO IG) 2007-2013* darmowy komputer z dostępem do internetu otrzymało 460 osób z terenu Gminy Borzęcin zagrożonych wykluczeniem cyfrowym z powodu trudnej sytuacji materialnej lub niepełnosprawności, w tym z powodu niepełnosprawności 249 osób (osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności- I,II grupa):

- I edycja- „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu dla mieszkańców Gminy Borzęcin” - 71 osób z niepełnosprawnością
- II edycja - „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu dla mieszkańców Gminy Borzęcin” 2012-2013 – 57 osób z niepełnosprawnością
- III edycja- „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Borzęcin- etap III” 2014-2015 – 121 osób z niepełnosprawnością

Dodatkowo warto zauważyć, iż ze świadczeń rodzinnych w tym z zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego oraz dodatku rehabilitacyjnego do zasiłku rodzinnego skorzystało łącznie:

- w 2012r.– 303 osoby,
- w 2013r. – 273 osoby,
- w 2014r. – 243 osoby.

Długotrwała choroba

Definicja.

Długotrwała choroba, definiowana również jako choroba przewlekła to jedna z bardzo częstych przyczyn trudnej sytuacji życiowej osoby i rodziny. Dysfunkcja ta dotyczy bezpośrednio przede wszystkim osób starszych, choć zdarzają się przypadki chorób u ludzi w średnim wieku czy młodych. Długotrwała choroba to „(. . .) dolegliwość bądź stan patologiczny, który utrzymuje się przez dłuższy czas i który będzie trwał nadal do głównych cech choroby przewlekłej należą: długotrwałość, łagodniejszy niż w stanie ostrym przebieg, pogorszenie sprawności pacjenta, nieodwracalność zmian patologicznych i niepomyślnie rokowania, a także następstwa psychospołeczne; osoby chorujące przewlekłe wymagają długotrwałej opieki lekarskiej, pielęgniarskiej i/ lub rehabilitacji.¹²

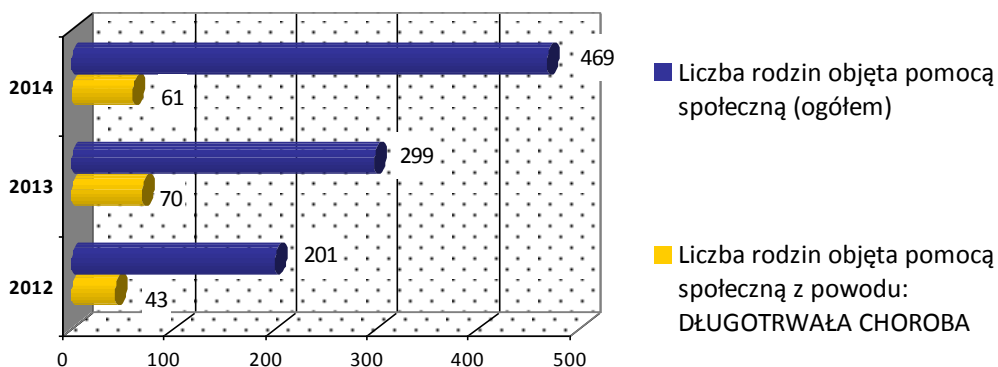
Rozmiary zjawiska i analiza danych.

Głównymi zagrożeniami dla życia i zdrowia ludzi w Polsce stanowią choroby układu krążenia, nowotwory złośliwe i zatrucia – łącznie powodują 75% ogółu zgonów. Wśród chorób układu krążenia najpowszechniejsze to: choroba wieńcowa, nadciśnienie tętnicze i zawał serca. Choroby nowotworowe wykazują od lat tendencję wzrostową. Corocznie z tej przyczyny umiera w Polsce około 80 tys. ludzi

Długotrwała choroba wśród klientów GOPS w Borzęcinie.

Długotrwała choroba jest jedną z częstych przyczyn na podstawie, której rodziny mają przyznawaną pomoc. Z danych GOPS w Borzęcinie wynika, że w 2012r. ponad 43 rodzin korzystających z udzielonej pomocy skorzystało z niej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ale już w 2014 r. było już 61.

Rysunek 4. Rodziny z dysfunkcją długotrwałej choroby korzystające z pomocy na tle wszystkich rodzin-klientów pomocy społecznej (2012-2014).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zajmuje się również kierowaniem do domu pomocy społecznej osób wymagających całodobowej opieki. W 2012r. w DPS przebywało 5 osób, w 2013r. – 6 osób, w 2014r. – 8 osób. Zadanie to finansowane jest ze środków własnych gminy.

¹² red. Krożek - Lesiak, Rodzina w wielkim mieście, jej problemy i sposoby ich rozwiązywania, Zabrze 1998, s. 50

3. 4. Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Definicja.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH i prowadzeniu gospodarstwa domowego, jako dysfunkcja, może być podstawą do udzielenia rodzinie pomocy.

„Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.”¹³

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jest jednym z najczęstszych powodów korzystania z pomocy społecznej. Głównym źródłem tego problemu są różne rodzaje zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny.

Do przyczyn kryzysu polskich rodzin zalicza się:

1. zmieniające się warunki ekonomiczne,
2. czynniki psychospołeczne i kulturowe,
3. osłabienie więzi międzyludzkich.

Rozmiary problemu bezradności wśród klientów GOPS w Borzecinie.

Bezradność wynikająca z zaburzeń równowagi środowiska rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm.

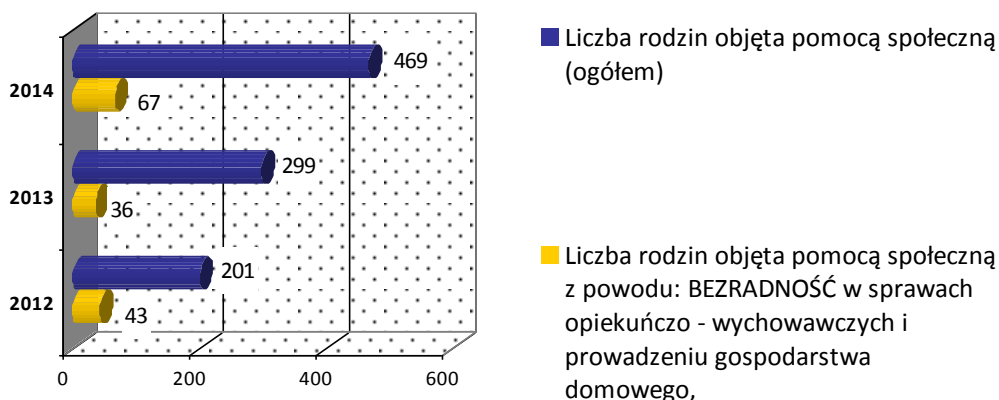
Z praktyki pracy socjalnej wynika, że do tej kategorii możemy zaliczyć rodziny, które:

- nie potrafią zaspokoić podstawowych potrzeb dzieci,
- nie potrafią skutecznie oddziaływać wychowawczo na swoje dzieci,
- nie potrafią gospodarować posiadanymi zasobami i środkami,
- ze względu na wiek, wykształcenie i sytuację rodzinną – wykazują brak umiejętności w przy załatwianiu swoich spraw (np. urzędowych –napisanie podania o zapomogę, zarejestrowanie do lekarza itp.) .

W 2012r. spośród wszystkich rodzin objętych pomocą społeczną w 43 rodzinach występowała dysfunkcja bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, a w 2014r. 67 rodzinach (wzrost o ok.56% w stosunku do 2012r.).

¹³ Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004r. , Art. 2,ust. 1.

Rysunek 5. Rodziny z dysfunkcją bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego wśród klientów GOPS w Borzęcinie [2012-2014].

Jak wynika z danych GOPS z ogółu rodzin objętych pomocą społeczną prawie 14 % rodzin boryka się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Najczęściej niezaradność rodzin w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje następujące zadania z zakresu opieki nad rodziną i dzieckiem:

- rozeznawanie warunków życia rodzin oraz dzieci i młodzieży;
- przeciwdziałanie bezradności rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych przewidzianych w ustawie o pomocy społecznych;
- dożywienie dzieci i młodzieży w przedszkolu i w szkołach w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020 (M. P., poz. 1024), dofinansowywanie wycieczek letniego dla dzieci z rodzin ubogich, oraz dla dzieci z grupy ryzyka;
- pracę socjalną prowadzoną we współpracy z instytucjami działającymi w środowisku lokalnym w tym w szczególności ze: szkołami, placówkami służby zdrowia, policją, Kościołem oraz ponad lokalnym np. z sądami, kuratorami sądowymi;
- zbiórkę odzieży i obuwia dla rodzin i osób najbardziej potrzebujących.

Biorąc pod uwagę fakt, iż w rodzinach z dziećmi zidentyfikowano szerokie spektrum problemów społecznych, między innymi takie jak: bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych należy zakładać, że działania zaplanowane w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2016 będą pomocne w zapobieganiu i eliminowaniu wyżej wymienionych przyczyn marginalizacji społecznej. Działania mające na celu realizację założeń w/w programu prowadzone są przy współudziale partnerów:

- Szkół funkcjonujących na terenie gminy,

- Przedszkola Publicznego,
- Kościoła,
- Urzędu Gminy,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Pielęgniarek środowiskowych,
- Kuratorów sądowych,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku,
- Komisariatu Policji,
- Prokuratury Rejonowej,

Znaczną część klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Z obserwacji pracowników socjalnych wynika, że najczęściej niezaradność rodziny w wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: przemoc domowa, alkoholizm, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich wyrażające się między innymi w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, łamaniu obyczajów, norm i wartości przez dzieci i młodzież. Wszelka pomoc w przypadkach bezradności powinna zmierzać do udzielenia rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umocnieniu własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno - ochronnych.

Pomoc materialna w postaci różnych zasiłków pieniężnych realizowanych z budżetu państwa (zadania zlecone, zadania własne) oraz budżetu samorządowego (zadania własne) ma za zadanie wspieranie budżetów rodzin w celu zapewnienia godziwych warunków bytowych. Stosowanie form pieniężnych wymaga od pracowników socjalnych postawienia szczegółowej diagnozy socjalnej danej rodziny z uwagi na niebezpieczeństwo zmarnowania tych środków, gdyż często rodziny dysfunkcyjne wskazują ogromną bezradność w sprawach planowania wydatków, umiejętności oszczędzania, ustalania priorytetów.

W celu wzmocnienia umiejętności opiekuńczo- wychowawczych rodzin od 2011r. z rodzinami pracują asystenci rodziny . W latach 2011-2014 asystenci rodziny zatrudniani byli w ramach projektu systemowego POKL pn. „Czas na aktywność w Gminie Borzęcin”. Na przestrzeni realizowanego projektu z usług asystenta skorzystało 20 rodzin, wychowujących 65 dzieci , będących beneficjentami projektu. Ponadto dodatkowo w 2013r. w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2013 – asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, usługą asystenta objęto 11 rodzin w których wychowywało się 43 dzieci. W 2014r. do nadal w ramach „Programu Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej- na rok 2014” oraz Programu Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej- na rok 2015” w rodzinach wymagających wsparcia pracuje asystent rodziny. W 2014r. na wniosek pracownika socjalnego przydzielono asystenta 8 rodzinom wychowującym 25 dzieci.

Do zadań asystenta rodziny w szczególności należało:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodzin i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- udzielenie pomocy rodzinie w rozwiązywaniu problemów socjalnych i wychowawczych z dziećmi,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,

- udzielania wsparcia dzieciom,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

Asystent rodziny zakończył współpracę z 3 rodzinami, z uwagi na osiągnięcie wyznaczonych celów. Obecnie asystent rodziny pracuje w 10 rodzinach.

W 2013 roku, z uwagi na zagrożenie zdrowia i życia dzieci w rodzinie, 5-cioro dzieci zostało umieszczonych w Pogotowiu Opiekuńczym w Tarnowie, a następnie w placówce opiekuńczo-wychowawczej „Przyjazny Dom” w Tarnowie, zgodnie z Postanowieniem Sądu Rejonowego w Brzesku.

W 2014 r. w pieczy zastępczej przebywało łącznie 17 dzieci, w tym 4 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej i 15 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W trakcie roku 2 dzieci powróciło do rodzin biologicznych, natomiast 1 się usamodzieliło.

3. 5. Inne dysfunkcje w rodzinach klientów pomocy społecznej

3. 5. 1. Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

W roku 2014r. w gminie Borzęcin udzielono pomocy społecznej 1 rodzinie (1 osoba w rodzinie), w związku z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. W poprzednim roku tj. w 2013r. , udzielono takiej pomocy 4 rodzinom.

3. 5. 2. Uzależnienie od alkoholu

Definicja.

Według najnowszej klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej, polega na niekontrolowanym picu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Skala zjawiska i analiza danych.

Szacuje się, że w Polsce ok. 4 do 5 milionów ludzi żyje w rodzinach alkoholowych. Według najnowszych klasyfikacji zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej.

Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyczy także mieszkańców gminy Borzęcin , nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiar i niszczycielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych Ośrodka jest bardzo skomplikowany i trudny do przewyżczenia, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne.

Szacunki Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA), mówiące o skali zjawiska:

Tabela 7. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe) wg PARPA.

Wyszczególnienie	Skala zjawiska	W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2. 000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4. 000 osób	ok. 1. 000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4. 000 osób	ok. 1. 000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5. 000-7. 000 osób	1. 250-1. 750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	Razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5. 300 osób: dorosłych i dzieci	Około 1. 330 osób: dorosłych i dzieci	Około 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło: www.parpa.pl

Niepokojącym zjawiskiem jest coraz częściej spożywanie alkoholu przez młodzież, co przyczynia się do nasilenia zachowań aspołecznych, osłabia hamulce moralne, pobudza agresję.

Tabela 8. Młodzież i alkohol

Młodzież i alkohol ¹⁴	
III klasy gimnazjum - 15-latkowie	57,6% z nich piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni (71,5% chłopców, 60,3% dziewcząt);
	78,3% z nich PIŁO się w ciągu ostatnich 12m-cy (38,1% chłopców, 20,8% dziewcząt);
II klasa szkoły ponadpodstawowej - 17-latkowie	80,4% z nich piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni (84,6% chłopców, 73,2% dziewcząt);
	91,6% z nich PIŁO się w ciągu ostatnich 12m-cy (47,7% chłopców, 26,5% dziewcząt);

Reasumując, alkoholizm zarówno w życiu jednostki jak i w życiu społecznym zawsze powoduje stratę. Najważniejszymi problemami wynikającymi z alkoholizmu są:

- *samozniszczenie osób uzależnionych od alkoholu,*
- *współuzależnienie stanowiące zagrożenie dla funkcjonowania biologicznego, emocjonalnego wszystkich członków rodziny,*
- *powodowanie przemocy,*
- *rozpad rodziny, rozwody,*
- *naruszenie prawa i porządku, przestępczość.*

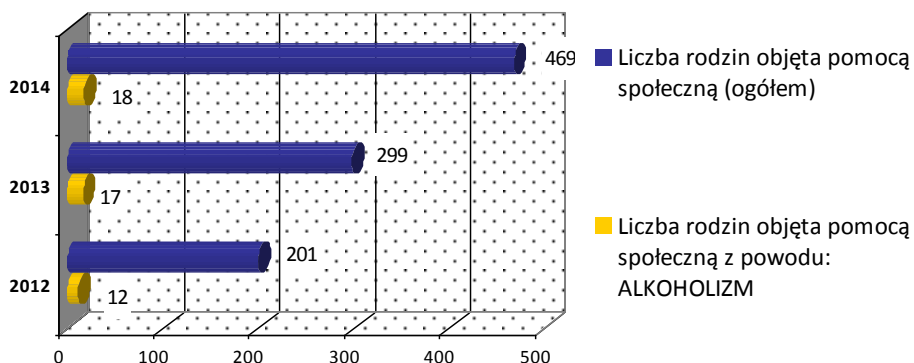
¹⁴ Wyniki ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD - 2011 ("Europejski Program Badań Ankietowych w szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków" realizowany przez Instytut Psychiatrii i Neurologii we współpracy z Radą Europy. Badanie sfinansowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii i PARPA).

Problem alkoholowy wśród klientów GOPS w Borzęcinie.

Spośród wszystkich rodzin korzystających z pomocy GOPS w 2014 r. – 3,8% , w 2013 r. aż 3,5% stanowiły rodziny objęte pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, przez co najmniej jednego z członków rodziny.

Jak wynika z danych problem alkoholowy wśród klientów GOPS w Borzęcinie dotyczy 18 rodzin.

Rysunek 6. Rodziny z dysfunkcją alkoholizm wśród klientów GOPS w Borzęcinie [2012-2014].

Nie jest to pełna liczba osób i rodzin z tym problemem, bowiem wielu podopiecznych, u których pracownik socjalny zauważa lub podejrzewa problem alkoholowy, nie uświadamia sobie uzależnienia, a wielu problem ten ukrywa.

Pomoc na rzecz rodzin i osób dotkniętych problemem alkoholowym odbywa się poprzez zadania realizowane przez GOPS, w szczególności:

1. Działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży prowadzone przez świetlice szkolne oraz świetlicę środowiskową.
2. Zaspokajanie socjalnych potrzeb dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym poprzez opłacanie wyżywienia w szkole, wyposażenie w niezbędne artykuły szkolne i odzież.
3. Sfinansowanie udziału w wycieczkach letnich.
4. Współpraca z Policją, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przychodnią Terapii i Uzależnień w celu przekonania ludzi dotkniętych tą chorobą o konieczności podjęcia leczenia.
5. Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez uczestniczenie w zajęciach świetlic funkcjonujących przy placówkach oświatowych oraz świetlicy środowiskowej funkcjonującej przy Parafii pw. NNMP w Borzęcinie.

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy przede wszystkim podejmowanie czynności zmierzających do skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnione od alkoholu. Działania te głównie polegają na motywowaniu osób uzależnionych do podjęcia dobrowolnego leczenia i kierowaniu do właściwego zakładu leczenia odwykowego, a także na kierowaniu wniosków do sądu o wszczęcie postępowania w sprawie orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

3. 5. 3. Narkomania

Definicja.

Termin narkomania określa stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale posługiwanie się wszelkimi środkami wywołującymi euforię odurzającą.

Skala zjawiska i analiza danych.

Zagrożenie narkomania waha się w granicach 30%, są to dane ze służby zdrowia i policyjnych kronik. Inicjacja narkotyczna ma miejsce w wieku 10-14 lat. Przeważnie jest to 12 rok życia. 72% młodych ludzi robi to z ciekawości, 77,7% miała świadomość zagrożeń jakie niesie ze sobą używanie narkotyków, 30% spróbowało za namową kolegów.

Społeczne skutki używania narkotyków to: wzrost przestępczości, wysokie koszty leczenia, przestępczość zorganizowana, rozpad rodziny, „wypadanie” z ról społecznych lub nie podejmowanie ich, rozwój patologii. Dla jednostki to – prostytutka, rozrywkowe zachowanie, choroby weneryczne, tj. AIDS, HIV, WZW.

Województwo małopolskie zaliczane jest do jednego z regionów o najniższym wskaźniku występowania zjawiska narkomanii. Średnio 13,2% respondentów przyznaje się do palenia marihuany, (około 5,6% okazjonalnie). LSD 1,5%, 0,7% środki wziewne, 1,1% inne. 75% mieszkańców województwa deklaruje, iż nie używa żadnych środków odurzających i psychotropowych. Tylko 1,2% osób badanych przyznaje, że środki takie przyjmuje bardzo często (kilka razy w tygodniu). Niestety narkomania jako zjawisko społeczne staje się problemem społecznym, gdyż obejmuje swym zasięgiem około 15,0% badanej populacji, a wiek inicjacji przypada na okres największego nasilania się postaw nonkonformistycznych i buntowniczych młodzieży.¹⁵Widoczny jest przede wszystkim niewystarczający poziom edukacji oraz brak systemu zbierania danych i rozpoznania zjawiska.

Wśród klientów GOPS w Borzęcinie nie ma osób dotkniętych narkomanią.

3. 5. 4. Przemoc w rodzinie

Definicja.

Przemoc w rodzinie została zdefiniowana w art. 2 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z tą definicją przez przemoc w rodzinie należy rozumieć wszelkie jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się przede wszystkim:

- **intencjonalnością** – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- **nierównowagą sił** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą; ofiara jest słabsza, a sprawca jest silniejszy;
- **naruszaniem praw i dóbr osobistych** – sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary (np. do wolności, do nietykalności osobistej, do godności, szacunku itp.);

¹⁵ Źródło: Raporty wojewódzkie - stan zagrożenia narkomanią (2010), www.narkomania.gov.pl.

- **powodowaniem cierpienia i bólu** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody; doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Specjaliści wyróżniają pięć podstawowych form przemocy w rodzinie, gdzie poszczególne formy najczęściej występują w połączeniu z innymi:

- 1) **fizyczną** – *najbardziej widoczną i najtrudniejszą do ukrycia, od szturchania, popychania, ciągnięcia za włosy, uszy, aż po zachowania powodujące ostre urazy fizyczne wymagające hospitalizacji;*
- 2) **psychiczną** – *najtrudniejszą do udowodnienia, często zaczynającą się niepostrzeżenie, od ignorowania czyichś potrzeb, krytykowania poglądów, zazdrości, ograniczania kontaktów z bliskimi, po oskarżanie, poniżanie, wyśmiewanie, upokarzanie, szantażowanie i groźby;*
- 3) **ekonomiczną/materialną** – *uniemożliwianie podjęcia pracy, dostępu do wspólnych środków finansowych i dóbr materialnych, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, nielożenie na utrzymanie rodziny;*
- 4) **seksualną** – *przedmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspakajania własnych potrzeb seksualnych, zmuszanie do nieakceptowanych przez partnera praktyk i zachowań seksualnych (od sytuacji zmuszania do oglądania pornografii po gwałt);*
- 5) **zaniedbanie** – *najczęściej stosowane wobec dzieci, a objawiające się niezaspokajaniem ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i fizycznych; o zaniedbaniu mówimy w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, problemami, a także zdrowiem i higieną.*

Sytuację przemocy w rodzinie często opisuje się także w innych kategoriach nazywanych przemocą „gorącą” lub „chłodną”. Przemoc gorąca to gwałtowne wybuchy tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujące agresywne zachowania wobec najbliższych. Przemoc chłodna przyjmuje najczęściej postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania, czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Stosujący przemoc, przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajduje dla nich usprawiedliwienie.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

Przemoc w rodzinie to działanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie (psychiczne lub fizyczne), powodujące u nich szkody lub cierpienie. Z punktu widzenia prawa, przemoc w rodzinie to przestępstwo.

Skala zjawiska i analiza danych.

Problem przemocy w rodzinie jest trudny do precyzyjnego określenia. Dane z sądu, prokuratury i policji pozwalają jedynie wskazać w pewnej mierze liczbę przypadków przemocy domowej, które znalazły się w kręgu zainteresowania danej instytucji.

W Gminie Borzecin został powołany *Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*. Zadaniem zespołu jest min. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których zaistniało zjawisko przemocy oraz rodzin zagrożonych

jego wystąpieniem, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Z ustaleń wywiadów środowiskowych i spostrzeżeń pracowników socjalnych w Borzecinie, wynika, iż zjawisko przemocy jest dość częste, szczególnie skierowana jest ona w stosunku do dzieci i kobiet, ale również często przemoc jest zatajana przez ofiary przemocy lub też bagatelizowana. Efekty pracy pracowników socjalnych są niewymierne, ponieważ często pracownicy socjalni wchodzą w środowisko gdzie zachodzi podejrzenie przemocy, ofiara przemocy jest zastraszona, nie wierzy w poprawę swojej sytuacji, jest niechętna do współpracy. Pracownicy socjalni podejmują długofalową pracę z tą osobą motywując ją do podjęcia działań, umacniają i wspierają oraz wskazują osoby i instytucje pomagające ofiarom przemocy na terenie oraz poza terenu gminy Borzęcin.

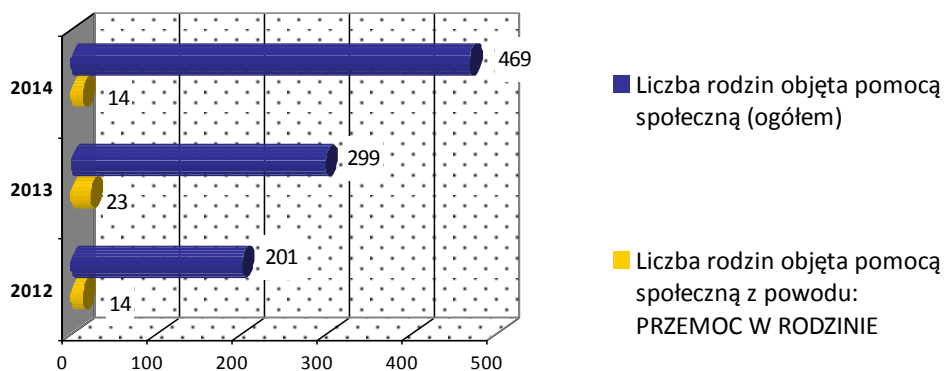
Rodziny dotknięte przemocą są bardzo niechętnie do rozpoczęcia procedury „Niebieskiej Karty”¹⁶. Na terenie gminy Borzęcin w 2012r. sporządzono 20 „Niebieskich Kart A”, w 2013r. 11 „Niebieskich Kart A” a 2014 r. 13. Nadal utrzymuje się tendencja spadkowa zgłaszanych przypadków przemocy domowej.

Beneficjenci w zamian coraz częściej korzystają z porad prawnych, psychologicznych i socjalnych, co świadczy o podniesieniu świadomości społeczeństwa w tym zakresie.

Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Borzęcin

Jak wynika z danych GOPS dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie oraz realizacji procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy skala przemocy w rodzinie oraz jej częstotliwość maleje. Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w 2013r. wynosiła 23, a w 2014r. - 14.

Rysunek 7. Liczba rodzin w których występuje zjawisko przemocy (2012-2014)

¹⁶ Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedurę „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta” określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245), wydane na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Ogółem liczba poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie również ma tendencje malejącą. Najczęściej zgłaszaną formą przemocy jest przemoc psychiczna /emocjonalna oraz przemoc fizyczna.

3. 5. 5. Bezdomność

Definicja.

Bezdomność to sytuacja osób, które z różnych przyczyn, czasowo lub trwale, nie są w stanie własnym staraniem zapewnić sobie schronienia spełniającego minimalne warunki pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne.

Istnieje również definicja prawna zawarta w „Ustawie o pomocy społecznej”, zgodnie z którą, za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”.

Skala zjawiska i analiza danych.

Brak jest dokładniejszych informacji o skali zjawiska bezdomności w Polsce. Liczbę osób bezdomnych określa się od 30 do nawet 300 tysięcy. Jedynym miarodajnym źródłem wiedzy w tym zakresie jest liczba osób, którym formalnie udzielona została pomoc przez ośrodki pomocy społecznej.

Natomiast ze sprawozdań nadsyłanych przez organizacje pozarządowe do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w związku z udzieloną dotacją na pomoc osobom bezdomnym wynika, iż udzielają one pomocy m. in. 80-130 tys. osobom. Szacunkowe dane określające liczbę bezdomnych na 300 tysięcy pochodzą od Stowarzyszenia Monar. O randze bezdomności wśród problemów społecznych decydują nie tylko trudne do uchwycenia parametry ilościowe, ale również dynamika zjawiska i zmiany w strukturze populacji. Syntetyczne opracowania z dziedziny polityki społecznej podkreślają narastające tempo zjawiska, wykraczanie jego zasięgu poza grupy i środowiska tradycyjnie kojarzone z bezdomnością. Z bezdomnością związane są też takie negatywne zjawiska, jak alkoholizm, narkomania, żebractwo, prostytutka, przestępczość, zagrożenia epidemiologiczne.¹⁷

Głównych przyczyn bezdomności należy upatrywać w sytuacji społeczno-ekonomicznej, której efektem jest wzrastające bezrobocie, likwidacja hoteli robotniczych, pogłębiające się zjawisko ubóstwa. Bezdomność jest też skutkiem różnych patologii, zaburzeń psychicznych i osobowościowych tj. alkoholizmu, przestępczości, rozwodów lub rozpadów więzi nieformalnych, braku opieki ze strony osób najbliższych i przemocy w rodzinach. Istnieją także prawne przyczyny bezdomności, które dotyczą głównie eksmisji za długi i zaległości w opłatach. Na uwagę zasługują także przyczyny natury psychologicznej, gdzie bezdomność jest świadomym wyborem innego sposobu życia i odmiennego systemu wartości. Bezdomność wynika także z niewydolności polityki mieszkaniowej m. in. małej ilości mieszkań komunalnych, wzrostu cen mieszkań czynszowych, braku lokali zastępczych. Przyczyny bezdomności wzajemnie się przenikają i warunkują.

Problem bezdomności wśród klientów GOPS w Borzecinie.

Udzielanie pomocy osobom bezdomnym jest zadaniem własnym gminy, jednak ze względu na przemieszczanie się tych osób i charakter ogólnokrajowy zjawiska należy podkreślić ogromne znaczenie dla przeciwdziałania i łagodzenia jego skutków przez działania organizacji pozarządowych i innych podmiotów niepublicznych.

W ciągu 2014 roku ze wsparcia GOPS w Borzecinie skorzystała 1 osoba. W 2013r. i 2012r. 4 osoby.

¹⁷ Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

3. 5. 6. DOŻYWIANIE

Wieloletni program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, zwany dalej „Programem”, jest programem wspierania finansowego gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, ze zm.1).

Program wpisuje się w obszar strategiczny Strategii Rozwoju Kraju dotyczącej spójności społecznej i terytorialnej, w celu 111.1 „Integracja społeczna” kierunek interwencji III.1.2. „Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych”. Zakłada się, że wsparcie dla gmin z Programu będzie realizowane na podstawie art. 115 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży.

z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

Program dożywiania wśród klientów GOPS w Borzęcinie .

Rzeczywista liczba osób objętych programem „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” w 2014r. wynosiła 182.

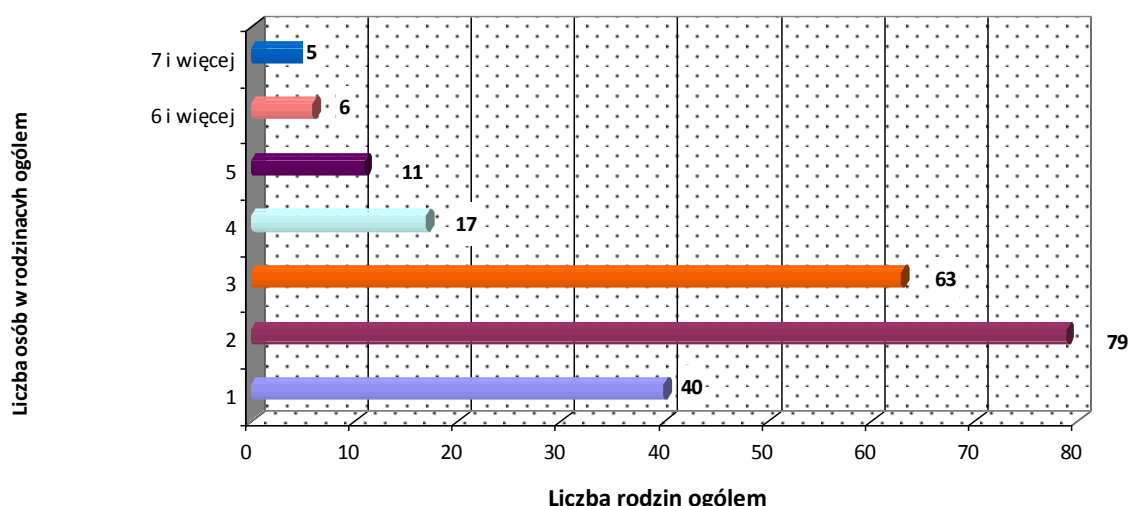
W formie posiłku przyznano świadczenie ogółem 182 osobom (głównie dzieciom). Pomoc w formie zasiłku celowego przyznano 176 osobom.

3. 6. Podsumowanie

Z informacji GOPS w Borzęcinie w 2014 roku, wynika ,iż wydano decyzje administracyjne przyznające świadczenie dla 469 gospodarstw domowych, w których zamieszkiwało 1600 osób.

Strukturę rodzin korzystających z pomocy w 2014r. prezentuje poniższy wykres.

Rysunek 8. Struktura rodzin korzystających z pomocy w 2014 r.

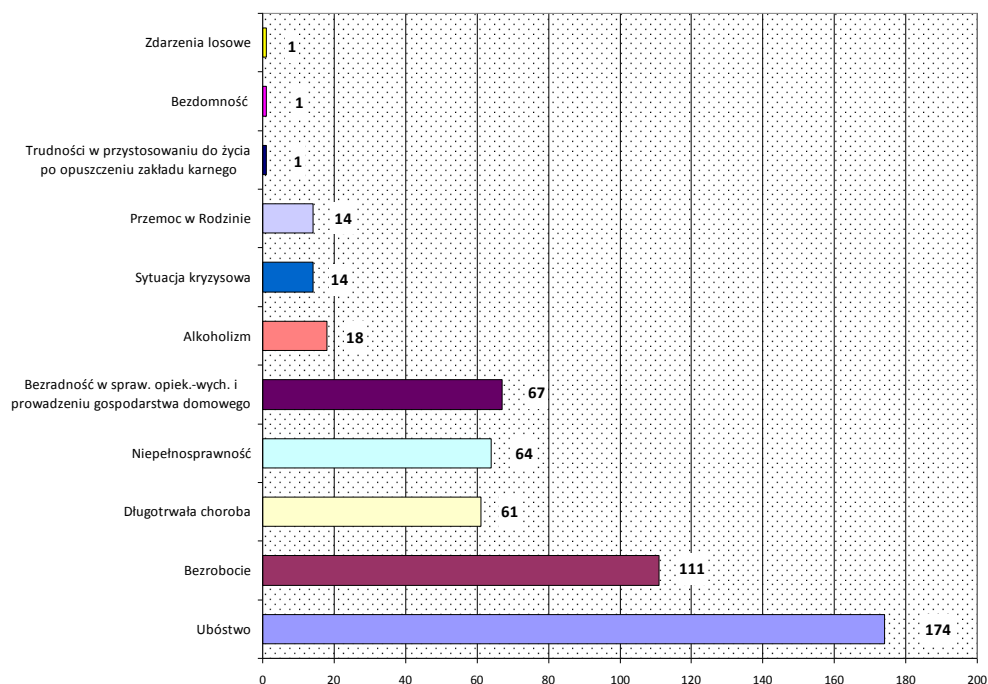
Głównym powodem trudnej sytuacji życiowej i przyznawania pomocy przez GOPS jest: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i potrzeba ochrony macierzyństwa, ubóstwo, długotrwała choroba, bezrobocie oraz niepełnosprawność. Szczegółowe przyczyny przyznania pomocy przez GOPS przedstawia poniższa tabela Nr 9.

Tabela 9. Powody przyznania pomocy – rok 2014

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin – 2014r.
1.	Ubóstwo	174
2.	Sieroctwo	0
3.	Bezdomność	1
4.	Bezrobocie	111
5.	Niepełnosprawność	64
6.	Długotrwała choroba	61
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	67
	<i>w tym rodzina niepełna</i>	28
	<i>w tym rodziny wielodzietne</i>	39
8.	Przemoc w Rodzinie	14
9.	Alkoholizm	18
10.	Narkomania	0
11.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1
12.	Zdarzenia losowe. Klęska żywiołowa lub ekologiczna	1
13.	Sytuacja kryzysowa	14

Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za 2014 rok.

Rysunek 9. Graficzne pokazanie :powody przyznania pomocy – rok 2014

Z analizy problemów społecznych wynika, że dysfunkcją, która występuje w największej liczbie rodzin jest dysfunkcja związana ubóstwem (56,13% ogółu rodzin objętych pomocą społeczną) – problem ten dotyczy 174 rodzin, w których żyje 671 osób. Kolejnym ważnym problemem społecznym **jest bezrobocie**. Problem ten dotyczy aż 111 rodzin –35,8% wszystkich rodzin korzystających z pomocy w gminie. W tych rodzinach żyje 352 osób. Kolejnym bardzo ważnym problemem społecznym w gminie jest **długotrwała choroba i niepełnosprawność**, która dotyczy odpowiednio 61 rodzin – 19,6% rodzin i 64 rodzin -26 % rodzin korzystających z pomocy społecznej w całej gminie. W tych rodzinach żyje 158 i 181 osób. **Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego** dotyczy 67 rodzin w których żyje 375 osób (tj.21,6% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej) .

Stosunkowo niewielu rodzin w gminie Borzęcin dotyczy kwestia trudności w **przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego**. Dysfunkcja ta występuje w 1 rodzinie.

Dysfunkcje te nie wymagają więc szerokich działań pomocy społecznej. Według rozeznania pomocy społecznej wśród klientów GOPS nie występuje problem narkomanii.

Z diagnozy problemów społecznych w gminie wynika, że wśród rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest **wiele rodzin wieloproblemowych**, to znaczy takich, w których występuje więcej niż jedna dysfunkcja.

ROZDZIAŁ IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT, jako narzędzie pomocnicze pozwoli na pogłębioną ocenę otoczenia planowanych w Strategii kierunków działań. Z oczywistych względów posłuży uporządkowaniu informacji mających kluczowe znaczenie dla polityki społecznej gminy Borzęcin.

Zastosowana technika analityczna SWOT oparta została na czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej pogrupowanych w cztery kategorie czynników strategicznych:

- **S (Strengths) – mocne strony:** wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obszaru,
- **W (Weaknesses) – słabe strony:** wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru,
- **(Opportunities) – szanse:** wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,
- **T (Threats) – zagrożenia:** wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Przedstawiona poniżej analiza obejmuje wytypowane 3 obszary problemowe :

Tabela 10. Analiza SWOT dla obszarów priorytetowych

OBSZAR PROBLEMOWY I: RODZINA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dotychczasowe działania podejmowane w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny • Zapewnienie pomocy rodzinom w formie asystenta rodziny. • Projekty społeczne dla rodzin. • Współpraca GOPS z placówkami oświatowymi, Caritasem, organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnych działań na rzecz rodziny. • Bogata oferta kulturalno – sportowa kierowana do dzieci i młodzieży • Wprowadzenie ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. • Możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa psychologicznego i socjalnego w ramach Punktu Konsultacyjnego dla Osób Dotkniętych Przemocą. • Realizacja założeń programu „Gminny Programu 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie rodziców i pozostałych pełnoletnich członków rodzin. • Utrudniony dostęp do placówek specjalizujących się w mediacji, terapii uzależnień itd. • Utrudnienie związane z powrotem kobiet po urodzeniu dziecka na rynek pracy(brak żłobka)? • Wieloaspektowość dysfunkcji szczególnie w rodzinach wielodzietnych. • Problemy finansowe i ubóstwo części rodzin. • Osłabienie więzi rodzinnych wpływające na obniżenie samodzielności realizacji wzajemnego wsparcia i opieki. • Postawy roszczeniowe części rodzin korzystających z wsparcia GOPS . • Ubożenie społeczeństwa powodujące nierówne szanse rozwoju dzieci i młodzieży oraz pogłębiające się różnicowanie socjalne grup społecznych. • Pogłębiający się kryzys rodziny, przejmowanie

<p>Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Borzęcin na lata 2014-2020 „</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realizacja programu współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. • Realizacja przez Ośrodek Pomocy Społecznej projektów z zakresu aktywnej integracji, 	<p> pewnych funkcji rodziny przez instytucje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia opiekuńczego oraz doradczego. • Brak umiejętności i nawyków radzenia sobie z trudnymi sytuacjami . • Marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem oraz wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia. • Dziedziczenie złych nawyków zachowań społecznych. • Trudności w pokonywaniu bariery psychologicznej przez osoby dotknięte problemem przemocy. • Obojętność społeczna. <p>Brak bazy zabezpieczającej potrzeby społeczne(mieszkania socjalne, chronione, dla ofiar przemocy.</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Odbudowywanie funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziny wobec dzieci. • Pomoc w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów i kryzysów w rodzinie. • Wprowadzanie zadań wspierających integrację rodziny z jej otoczeniem. Ogólnopolskie regulacje w zakresie wsparcia rodzin wielodzietnych. • Środki finansowe z UE na rzecz działań w zakresie rynku pracy, aktywizacji zawodowej, edukacji, ekonomii społecznej. • Realizacja w skali kraju celów strategii: ‘Europa 2020’ oraz celów strategii :”Kapitał Społeczny 2014-2020” • Zwiększeniem działań profilaktycznych szczególnie skierowanych do dzieci i młodzieży • Podjęciem współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie walki z przemocą w rodzinie • Przeciwdziałanie powielaniu przez młodzież niepożądanych postaw społecznych • Podejmowanie działań profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym- zatracanie rodzinnych wartości. • Niedostateczna w skali kraju promocja pozytywnego wizerunku małżeństwa i rodziny. • Trudna sytuacja gospodarcza, wpływająca na kwestie związane z bezrobociem i ubóstwem w rodzinach. • Wzrost poziomu informatyzacji zakłócającej tradycyjne życie rodzinne. • Starzenie się społeczeństwa. • Deficyty w obszarze codziennego sposobu komunikowania się w relacjach wzajemnych w rodzinie. • Stereotypy tworzące niekorzystny klimat dla osób korzystających z wsparcia GOPS . • Stosowanie procedur i zasad w projektach UE utrudniających integrację społeczną wśród środowisk i pomiędzy różnymi grupami społecznymi /restrykcyjne dedykowanie działań i wydatków/.

- Rozbudowa narzędzi zapewniających osobom dotkniętym przemocą zmianę obecnej sytuacji.

- Trudności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na działania z zakresu organizowania społeczności lokalnych.
- Zubożenie społeczeństwa powodujące patologie społeczne.
- Pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

OBSZAR PROBLEMOWY II: PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU, UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze rozwinięta podstawowa i stabilna struktura pomocy społecznej. • Profesjonalnie przygotowana i kompetentna kadra. • Zaangażowanie władz gminy i pracowników GOPS oraz innych instytucji w działalność na rzecz problematyki społecznej. • Możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa prawnego i psychologicznego. • Realizacja „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Borzęcin na lata 2014-2020 „ • Realizacja przez GOPS w Borzęcinie projektów z zakresu aktywnej integracji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki poziom bezrobocia wśród klientów pomocy społecznej. • Wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia materialnego, pomocowego, opiekuńczego oraz doradczego. • Niezdolność gospodarstw domowych do pokrywania wydatków koniecznych, związanych z podstawowymi potrzebami ich członków w wymiarach biologicznym i społecznym. • Brak atrakcyjnych warunków do zatrudniania młodych ludzi-niskie kwalifikacje osób bezrobotnych • Słabe dostosowanie ofert edukacyjnej do lokalnego rynku pracy . • Preferowanie przez część społeczeństwa pasywnych form spędzania czasu wolnego. • Brak umiejętności i nawyków aktywnego spędzania czasu wolnego. • Marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem oraz wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia. <p>Dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Efektywna aktywizacja zawodowa osób niepracujących i poszukujących pracy, w szczególności długotrwale wykluczonych z rynku pracy oraz wcześniej nie pracujących. • Ograniczanie czynników zniechęcających do zatrudniania osób o niskiej zdolności do 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie procedur i zasad w projektach UE utrudniających integrację społeczną wśród środowisk i pomiędzy różnymi grupami społecznymi /restrykcyjne dedykowanie działań i wydatków/. • Trudności w zakresie pozyskiwania środków

<p>zatrudniania (osoby starsze, niepełnosprawne, kobiety).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działań wspierających podejmowanie zatrudnienia przez osoby mające z tym problem. • Wzmocnienie potencjału instytucji publicznych oraz rozwój aktywności i współpracy instytucji publicznych i niepublicznych działających w obszarze pomocy społecznej i integracji społecznej, w tym współpraca ośrodków pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy. • Zwiększanie efektywności wsparcia materialnego dla rodzin. • Rozbudowa narzędzi zapewniających osobom wykluczonym dostęp do usług publicznych pozwalających na powrót na rynek pracy. 	<p>zewnątrznych na działania z zakresu organizowania społeczności lokalnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak perspektyw zawodowych zwłaszcza dla ludzi młodych – emigracja zarobkowa na skalę masową, niekorzystne tendencje w rodzinach spowodowane długookresowymi wyjazdami. • Choroby cywilizacyjne, przejmowanie złych nawyków przez młodzież. • Zubożenie społeczeństwa powodujące patologie społeczne. <p>Pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i niepełnosprawnością.</p>
---	--

<p>OBSZAR PROBLEMOWY III: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE</p>	
<p>MOCNE STRONY</p>	<p>SŁABE STRONY</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Zintegrowana działalność systemowa na terenie gminy Borzęcin. • Organizacja wydarzeń integrujących społecznie i ukazujących znaczenie i wartość osób niepełnosprawnych. • Aktywność organizacji i instytucji działających na rzecz seniorów. • Otwartość i zaangażowanie władz gminy na tworzenie bazy przeznaczonej dla osób starszych oraz niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa –rosnąca liczba osób korzystających z pomocy GOPS • Nie wystarczający system wsparcia dla osób niepełnosprawnych, obciążonych chorobami i starszych. • Postawy roszczeniowe utrudniające kompleksowość pomocy. • Pogłębiający się kryzys rodziny, narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny. • Trudności z asymilacją społeczną, związane z występującymi barierami społecznymi i architektonicznymi. • Niska samodzielność i inicjatywność części seniorów. • Ograniczone możliwości działań w zakresie zapobiegania problemowi ubóstwa osób starszych, chorych i niepełnosprawnych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie informacji dot. osób starszych, niepełnosprawnych i ich praw. • Podjęcie działań profilaktycznych w szerszej skali. • Wykorzystywanie zewnętrznych środków finansowych dla realizacji projektów skierowanych do osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych (Rozbudowa i zmiana użytkowania Domu Parafialnego na potrzeby utworzenia Regionalnego Centrum Rehabilitacji i Pomocy Społecznej w Borzęcinie , Dzienny Dom Pobytu- „Senior WIGOR”). • Wykorzystywanie aktywizujące potencjału ludzi starszych. • Podnoszenie poziomu zaradności i mobilności osób niepełnosprawnych, długotrwale chorych i starszych. • Kreowanie działań podnoszących świadomość społeczną w zakresie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczanie środków finansowych na długofalowe cele z zakresu poprawy jakości życia,. • Zbyt mała oferta środowiska angażująca osoby starsze i niepełnosprawne. • Ograniczony rynek pracy –brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. • Niepełna diagnoza zjawiska niepełnosprawności. • Zanikanie modelu rodzin wielopokoleniowych oraz zmiany demograficzne, skutkujące wcześniejszym korzystaniem z systemu instytucjonalnego wsparcia. • Pogłębiający się proces marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i niepełnosprawnością.

REALIZACJA STRATEGII

ROZDZIAŁ V. Misja, wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Borzęcina została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych (problemowych). Skorelowana została z wizją Gminy, mówiącą o Gminie, jako miejscu, które zapewnia warunki wszechstronnego rozwoju, zwłaszcza godnego życia.

W tym kontekście WIZJA społecznej sfery rozwoju gminy, w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest formułowana następująco:

Gmina Borzęcin to miejsce o wysokim poziomie jakości życia, przyjazne mieszkańcom, z dostępnością do wysokiej jakości usług społecznych oraz z warunkami sprzyjającymi podnoszeniu poziomu lokalnego kapitału społecznego.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w której za największe wyzwanie uznaje się wspomaganie potrzebujących i zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców Borzęcina.

MISJĄ proponowanej Strategii jest:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom. Rozwiązania wdrażane przy współpracy z lokalnymi partnerami służyć mają eliminacji negatywnych zjawisk społecznych oraz zrównoważonemu rozwojowi całej gminy.

Proponowana misja zakłada stworzenie wielopłaszczyznowego i zintegrowanego systemu wsparcia, który zachęca do wprowadzania nowych rozwiązań wspomagających rozwój szeroko rozumianej pracy socjalnej oraz aktywizacji środowiska lokalnego.

ROZDZIAŁ VI. Obszary priorytetowe, cele strategiczne, cele operacyjne i zadania.

Określenie działań strategicznych zmierza w kierunku zabezpieczenia potrzeb socjalnych jednostek i rodzin, uzyskania stanu wolności od niedostatku, bądź od obniżenia poziomu życia spowodowanego utratą możliwości zarobkowania, chorobą, inwalidztwem, starością, zwiększonym obciążeniem rodzinnym, bezradnością oraz innymi sytuacjami losowymi.

Przesłaniem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w Borzęcinie i destabilizujących życie mieszkańców. Zapewnienie odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin jest podstawowym zadaniem efektywnej polityki lokalnej. Zintensyfikowanie ukierunkowanych działań pomocy społecznej ma na uwadze doprowadzenie świadczeniobiorców do życiowego usamodzielniania i umiejętności rozwiązywania własnych problemów.

6. 1. Obszar PROBLEMOWY I:RODZINA

RODZINA

W Gminie Borzęcin obserwuje się systematyczny wzrost liczby rodzin żyjących w ubóstwie. Pogarszająca się jakość życia dotyka szczególnie rodziny, w których występuje bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, niepełnosprawność, długotrwała choroba i uzależnienia. Niepokojącym zjawiskiem jest kumulacja niekorzystnych zjawisk społecznych, które mogą być przyczyną dezintegracji społecznej i zawodowej całych rodzin.

Rodzina jest podstawową komórką, która powinna zaspokoić potrzeby każdego z jej członków. Jest miejscem, gdzie człowiek wchodzi w podstawowe dla siebie związki z innymi ludźmi, uczy się bliskości emocjonalnej. Podstawą do życia jest zaspokojenie potrzeb fizjologicznych i biologicznych, powinna je gwarantować rodzina. Rodzina wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji i systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, błędne lub złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję a następnie przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują i utożsamiają się dzieci. W rodzinach dotkniętych dysfunkcją często występują u dzieci kłopoty z nauką, problemy wychowawcze, aż do wkraczania na drogę konfliktu z prawem.

Niedostateczny rozwój aktywnych form wsparcia dla osób zagrożonych dezintegracją społeczną i zawodową może prowadzić do ich społecznego wykluczenia. Dużym utrudnieniem w prowadzeniu aktywnej pomocy społecznej jest niewielka ilość organizacji pozarządowych obejmująca swym zasięgiem teren Gminy. Aktywizacja społeczności lokalnej dla rozwiązania trudnych problemów stanowi ważne i trudne wyzwanie dla pomocy społecznej.

CEL STRATEGICZNY 1:**ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ****CEL OPERACYJNY 1. 1.: SKUTECZNE WSPIERANIE RODZIN W PRAWIDŁOWYM WYPEŁNIANIU FUNKCJI RODZICIELSKIEJ**

ZADANIE	REALIZATORZY/PARTNERZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU/ PROGNOZA ¹⁸	HARMONOGRAM	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	
1. <i>Pomoc materialna i rzeczowa rodzinom wymagającym wsparcia.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe - Caritas - samorząd gminny 	Liczba udzielonych świadczeń(zasiłki celowe, okresowe, posiłki i inne)	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Budżet państwa Środki GKRPA pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Środki Caritas Środki prywatne</i>
		Liczba rodzin korzystających ze wsparcia rzeczowego	wzrost		
		Liczba rodzin, w tym dzieci objętych wsparciem w ramach realizowanych programów(Pomoc państwa w zakresie dożywiania, Pierwszy dzwonek, Karta Dużej Rodziny, FEAD i inne)	wzrost		
2. <i>Zwiększenie możliwości korzystania przez dzieci i rodziców z pomocy prawnej, psychologiczno- pedagogicznej i terapeutycznej.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - PCPR - Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna - Placówki oświatowe 	Liczba rodzin i osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa	wzrost	2015-2020	<i>Środki GKRPA pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na</i>

¹⁸ Prognoza dotyczy wzrostu wskaźników w odniesieniu do roku bazowego (rok bazowy 2015)

		- Samorząd gminny	Liczba udzielonych porad specjalistycznych	wzrost		<i>sprzedaż napojów alkoholowych Budżet gminy Budżet powiatu Budżet państwa</i>
3.	<i>Świadczenie pomocy rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez asystenta rodziny .</i>	- GOPS	Liczba rodzin w tym dzieci objętych asystenturą rodzinną	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Budżet państwa</i>
4.	<i>Współpraca z placówkami oświatowymi w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją.</i>	- GOPS - Placówki oświatowe	Liczba dzieci i młodzieży objętych oddziaływaniem	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Budżet państwa</i>
5.	<i>Objęcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej pomocą rodzin wspierających.</i>	- GOPS	Liczba rodzin w tym dzieci objętych pomocą rodzin wspierających	wzrost	2016-2020	<i>Budżet gminy</i>
6.	<i>Intensyfikacja pracy socjalnej w rodzinach przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.</i>	- GOPS	Liczba rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną	wzrost	2015-2016	<i>Budżet gminy Budżet państwa</i>
7.	<i>Realizacja wsparcia dla rodziców i opiekunów borykających się z problemami wychowawczymi i opiekuńczymi poprzez uczestnictwo w grupach wsparcia lub grupach samopomocowych.</i>	- GOPS - PCPR - Parafialna świetlica środowiskowa - Placówki oświatowe	Liczba zorganizowanych grup	wzrost	2016-2020	<i>Budżet gminy Środki GKRPA pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Budżet powiatu Środki UE</i>
8.	<i>Edukacja rodziców w pełnieniu właściwych ról w rodzinie</i>	- GOPS - Placówki Oświatowe - Parafie	Liczba uczestników spotkań	wzrost	2016-2020	<i>Budżet gminy Środki GKRPA pochodzące z opłat za wydawanie</i>
			Liczba zrealizowanych programów	wzrost		

						zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Budżet powiatu Środki UE
9.	Kreowanie i promowanie pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - Placówki Oświatowe - Parafie - GOK 	Liczba prelekcji, plakatów, artykułów w lokalnej prasie, na stronie internetowej	wzrost	2016-2020	Budżet gminy Środki GKRPA pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Budżet powiatu Środki UE

CEL OPERACYJNY 1. 2. : PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM WYCHOWAWCZYM DZIECI I MŁODZIEŻY Z RODZIN ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

ZADANIE	REALIZATORZY/PARTNERZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU/ PROGNOZA ¹⁹	HARMONOGRAM	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	
1. Realizacja zadań wynikających z krajowych i gminnych programów np. w zakresie: -przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie -wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, -profilaktyki uzależnień, - Karta Dużej rodziny itp.	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - GKRPA - Placówki oświatowe - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, - Parafie - PCPR - Policja - Służba Zdrowia, - Kuratorzy sądowi 	Zgodnie ze wskaźnikami realizacji poszczególnych zadań ujętych w programach	Zgodnie z założeniami programów	2015-2020	Budżet gminy Budżet państwa Środki GKRPA pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

¹⁹ Prognoza dotyczy wzrostu wskaźników w odniesieniu do roku bazowego (rok bazowy 2015)

2.	<i>Prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych dla uczniów i rodziców z udziałem psychologów oraz funkcjonariuszy Policji w zakresie różnorodnych zagrożeń społecznych, zachowań agresywnych i ich przeciwdziałaniu.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Placówki oświatowe - Policja - GOPS - GOK - Świetlica środowiskowa przy Parafii pw. NNMP w Borzęcinie 	Liczba osób objętych działaniami	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Środki GKRPA pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Środki własne instytucji i organizacji</i>
			Liczba prelekcji, szkoleń	wzrost		
			Liczba plakatów, ulotek, artykułów w lokalnej prasie, na stronie internetowej	wzrost		
3.	<i>Prowadzenie zajęć mających na celu rozwój zainteresowań i aktywności twórczej w szczególności dla dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Placówki oświatowe - GOK - Biblioteka - Świetlica środowiskowa przy Parafii pw. NNMP w Borzęcinie 	Liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć	wzrost	2016-2020	<i>Środki GKRPA pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Środki własne jednostek i organizacji</i>
			Liczba uczestników zajęć			
4.	<i>Organizowanie dzieciom z rodzin problemowych pomocy w nauce poprzez zajęcia wyrównawcze i pozalekcyjne.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Placówki oświatowe - Świetlica środowiskowa przy Parafii pw. NNMP w Borzęcinie 	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Parafia Środki własne jednostek i organizacji</i>
5.	<i>Systematyczna praca socjalna z rodziną.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS 	Liczba rodzin objęta wsparciem	pełna realizacja zadania	2015-2020	<i>Budżet gminy Budżet państwa</i>
6.	<i>Tworzenie, wdrażanie i realizacja programów zwiększających możliwości dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych oraz dysfunkcyjnych do korzystania z szerszego dostępu do edukacji, wypoczynku i</i>	<ul style="list-style-type: none"> - samorząd gminny - GOPS - GOK - GKRPA, - Placówki oświatowe 	Liczba utworzonych programów	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Budżet państwa Środki własne instytucji i organizacji</i>
			Liczba realizowanych programów			

	<i>rekreacji, kultury i sportu oraz zaspokajaniu podstawowych potrzeb rodzin ubogich a w szczególności dzieci z tych rodzin – dożywianie w szkołach, żywność z programu FEAD (żywność unijna), Karta Dużej Rodziny, Pierwszy Dzwonek, Lokalna Karta Dużej Rodziny i inne programy osłonowe.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Caritas - Świetlica środowiskowa przy Parafii pw. NNMP w Borzecinie - Organizacje pozarządowe 	Liczba rodzin i dzieci korzystających z programów	wzrost	2015-2020	<i>Środki krajowe Środki UE</i>
7.	<i>Rozwój i promowanie wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - GOK - GKRPA, - Świetlica środowiskowa przy Parafii pw. NNMP w Borzecinie - Placówki oświatowe - Organizacje pozarządowe - Samorząd gminny 	Liczba osób korzystających z pomocy wolontariuszy	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Środki własne instytucji i organizacji Środki krajowe Środki UE</i>
		Liczba wolontariuszy	wzrost			
		Liczba programów z udziałem wolontariuszy	wzrost			
8.	<i>Organizacja i dofinansowanie różnych form wypoczynku oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci młodzieży z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - GOK - Placówki oświatowe - Kuratorium - Organizacje pozarządowe - Caritas - Samorząd gminny 	Liczba dzieci biorąca udział w formach zorganizowanego wypoczynku	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Środki własne instytucji i organizacji Środki Parafii</i>
		Liczba i rodzaj zajęć, wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i kulturowych				
		Liczba uczestników zajęć i wydarzeń				
9.	<i>Udzielanie rodzinom ubogim i dysfunkcyjnym pomocy finansowej i rzeczowej niezbędnej do właściwej egzystencji(zasiłki celowe, okresowe, świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, stypendia, wyprawka szkolna ,posiłek, paczki żywnościowe w ramach FEAD i inne).</i>	<ul style="list-style-type: none"> -GOPS - Placówki Oświatowe - Urząd Gminy -Caritas -Bank Żywności 	Liczba rodzin objętych świadczeniami z pomocy społecznej	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Budżet państwa Środki Parafii</i>
		Liczba rodzin korzystająca z innych form pomocy	wzrost			
		Liczba dożywianych dzieci młodzieży	wzrost			

			Liczba rodzin i osób korzystająca z FEAD	wzrost		
10.	<i>Rozwijanie i uściślanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dzieci i rodziny.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - Samorząd Gminy - Parafie - Organizacje Pozarządowe 	Liczba instytucji i działających organizacji pozarządowych	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Budżet państwa Środki UE Środki własne instytucji i organizacji</i>
			Liczba realizowanych programów			
			Liczba podjętych wspólnych działań,			
			Liczba zorganizowanych spotkań,			
			Liczba podpisanych porozumień,			

CEL OPERACYJNY 1. 3:

PROWADZENIE ZINTEGROWANYCH DZIAŁAŃ NA RZECZ WSPIERANIA RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY

ZADANIE		REALIZATORZY/PARNERZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU/PROGNOZA ²⁰		HARMONOGRAM	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	<i>Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych (lokalna prasa, internet, ulotki, broszury) na temat negatywnych skutków zachowań agresywnych oraz skutecznych sposobów przeciwdziałania zachowaniom agresywnym.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - Zespół Interdyscyplinarny - Samorząd gminny - Organizacje pozarządowe - Placówki oświatowe - GKRPA 	Liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych;	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Środki GKRPA pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Środki własne instytucji i organizacji Środki krajowe</i>
			Liczba wydanych materiałów promocyjnych/rodzaj/	wzrost		
2	<i>Prowadzenie działań profilaktyczno – edukacyjnych na rzecz zapobiegania</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GKRPA - GOPS 	Liczba zrealizowanych działań	Wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Środki GKRPA</i>

²⁰ Prognoza dotyczy wzrostu wskaźników w odniesieniu do roku bazowego (rok bazowy 2015)

	<i>nadużywania alkoholu i środków psychoaktywnych w szczególności przez dzieci i młodzież.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Policja - Placówki oświatowe - Placówki służby zdrowia 	Liczba podmiotów biorących udział w kampaniach	wzrost		<i>pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych</i> <i>Środki krajowe</i> <i>Środki UE</i>
3	<i>Rozpowszechnianie informacji o kompetencjach i podejmowanych działaniach poszczególnych instytucji (GOPS, PCPR, Zespół interdyscyplinarny itp.) w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - Zespół Interdyscyplinarny - Samorząd gminny - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie 	Liczba opublikowanych informacji	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy</i> <i>Budżet powiatu</i> <i>Środki krajowe</i>
4	<i>Podejmowanie działań interwencyjno-pomocowych na rzecz ofiar i świadków przemocy, w tym realizacja procedury „Niebieskie Karty”</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - GKRPA - Policja - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Punkt Informacyjno Konsultacyjny Dla Osób Dotkniętych Przemocą W Rodzinie - Zespół Interdyscyplinarny - Placówki oświatowe - Służba Zdrowia 	Liczba osób objęta wsparciem	pełna realizacja zadania	2015-2020	<i>Budżet gminy</i> <i>Środki własne instytucji i organizacji</i> <i>Środki krajowe</i>
			Liczba założonych kart	pełna realizacja zadania		
5	<i>Kontynuacja monitoringu przebiegu zmian w rodzinach obciążonych problemami przemocy.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - Policja 	Liczba wykonanych działań monitoringowych	pełna realizacja zadania	2015-2020	<i>Budżet gminy</i> <i>Środki własne instytucji i organizacji</i> <i>Środki krajowe</i>
			Liczba zakończonych „Niebieskich Kart”	pełna realizacja zadania		
6	<i>Podejmowanie działań profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - Zespół Interdyscyplinarny - samorząd gminny - Placówki Oświatowe 	Liczba rodzin/ osób korzystających z tej formy pomocy	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy</i> <i>Środki własne instytucji i organizacji</i>

7	<i>Organizowanie wsparcia specjalistycznego (psychologicznego, prawnego, itp.) dla ofiar i sprawców przemocy.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Punkt Informacyjno Konsultacyjny Dla Osób Dotkniętych Przemocą W Rodzinie - Organizacje pozarządowe 	Liczba osób objętych oddziaływaniem	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Budżet powiatu Środki krajowe Środki UE Środki własne instytucji i organizacji</i>
			Liczba placówek i/lub osób zaangażowanych do udzielenia wsparcia ofiarom i sprawcom przemocy	wzrost		
8.	<i>Kierowanie osób uzależnionych na terapię alkoholową.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - Policja - GKRPA 	Liczba osób objętych oddziaływaniem	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy</i>
9.	<i>Podejmowanie działań profilaktycznych promujących zdrowy tryb życia bez alkoholu, dopalaczy i innych substancji psychotropowych.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Organizacje pozarządowe - Placówki oświatowe 	Liczba zrealizowanych działań	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Budżet powiatu Środki krajowe Środki UE Środki własne instytucji i organizacji</i>

BENEFICJENCI

1. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej.
2. Rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
3. Osoby uzależnione;
4. Rodziny osób uzależnionych;
5. Dzieci i młodzież ;
6. Rodziny , w których występuje przemoc;

PROGNOZA ZMIAN – EFEKTY I KORZYŚCI REALIZACJI CELU

Rezultatem osiągnięcia celu strategicznego będzie stworzenie podstaw do rozwoju społeczeństwa zintegrowanego, w którym rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym będą miały zapewnione odpowiednie wsparcie umożliwiające przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych oraz godne warunki życia.

UWARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

Ważnymi czynnikami które będą miały wpływ na realizację celu będą :

1. *Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, mieszkańców gminy na rzecz rozwiązywania własnych i lokalnych problemów.*
2. *Dostępność do zewnętrznych źródeł finansowania.*
3. *Dobre ustawodawstwo i dobrze przygotowana kadra pomocy społecznej.*

6. 2. OBSZAR PROBLEMOWY II: PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU, UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU, UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

W ujęciu społecznym bezrobocie oznacza stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy, zgłaszających gotowość do jej podjęcia. Konsekwencjami w funkcjonowaniu osób bezrobotnych i ich rodzin są przede wszystkim obniżenie własnej wartości, poczucie bezsilności i beznadziejności oraz niepewności statusu społecznego, pogorszenie standardu życia, ubóstwo, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym, stygmatyzacja, problem z zagospodarowaniem czasu wolnego. Konsekwencją społeczną jest m. in. ponoszenie przez społeczeństwo kosztów świadczeń na rzecz osób bezrobotnych.

CEL STRATEGICZNY 2:**WSPIERANIE OSÓB I RODZIN Z PROBLEMAMI DŁUGOTRWALEGO BEZROBOCIA****CEL OPERACYJNY 2. 1. : PROWADZENIE DZIAŁAŃ AKTYWIZUJĄCYCH OSOBY BEZROBOTNE**

ZADANIE		REALIZATORZY /PARTNERZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU/PROGNOZA ²¹		HARMONOGRAM	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	<i>Wdrażanie narzędzi i instrumentów aktywnej integracji (w tym kontraktów socjalnych)</i>	- GOPS - PUP	Liczba zastosowanych instrumentów i narzędzi aktywnej integracji (w tym kontraktów socjalnych)	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Budżet powiatu Środki krajowe Środki UE</i>
			Liczba opracowanych i wdrożonych projektów	wzrost		
			Liczba osób objętych oddziaływaniem	wzrost		
2	<i>Promocja zatrudnienia subsydiowanego Zatrudnianie w ramach prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych, praktyk i staży</i>	- GOPS - Samorząd Gminy - PUP - Organizacje pozarządowe	Liczba osób objętych oddziaływaniem	wzrost	2016-2020	<i>Budżet gminy Budżet powiatu Środki krajowe Środki UE Środki własne instytucji i organizacji</i>
			Wysokość udzielonej pomocy finansowej	wzrost		
3	<i>Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego i rzeczowego.</i>	- GOPS , - Caritas	Liczba udzielonych świadczeń	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Budżet powiatu Środki krajowe</i>
			Liczba rodzin objętych programem wsparcia	wzrost		
			Liczba zorganizowanych spotkań, seminariów, konferencji, plakatów itp.	wzrost		

²¹ Prognoza dotyczy wzrostu wskaźników w odniesieniu do roku bazowego (rok bazowy 2015)

4.	<i>Kontynuowanie współpracy w zakresie upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz usługach pośrednictwa pracy</i>	- GOPS - PUP - Organizacje pozarządowe,	Liczba zawartych porozumień/umów o współpracy	1	2016-2020	<i>Budżet gminy Budżet powiatu Środki krajowe Środki własne instytucji i organizacji</i>
			Liczba publikacji informacyjnych	wzrost		
5	<i>Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie organizacji szkoleń dla osób bezrobotnych dotyczących zmiany profilu zawodowego i/lub uzyskania dodatkowych kwalifikacji</i>	- GOPS - PUP	Liczba osób objętych oddziaływaniem	wzrost	2016-2020	<i>Budżet gminy Budżet powiatu Środki krajowe Środki UE</i>
			Liczba szkoleń	wzrost		
			Liczba osób, które znalazły pracę pod wpływem podjętych działań	wzrost		
7.	<i>Podjęcie działań pobudzających rozwój przedsiębiorczości (w tym min. rozwijanie idei tworzenia spółdzielni socjalnych itp.)</i>	- GOPS - PUP - Organizacje pozarządowe	Liczba podjętych działań /szkoleń	wzrost	- 2016-2020	<i>Budżet gminy Budżet powiatu Środki krajowe Środki UE Środki własne instytucji i organizacji</i>

CEL OPERACYJNY 2.2. ROZWÓJ DORADZTWA ZAWODOWEGO ORAZ PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA PRAWIDŁOWEJ KARIERY ZAWODOWEJ DZIECI I MŁODZIEŻY

ZADANIE	REALIZATORZY /PARTNERZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU/PROGNOZA ²²	HARMONOGRAM	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA		
1	<i>Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w zakresie doradztwa zawodowego dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.</i>	- Placówki oświatowe - PUP	Liczba osób objętych oddziaływaniem	wzrost	2016-2020	<i>Budżet gminy Budżet powiatu Środki krajowe</i>

²² Prognoza dotyczy wzrostu wskaźników w odniesieniu do roku bazowego (rok bazowy 2015)

2	<i>Organizowanie spotkań z lokalnymi pracodawcami pod kątem zapotrzebowania na zawody</i>	- Placówki oświatowe - PUP - Organizacje pozarządowe	Liczba zorganizowanych spotkań	wzrost	2016-2020	<i>Budżet gminy Budżet powiatu Środki krajowe Środki UE Środki własne instytucji i organizacji</i>
3	<i>Monitorowanie preferencji uczniów oraz rynku pracy celem dostosowania odpowiedniej oferty edukacyjnej.</i>	- Placówki oświatowe - PUP	Liczba uczniów objętych monitorowaniem	wzrost	2016-2020	<i>Budżet gminy Budżet powiatu Środki krajowe Środki UE</i>

CEL OPERACYJNY 2.3. :

PRZECIEDZIAŁANIE ZJAWISKA UBÓSTWA W RODZINACH JAKO CZYNNIKA PRZYCZYNIAJĄCEGO SIĘ DO WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO

ZADANIE	REALIZATORZY/PARTNERZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU/PROGNOZA ²³	HARMONOGRAM	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA		
1	<i>Edukowanie rodzin w zakresie racjonalnego gospodarowania budżetem domowym.</i>	- GOPS - Samorząd gminny	Liczba osób/rodzin objęta wsparciem	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy</i>
2	<i>Udzielanie pomocy materialnej osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno-bytowej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, uchwałami rady gminy itp</i>	- GOPS - Samorząd gminy - Placówki oświatowe - Parafie	Liczba osób/rodzin objęta wsparciem	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Środki krajowe Środki własne instytucji i organizacji</i>
3	<i>Diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem</i>	- GOPS	Liczba rodzin objęta wsparciem	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy</i>

²³ Prognoza dotyczy wzrostu wskaźników w odniesieniu do roku bazowego (rok bazowy 2015)

4	<i>Tworzenie warunków wychodzenia z bezdomności i zapobieganie przechodzenia osób ubogich w stan bezdomności.</i>	<ul style="list-style-type: none">- GOPS- Samorząd gminny	Liczba osób/rodzin objęta wsparciem	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Budżet państwa Środki UE</i>
---	---	--	-------------------------------------	--------	-----------	--

BENEFICJENCI

1. Osoby bezrobotne.
2. Rodziny osób bezrobotnych.
3. Środowisko osób bezrobotnych.
4. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych.
5. Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej.
6. Osoby bezdomne.

PROGNOZA ZMIAN – EFEKTY I KORZYŚCI REALIZACJI CELU

Wdrożenie celu strategicznego będzie skutkowało :

1. *Zwiększeniem poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych.*
2. *Zmniejszeniem skali wykluczenia społecznego .*
3. *Podjęciem współpracy międzyinstytucjonalnej oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie walki z bezrobociem.*
4. *Wsparcie różnorodnych form zdobywania doświadczenia na rynku pracy.*
5. *Przeciwdziałanie powielaniu przez młodzież niepożądanych postaw społecznych, tj. bierności w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych.*

WARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

Na stopień realizacji celu będą miały ważny wpływ :

1. Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców gminy na rzecz rozwoju aktywności zawodowej , edukacji i promocji przedsiębiorczości .
2. Zaangażowanie w pozyskiwanie środków zewnętrznych, ciekawe projekty.

6.3. OBSZAR PROBLEMOWY III: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE

Starzenie się społeczeństwa staje się problemem powszechnym we współczesnym świecie. Rola i pozycja człowieka starego w nowoczesnym, zmodernizowanym społeczeństwie bardzo się zmieniła. Obecnie nie do końca można sprecyzować pojęcie – człowiek stary. Wiek biologiczny nie zawsze jest tożsamy ze zmianami psychofizycznymi, dlatego przyjmujemy, że tym pojęciem będziemy określać ludzi w wieku poprodukcyjnym, czy emerytalnym. Trzeba pamiętać, że starzenie się jest procesem, dlatego nie powinien to być okres nagłego wycofania się z życia społecznego, kulturalnego i towarzyskiego, ponieważ może to spowodować osamotnienie i izolację.

Mając na uwadze strukturę rodzin, które nie są w pełni wydolne w zaspakajaniu potrzeb swoich najstarszych członków, istnieje potrzeba zbudowania sprawnego systemu pomocy, który będzie uwzględniał najważniejsze potrzeby ludzi starszych.

Niepełnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym należy jednak uwzględnić w nim kontekst psychologiczny i społeczny. W społeczeństwie występują tendencje do izolacji i ograniczania udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i mimo poprawy w tej dziedzinie, niektóre formy dyskryminacji osób niepełnosprawnych stanowią nadal poważny problem. Stworzenie spójnego programu pomocy osobom niepełnosprawnym poprawi sytuację tych osób.

Polityka społeczna ma instrumenty do rozwiązywania problemów społecznych, lecz nie wszystkie problemy można rozwiązać. Należy jednak przeciwdziałać pogłębianiu się różnic społeczno – ekonomicznych, izolacji grup społecznych.

CEL STRATEGICZNY 3

UŁATWIENIE FUNKCJONOWANIA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ŚRODOWISKU LOKALNYM

CEL OPERACYJNY 3. 1. STWORZENIE SPRAWNEGO SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

	ZADANIE	REALIZATORZY /PARTNERZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU/PROGNOZA ²⁴		HARMONOGRAM	ŹRÓDŁA finansowania
1.	<i>Podjęcie działań z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia oraz świadczeń socjalnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.</i>	- GOPS - Placówki służby zdrowia - Samorząd gminny Organizacje pozarządowe	Liczba podjętych działań	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Środki własne instytucji i organizacji Budżet państwa Środki UE</i>
			Liczba osób objętych działaniami	wzrost		
2.	<i>Organizowanie wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, środowiskowego dla osób starszych, chorych i niepełnosprawnych, w tym dzieci poprzez m.in. rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych.</i>	- GOPS - Organizacje pozarządowe - Samorząd gminny	Liczba uczestników konsultacji i porad psychologiczno-terapeutycznych	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Środki własne instytucji i organizacji Budżet państwa</i>
			Liczba udzielonych porad	wzrost		
			Liczba udzielonych specjalistycznych usług opiekuńczych	wzrost		
3.	<i>Rozwój i promocja idei wolontariatu socjalnego i włączenie wolontariuszy do pomocy dla osób starszych i niepełnosprawnych np. wolontariat, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych osobom starszym i niepełnosprawnym bez konieczności wychodzenia z domu</i>	- GOPS - Placówki oświatowe - Caritas - Organizacje pozarządowe - Samorząd gminny	Liczba wolontariuszy	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Środki UE Środki własne instytucji i organizacji</i>
			Liczba osób objętych pomocą wolontariuszy	wzrost		
4.	<i>Stworzenie warunków dla osób w wieku podeszłym umożliwiającym im pełne</i>	- GOPS - Caritas	Liczba materiałów promocyjnych	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Środki własne</i>

²⁴ Prognoza dotyczy wzrostu wskaźników w odniesieniu do roku bazowego (rok bazowy 2015)

	<i>uczestnictwo w życiu społecznym gminy, w tym min.: poprzez Gminną Radę Seniorów, uczestnictwo w okolicznościowych imprezach, spotkaniach itp.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Placówki oświatowe - Samorząd gminny - Placówki służby zdrowia Organizacje pozarządowe 	Liczba akcji promujących zdrowy styl życia	wzrost		<i>instytucji i organizacji Środki UE</i>
5	<i>Rozwój systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych (w tym min. usługi opiekuńcze i specjalistyczne, mieszkanie chronione, Dzienny DOM „Senior-WIGOR”, Regionalne Centrum Rehabilitacji i Pomocy Społecznej).</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - samorząd gminny 	Liczba udostępnionych „otwartych placówek”	wzrost	2016-2020	<i>Budżet gminy Budżet powiatu Środki krajowe Środki UE Środki własne instytucji i organizacji</i>
			Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	wzrost		
6	<i>Realizacja przedsięwzięć wspomagających osoby starsze w samodzielnym zaspokajaniu potrzeb, zmniejszających skalę ich uzależnienia od otoczenia i instytucjonalnej pomocy.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - samorząd gminny 	Liczba podjętych działań	wzrost	2016-2020	<i>Budżet gminy Środki krajowe Środki UE</i>
			Liczba osób objętych działaniami	wzrost		
7	<i>Prowadzenie działań edukacyjnych promujących więzi rodzinne umożliwiające włączenie potencjału rodziny, znajomych i bliskiego otoczenia w działania wspierające osoby starsze i niepełnosprawne (w tym min. Poprzez działania medacyjne dla rodzin skonfliktowanych).</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - placówki oświatowe - Caritas - Organizacje pozarządowe 	Liczba osób/rodzin objętych wsparciem	wzrost	2015-2020	<i>Budżet gminy Środki własne instytucji i organizacji</i>

CEL OPERACYJNY 3. 2.**PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZEŃSTWA O POTRZEBACH I PROBLEMACH LUDZI STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

	ZADANIE	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU/PROGNOZA ²⁵		HARMONOGRAM	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.	<i>Inicjowanie działań edukacyjnych na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy i społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych .</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - Placówki służby zdrowia - Organizacje pozarządowe - Samorząd gminny 	Liczba spotkań	wzrost	2016-2020	<i>Budżet gminy Środki własne instytucji i organizacji</i>
			Liczba osób –uczestników	wzrost		
			Liczba materiałów promocyjnych	wzrost		
2.	<i>Wspieranie akcji promujących zdrowy styl życia oraz realizacja kampanii na rzecz tworzenia warunków do rozwijania aktywności fizycznej i umysłowej osób w wieku podeszłym.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS - GOK - Placówki służby zdrowia - Organizacje pozarządowe - Samorząd gminny 	Liczba zorganizowanych spotkań	wzrost	2016-2020	<i>Budżet gminy Środki krajowe Środki UE Środki własne instytucji i organizacji</i>
			Liczba osób –uczestników	wzrost		

²⁵ Prognoza dotyczy wzrostu wskaźników w odniesieniu do roku bazowego (rok bazowy 2015)

BENEFICJENCI

1. Ludzie starsi.
2. osoby niepełnosprawne
3. Rodziny osób starszych i niepełnosprawnych.
4. Środowisko osób niepełnosprawnych i starszych .

PROGNOZA ZMIAN – EFEKTY I KORZYŚCI REALIZACJI CELU

Wdrożenie celu strategicznego będą odzwierciedlać następujące rezultaty :

1. *umożliwienie osobom starszym i niepełnosprawnym w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym;*
2. *rozszerzenie współpracy instytucji i organizacji działających w zakresie pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym;*
3. *ograniczenie skutków niepełnosprawności poprzez promocję działań profilaktycznych i podnoszenia poziomu wiedzy w społeczności lokalnej;*
4. *zwiększenie dostępności do usług dla osób starszych i niepełnosprawnych.*

UWARUNKOWANIA REALIZACJI CELU

Ważnymi czynnikami które będą miały wpływ na realizację celu będą :

1. *Stopień zaangażowania władz samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, mieszkańców gminy na rzecz rozwiązywania własnych i lokalnych problemów.*
2. *Dostępność do zewnętrznych źródeł finansowania.*
3. *Dobre ustawodawstwo i dobrze przygotowana kadra pomocy społecznej.*

6. 4. ZESTAWIENIE OBSZARÓW PROBLEMOWYCH**OBSZAR PROBLEMOWY I: RODZINA**

CEL STRATEGICZNY 1:	ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
CEL OPERACYJNY 1.1.:	SKUTECZNE WSPIERANIE RODZIN W PRAWIDŁOWYM WYPEŁNIANIU FUNKCJI RODZICIELSKIEJ
CEL OPERACYJNY 1.2:	PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM WYCHOWAWCZYM DZIECI I MŁODZIEŻY Z RODZIN ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM
CEL OPERACYJNY 1.3:	PROWADZENIE ZINTEGROWANYCH DZIAŁAŃ W ZAKRESIE POMOCY CZŁONKOM RODZIN, W KTÓRYCH WYSTĘPUJE PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE

OBSZAR PROBLEMOWY II: PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU, UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

CEL STRATEGICZNY 2:	ROZWÓJ SPÓJNEGO SYSTEMU WSPIERAJĄCEGO AKTYWNOŚĆ ZAWODOWĄ MIESZKAŃCÓW GMINY
CEL OPERACYJNY 2.1.:	PROWADZENIE DZIAŁAŃ AKTYWIZUJĄCYCH OSOBY BEZROBOTNE
CEL OPERACYJNY 2.2:	ROZWÓJ DORADZTWA ZAWODOWEGO ORAZ PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA PRAWIDŁOWEJ KARIERY ZAWODOWEJ DZIECI I MŁODZIEŻY
CEL OPERACYJNY 2.3.:	PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKU UBÓSTWA W RODZINACH, JAKO CZYNNIKA PRZYCZYNIAJĄCEGO SIĘ DO WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO

OBSZAR PROBLEMOWY III: NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I OSOBY STARSZE

CEL STRATEGICZNY 3:	UŁATWIENIE FUNKCJONOWANIA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ŚRODOWISKU LOKALNYM
CEL OPERACYJNY 3.1.:	STWORZENIE SPRAWNEGO SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH
CEL OPERACYJNY 3.2.	PODNIOSZENIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZEŃSTWA O POTRZEBACH I PROBLEMACH LUDZI STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

ROZDZIAŁ VII. Źródła finansowania

7. 1. Ramy finansowe działalności GOPS w Borzęcinie.

7. 1. 1. Analiza wydatków GOPS w Borzęcinie.

Analiza wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazuje, iż największą część wydatków budżetu stanowią wydatki udzielane na "Świadczenia rodzinne i świadczenie z funduszu alimentacyjnego" (rozd. 85212): **63,50% ogółu budżetu.**

Prognoza wydatków na zadania zlecone oraz własne w zakresie pomocy społecznej zakłada roczny 1,5% wzrost, gdzie punktem wyjścia jest średni wydatek z okresu 2011-2014.

Tabela 11. Wydatki GOPS w Gminie Borzęcin (2011-2014, plan na 2015-2020 w PLN)

Rok	Zadania zlecone		Zadania własne		Wydatki ogółem
	Dotacja	Środki Gminy	Dotacja	Środki Gminy	
2011	2 832 398,33	3 542,34	549 346,15	650 117,53	4 035 404,35
2012	2 862 029,86	8 128,71	592 840,76	683 566,14	4 154 694,18
2013	2 587 328,52	10 953,80	649 472,73	766 452,51	4 014 207,56
2014	2 206 695,86	6 154,28	457 083,09	579 644,21	3 249 577,44
PROGNOZA na lata 2015-2020					
średni % wzrostu	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
Średni wydatek z lat 2011-2014	2 622 113,14	7 194,78	562 185,68	669 945,10	3 863 470,88
Rok	Zadania zlecone		Zadania własne		Wydatki ogółem
	Dotacja	Środki Gminy	Dotacja	Środki Gminy	
2015	2 655 213,58	7 287,10	569 041,93	678 639,76	3 912 214,54
2016	2 695 041,78	7 396,40	577 577,56	688 819,36	3 968 835,10
2017	2 735 467,41	7 507,35	586 241,22	699 151,65	4 028 367,63
2018	2 776 499,42	7 619,96	595 034,84	709 638,92	4 088 793,14
2019	2 818 146,91	7 734,26	603 960,36	720 283,51	4 150 125,04
2020	2 860 419,12	7 850,27	613 019,77	731 087,76	4 212 376,92

Samorząd gminy Borzęcin realizując politykę społeczną podejmuje szereg działań w celu zapewnienia mieszkańcom gminy pomocy i wsparcia w zakresie rozwiązywania istotnych problemów. Struktura osiąganych dochodów budżetowych jest uzależniona od polityki finansowej państwa, której kierunki i zasady określają ustawy o budżecie.

Wydatki ponoszone na cele społeczne ogółem, stanowią w budżecie gminy jedną ze znaczniejszych pozycji. Prognozuje się, iż na przestrzeni lat 2015-2020 ich udział w wydatkach budżetowych ogółem będzie rosł.

7.1.2. PLAN FINANSOWY NA LATA 2015-2020

Samorząd Borzęcina realizując politykę społeczną podejmuje szereg działań w celu zapewnienia mieszkańcom miasta i gminy pomocy i wsparcia w zakresie rozwiązywania istotnych problemów. Struktura osiągniętych dochodów budżetowych jest uzależniona od polityki finansowej państwa, której kierunki i zasady określają ustawy o budżecie.

Wielkość kwot prognozowanych na realizację założonych przez samorząd celów polityki społecznej w latach 2015-2020 w kontekście osiągniętych dochodów i dokonywanych wydatków ogółem, przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela. Prognoza wydatków na realizację założonych przez samorząd celów polityki społecznej w latach 2015-2020 [Prognoza wydatków w Działach 852 „Pomoc społeczna” i 853 „Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”]

	2014/dane historyczne	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wydatki ²⁶ budżetowe	34 852 615,69	33 154 959,43	34 262 812,59	34 788 368,25	35 275 083,31	36 006 057,45	35 960 640,82
w tym:							
wydatki bieżące	22 305 000,00	23 150 000,00	23 751 000,00	23 900 000,00	23 950 000,00	23 950 000,00	23 950 000,00
Wydatki na zadania z zakresu polityki społecznej /wzrost jako śr.1,5 % w wydatkach bieżących/	3 249 577	3 912 214,54	3 968 835,10	4 028 367,63	4 088 793,14	4 150 125,04	4 212 376,92
% udział wydatków na cele społeczne w wydatkach ogółem	14,57%	16,90%	16,71%	16,86%	17,07%	17,33%	17,59%
	wykonanie	plan	prognoza				

Wydatki ponoszone na cele społeczne ogółem, stanowią w budżecie gminy jedną ze znaczniejszych pozycji. Prognozuje się, iż na przestrzeni lat 2015-2020 ich udział w wydatkach budżetowych ogółem będzie kształtował się na poziomie **od 16,71% w 2016 r.do 17,59% w 2020 r.**

7. 2. Źródła finansowania

Przewiduje się następujące źródła finansowania Strategii :

- środki własne samorządu ;
- środki z budżetu centralnego;
- środki partnerów przedsięwzięcia (np. Caritas,NGO) ;
- środki funduszy krajowych;
- środki strukturalne Unii Europejskiej.

Możliwość zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju Gminy zależeć będą od czynników :

²⁶ Oprac. na podstawie WPF

- wielkość środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce
- zasady podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa,
- potencjał absorpcyjny poszczególnych organizacji społecznych i instytucji,
- zdolność przygotowania i realizacji konkretnych projektów dla Gminy Borzęcin w sferze społecznej.

W procesie powstawania nowoczesnego społeczeństwa opartego na wzajemnych relacjach gospodarki wolnorynkowej, gdzie ludzie wymieniają między sobą towary i usługi, poza przyjętą formą działalności gospodarczej istnieje potrzeba aktywności społecznej, szczególnie w czasach kiedy państwo nie jest w stanie zadbać o potrzeby wszystkich członków swojej wspólnoty. Jest to możliwe w ramach funkcjonowania organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń, które obok instytucji zajmujących się pomocą innym ludziom z ramienia urzędu cieszą się dużą skutecznością.

W społeczeństwie obywatelskim organizacje pozarządowe mogą efektywnie realizować działania w sferze pomocy społecznej, ponieważ pozyskiwane środki ze źródeł krajowych i pozabudżetowych (w tym np. także UE, EOG) wykorzystują na cele społeczne w 80 – 90 %.

Na terenie gminy wciąż za mała jest liczba organizacji o profilu pomocy społecznej. Potrzebna jest, więc powszechna akcja na rzecz działań społecznych i możliwości zorganizowania tych działań w ramach organizacji pozarządowych. Spektakularne akcje charytatywne to wciąż za mało w obliczu wielości potrzeb. Rodzi się tu potrzeba uświadomienia społeczeństwu możliwości, jakie można wykorzystać za pośrednictwem organizacji pozarządowych.

Głównym źródłem zewnętrznym środków będą środki z funduszy europejskich na lata 2014-2020. Informację o sposobie wydatkowania środków z UE w nowej perspektywie finansowej zawiera projekt Umowy Partnerskiej. Środki podzielone zostały, podobnie jak w poprzednich okresach finansowania, na programy operacyjne. Z punktu widzenia realizacji **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2015-2020** istotnym źródłem jej finansowania będą zapewne Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i Program Fundusz Inicjatyw Społecznych na lata 2014-2020.

Umowa Partnerska²⁷

23 maja 2014 r. Komisja Europejska zatwierdziła Umowę Partnerstwa - najważniejszy dokument określający strategię inwestowania nowej puli środków europejskich w naszym kraju. Polska jest jednym z pierwszych krajów UE, który zakończył negocjacje Umowy Partnerstwa.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym kierunki interwencji w latach 2014-2020 trzech polityk unijnych w Polsce – Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Umowa Partnerstwa przedstawia cele i priorytety interwencji wraz z podstawowymi wskaźnikami, ukierunkowanie terytorialne planowanej interwencji, opis stopnia uzupełniania się interwencji finansowanych z Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybołówstwa, układ programów operacyjnych, zarys finansowania oraz systemu wdrażania. Wskazane cele rozwojowe do 2020 roku, wskaźniki monitorujące ich realizację oraz zakres proponowanych interwencji stanowią punkt odniesienia do określania szczegółowej zawartości poszczególnych programów operacyjnych.

²⁷ Obowiązuje od: 23.05.2014

Zgodnie z Umową Partnerstwa fundusze zostaną zainwestowane w te obszary, które w największym stopniu przyczynią się do rozwoju Polski. Wśród nich:

- zwiększenie konkurencyjności gospodarki,
- poprawę spójności społecznej i terytorialnej kraju,
- podnoszenie sprawności i efektywności państwa.

W dokumencie przedstawiono m.in.:

- najważniejsze zasady inwestowania funduszy unijnych,
- powiązania pomiędzy funduszami a dokumentami strategicznymi,
- podział funduszy na poszczególne dziedziny,
- układ programów operacyjnych,
- podział odpowiedzialności za zarządzanie pieniędzmi europejskimi pomiędzy szczebel regionalny i centralny.

Poniżej zaprezentowano programy operacyjne, które będą realizowane w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 zgodnie z Załoženiami Umowy Partnerstwa przyjętymi przez Radę Ministrów w dniu 15 stycznia 2013 roku wraz ze wskazaniem funduszu z którego będzie dany program realizowany oraz instytucji zarządzających.

Lp.	Program	Fundusz
POLITYKA SPÓJNOŚCI		
1.	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	EFRS
2.	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	EFRS FS
3.	Program Operacyjny Polska Cyfrowa	EFRS EFS
4.	Program Operacyjny Polska Wschodnia	EFRS EFS
5.	Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój	EFS
6.	Program Pomocy Technicznej	FS
7.	Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej	EFRS
8.	16 Regionalnych Programów Operacyjnych	EFRS EFS
Wspólna Polityka Rolna i Wspólna Polityka Rybacka		
9.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	EFRROW
10.	Program Operacyjny „Rybacktwo i Morze”	EFMR

Programem operacyjnym realizowanym na szczeblu centralnym, najbliższym celom **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2015-2020** jest **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój**²⁸.

POWER stanowi odpowiedź na wyzwania i jednocześnie instrument realizacji Strategii Europa 2020. Program uwzględnia stojące przed Europą długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Najważniejsze wyzwania istniejące obecnie w zakresie poszczególnych obszarów wsparcia PO WER, które są zbieżne z celami strategicznymi realizacji **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin**, to :

RYNEK PRACY

Zadania dla obszaru wsparcia koncentrują się głównie na:

1. Zwiększenie efektywności instytucjonalnej PSZ i poprawa jakości świadczonych przez nie usług.

Zgodnie z zapisami *Umowy Partnerstwa*, działania na rzecz poprawy usług PSZ powinny zostać koncentrowane wokół 4 głównych obszarów:

- Wprowadzania nowych instrumentów, narzędzi i rozwiązań o charakterze horyzontalnym, wynikających z modyfikacji ustawy o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*;
- Standaryzacji i profesjonalizacji usług świadczonych na rzecz osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (m.in. osób z grup 50+, 25-, ON, kobiet);
- Indywidualizacji wsparcia udzielanego przez instytucje rynku pracy;
- Świadczenia usług w ramach sieci EURES, których finansowanie państwa członkowskie są zobowiązane przejąć na mocy reformy zasad funkcjonowania sieci EURES.

2. Rozwoju współpracy z podmiotami zewnętrznymi

3. Konieczności lepszego monitorowania potrzeb i zjawisk na rynku pracy.

4. Poprawie równego dostępu kobiet i mężczyzn do zatrudnienia i przeciwdziałanie dyskryminacji na rynku pracy.

UBÓSTWO, WYKLUCZENIE I INTEGRACJA SPOŁECZNA

Zadania dla tego obszaru wsparcia koncentrują się głównie na:

1. Rozwoju potencjału instytucjonalnego pomocy społecznej, w tym systemu monitorowania, koordynacji i oceny polityki społecznej.

2. Zwiększaniu potencjału pomocy społecznej.

3. Rozwoju usług społecznych dotyczących procesu deinstytucjonalizacji, usług asystenckich i opiekuńczych oraz wsparcia mieszkalnictwa wspomaganego dla różnych grup odbiorców.

4. Wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii i integracji społecznej.

²⁸ PO WER 2014 2020 [17.12.2014 r.]

5. **Integracja i przeciwdziałanie dyskryminacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (m.in. Romów, osób pozbawionych wolności, osób niepełnosprawnych).**

ROZKŁAD ŚRODKÓW FINANSOWYCH PO WER 2014-2020

Środki z tego programu kierowane będą głównie na projekty o zasięgu krajowym. Zakres wsparcia Programu Wiedza Edukacja Rozwój²⁹ opiera się na dwóch filarach:

- 1) poprawie funkcjonowania poszczególnych polityk sektorowych
- 2) oraz interwencji w obszarach, dla których większą efektywność zapewni wsparcie z poziomu krajowego (wsparciu osób młodych, szkolnictwie wyższym, innowacjach społecznych, programach mobilności i współpracy ponadnarodowej).

Zgodnie z projektem Umowy Partnerstwa Europejski Fundusz Społeczny w latach 2014-2020 będzie współfinansował krajowy program operacyjny dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego oraz dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Kształt Programu i jego zakres wynika z doświadczeń z realizacji programów operacyjnych w poprzednich perspektywach finansowych: 2004-2006 oraz 2007-2013 i stanowi kontinuum logiki przyjętej w realizacji przedsięwzięć z Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce. Podział alokacji EFS w PO WER pomiędzy poszczególne cele tematyczne i priorytety inwestycyjne oparty jest przede wszystkim o zakres tematyczny programu i jego cele. Ponadto odzwierciedla on istniejące w Polsce wyzwania dotyczące rozwoju kapitału ludzkiego, zidentyfikowane w części diagnostycznej PO WER. Rozporządzenie Rady i Parlamentu nr 1304/2013 obliguje, aby program operacyjny koncentrował, co najmniej 60% środków EFS **na maximum pięciu wybranych** priorytetach inwestycyjnych. Z uwagi na konieczność dążenia do realizacji Zaleceń Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2014r. Powyższa zasada zastosowana została w PO WER w odniesieniu do tych priorytetów inwestycyjnych, które w największym stopniu przyczynią się do realizacji Zaleceń Rady. Są nimi:

- 1. Priorytet dotyczący trwałej integracji z rynkiem pracy osób młodych bez pracy, zwłaszcza tych, którzy nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu.**
- 2. Priorytet inwestycyjny dotyczący poprawy jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego.**

Założone cele programu będą realizowane poprzez projekty zgrupowane w 6 osiach priorytetowych:

- *Oś I Osoby młode na rynku pracy*
- *Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji*
- *Oś III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju*
- *Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa*
- *Oś V Wsparcie dla obszaru zdrowia*
- *Oś VI – Pomoc Techniczna*

Zgodnie z Umową Partnerstwa alokacja środków EFS na Program wynosi **4 436,8 mln EUR oraz 252,4 mln EUR** w ramach specjalnej linii budżetowej Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Minimalne zaangażowanie środków krajowych - szacowane na podstawie art. 120 rozporządzenia ramowego zakładającego maksymalny poziom dofinansowania każdej osi priorytetowej w regionach

²⁹ PO WER 2014 2020 [17.12.2014 r.]

słabiej rozwiniętych na poziomie 85% i dla Mazowsza na poziomie 80% - wynosi w momencie programowania 740,3 mln EUR.

W realizację programu zaangażowane będą środki krajowe publiczne i prywatne. Zakłada się, że ostateczne zaangażowanie środków krajowych, głównie prywatnych w momencie zamknięcia programu będzie mogło być wyższe w zależności od zakresu i stopnia udzielania pomocy publicznej w ramach programu.

Na każdej osi priorytetowej Programu¹¹⁷ funkcjonują dwie koperty finansowe – jedna dla 15 regionów słabiej rozwiniętych, a druga dla Mazowsza (jako regionu lepiej rozwiniętego) z poziomami stopy dofinansowania wynoszącymi odpowiednio 85% i 80%. Dla osi priorytetowej dotyczącej innowacji społecznych poziom współfinansowania został zwiększony o 10 p.p., tj. do 95% w ramach kategorii regionów słabiej rozwiniętych oraz 90% odpowiednio dla koperty regionów lepiej rozwiniętych. Zgodnie z zasadami przyjętymi w Umowie Partnerstwa w programie ze względu na jego ogólnopolski charakter występują jedynie osie typu „osie pro rata”. Realizowane w ramach poszczególnych osi priorytetowych projekty dotyczą całego kraju, a nie poszczególnych kategorii regionów. Ustalona dla nich relacja wkładu UE pomiędzy kopertami regionów słabiej i lepiej rozwiniętych wynosi ok. 86,41% (15 regionów słabiej rozwiniętych) i 13,59% (Mazowsze – region lepiej rozwinięty), co odpowiada relacji liczby ludności przypadającej na regiony słabiej rozwinięte i na Mazowsze. Projekty realizowane w osiach konsumować będą alokacje z obydwu kopert w ustalonej wyżej proporcji.

ŁĄCZONE WSPARCIE Z FUNDUSZY

Wydatki związane z realizacją projektów w ramach PO WER są, zgodnie z właściwymi przepisami unijnymi, współfinansowane przez Europejski Fundusz Społeczny (EFS). Niemniej jednak, zgodnie z art. 98 CPR Fundusze, tj. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i EFS mogą finansować, w sposób komplementarny i z zastrzeżeniem pułapu 10% finansowania wspólnotowego każdej osi priorytetowej programu operacyjnego, działania objęte zakresem pomocy z innego funduszu, pod warunkiem, że są one konieczne do odpowiedniej realizacji operacji i są bezpośrednio z nią powiązane. Istnieje, zatem możliwość w uzasadnionych przypadkach na poziomie projektów, poszerzenia katalogu wydatków współfinansowanych z EFS o koszty kwalifikowalne w ramach EFRR.

Łączenie wsparcia z Funduszy jest możliwe do zastosowania w projektach realizowanych we wszystkich Priorytetach PO WER, a określony pułap finansowania wspólnotowego będzie obowiązywał na poziomie każdej osi priorytetowej programu operacyjnego, a nie projektu.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020³⁰

Na realizację programu zostanie przeznaczony 2,87 mld euro z funduszy europejskich. Jest to kwota niemal o 1 mld euro większa niż ta, którą Małopolska dysponowała w latach 2007-2013 łącznie na Małopolski Regionalny Program Operacyjny oraz komponent regionalny Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Program składa się z 13 jednofunduszowych osi priorytetowych – spośród których największe środki zaplanowano na politykę energetyczną i infrastrukturę transportową. W ramach RPO przewiduje się

³⁰ Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 240 /15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 4 marca 2015 r.

zastosowanie trzech typów instrumentów rozwoju terytorialnego: zintegrowanej inwestycji terytorialnej, subregionalnego programu rozwoju, programów rewitalizacji miast i obszarów wiejskich.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 stosuje się od dnia notyfikacji decyzją wykonawczą Komisji nr C(2015) 888 z dnia 12 lutego 2015 r. przyjmującej niektóre elementy programu operacyjnego „Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020” do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” dla regionu małopolskiego w Polsce CCI 2014PL16M2OP006, tj. od dnia 23 lutego 2015 r.

Główne cele

Program ma na celu podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności regionu, zrównoważony rozwój terytorialny oraz poprawę, jakości życia mieszkańców.

Cele tematyczne, które są zbieżne z celami realizacji **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin**:

8. Promowanie trwałego i wysokiej, jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników

8vi Aktywne i zdrowe starzenie się

9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją

9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych,

9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich,

9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie ,

9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym,

9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia

10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie

10i Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia

10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i

kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji

Priorytety wsparcia

Program koncentruje się na 12 głównych priorytetach. Realizacja **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin**, będzie mogła być wsparta głównie z osi 8-12.

Podział EFSI w alokacji na obszary priorytetowe (w EUR)

	Oś priorytetowa	CT/PI	Wkład z funduszy unijnych	Wkład krajowy (publiczny)	Finansowanie ogółem	% udział w całkowitej alokacji
8	Rynek pracy	CT 8/ PI 8i, 8iii, 8iv, 8v, 8vi	270 764 148	47 781 909	318 546 057	9,41%
9	Region spójny społecznie	CT 9/ PI 9i, 9iv, 9v	232 000 000	40 941 177	272 941 177	8,06%
10	Wiedza i kompetencje	CT 10/ PI 10i, 10iii, 10iv	204 930 638	36 164 231	241 094 869	7,12%
11	Rewitalizacja przestrzeni regionalnej	CT 9/ PI 9b	170 000 000	30 000 000	200 000 000	5,91%
12	Infrastruktura społeczna	CT 9/ PI 9a	131 000 000	23 117 647	154 117 647	4,55%

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020³¹

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020) został opracowywany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej.

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Planuje się, że łączne środki publiczne przeznaczone na realizację PROW 2014-2020 wyniosą **13 513 295 000 euro**, w tym: 8 598 280 814 z budżetu UE (EFRROW) i 4 915 014 186 euro wkładu krajowego

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.

³¹ Wersja / 12 grudnia 2014 r.

2. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarke niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
6. **Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.**

PROGRAM FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NA LATA 2014–2020³²

Projekty realizowane w ramach PFIO 2014 2020 muszą zakładać zaangażowanie społeczności lokalnej w działania projektowe, a organizacje pozarządowe powinny w ramach realizacji projektu zbliżyć się w swoich działaniach do obywateli. Istotą projektu ma być powstanie społecznej wartości dodanej, wytworzonej w wyniku realizacji konkretnych zadań.

Priorytetami i kierunkami działania w programie są m.in.:

Priorytet 1. Małe inicjatywy

Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny wpływać pozytywnie na możliwości obywateli w realizacji oddolnych inicjatyw.

Kierunki działania:

1. **Zwiększanie roli inicjatyw nieformalnych**
2. **Animowanie działań samopomocowych**
3. **Wspieranie młodych organizacji pozarządowych**

Priorytet 2. Aktywne społeczeństwo

Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny w różnych formach angażować obywateli, dając im możliwość aktywnego działania oraz łączenia aktywności ze zdobywaniem wiedzy w sferze działań obywatelskich.

Kierunki działania:

1. **Aktywizacja obywateli w sprawach wspólnotowych**
2. **Rozwijanie wolontariatu**
3. **Poprawa zdolności organizacji pozarządowych do mobilizowania zasobów**
4. **Aktywizacja współpracy wspólnot lokalnych i instytucji publicznych**
5. **Wspieranie aktywnych form integracji społecznej**
6. **Rozwój przedsiębiorczości społecznej**
7. **Tworzenie warunków rozwoju bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego**

Priorytet 3. Aktywni obywatele

Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny przyczyniać się do wzrostu partycypacji obywateli w sprawach publicznych.

Kierunki działania:

³² Załącznik do uchwały nr 209/2013 Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2013 r.

- 1. Zwiększanie wpływu obywateli na polityki publiczne**
- 2. Rozwijanie edukacji obywatelskiej i kompetencji społecznych**
- 3. Wzrost znaczenia organizacji strażniczych i orzecznich**
- 4. Wspieranie tworzenia partnerstw (w tym partnerstwa publiczno-społecznego) i innych form współpracy, służących aktywizacji obywateli oraz przekazywaniu im realizacji zadań publicznych**

Priorytet 4: Silne organizacje pozarządowe

Projekty realizowane w ramach tego Priorytetu powinny w różnych formach przyczynić się do wzmocnienia potencjału organizacji obywatelskich, w szczególności wspierania przez organizacje federacyjne innych podmiotów III sektora.

Realizacja Programu FIO na lata 2014–2020 finansowana będzie z krajowych środków publicznych pochodzących z budżetu państwa i wyniesie 60 mln zł rocznie.

Zgodnie z ustawą z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 743) minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego jest ministrem właściwym do spraw działalności pożytku publicznego. Tym samym, środki budżetowe, finansujące inicjatywy podejmowane przez podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, będą znajdowały się w dyspozycji tego ministra.

Do trybu finansowania projektów ze środków PO FIO odpowiednie zastosowanie będą miały przepisy regulujące wybór oferty z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Propozycja ta ma za zadanie utrzymanie zasady równego traktowania podmiotów, transparentności i konkurencyjności również w odniesieniu do finansowania projektów ze środków programu, a także wiąże się z dążeniem do upowszechniania uniwersalnych zasad i form współpracy między administracją publiczną i sektorem pozarządowym.

ROZDZIAŁ VIII. System wdrażania Strategii

Strategia Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2015-2020 obejmuje zasięgiem czasowym okres sześciu lat i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań z zachowaniem wymogu wprowadzania niezbędnych zmian dostosowawczych, wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach.

Cele strategiczne wyznaczone w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów występujących na terenie gminy mianowicie: problemów opiekuńczo – wychowawczych, problematyki osób w podeszłym wieku, bezrobocia, ubóstwa, niepełnosprawnych, uzależnionych, bezdomnych, opuszczających zakłady karne i innych zagrożonych marginalizacją.

Realizacja określonych celów determinuje konieczność zaangażowania możliwych zasobów państwowych, regionalnych i lokalnych. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszelkich podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, grup sąsiedzkich, rodzin, wolontariuszy. Samopomoc i samoorganizacja obywateli jest często bardziej efektywna niż interwencja instytucji publicznych.

Proponuje się by realizatorami strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz twórcami i koordynatorami programów celowych byli:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Placówki Oświatowe
- Urząd Gminy w Borzęcinie

oraz

- organizacje społeczne i pozarządowe, Kościół Katolicki, oraz osoby fizyczne i prawne, zaangażowane w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej.

8. 1. Harmonogram wdrażania strategii.

Realizacja **Strategia Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2015-2020** obejmować będzie pięć etapów:

Tabela 12. Opis wdrażania i ewaluacji Strategii

ETAP I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy o przyjęciu do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2015-2020 <i>Termin realizacji: III kwartał 2015 r.</i>
ETAP II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią <i>Termin realizacji: III kwartał 2015 r. – IV kwartał 2020.</i>
ETAP III	Monitoring i ewaluacja Strategii. <i>Termin realizacji: na koniec każdego I kwartału roku następnego tj.:</i> <i>za 2015 r. na koniec I kwartału 2016r.</i> <i>za 2016 r. na koniec I kwartału 2017r.</i> <i>za 2017 r. na koniec I kwartału 2018r.</i> <i>za 2018 r. na koniec I kwartału 2019r.</i> <i>za 2019 r. na koniec I kwartału 2020r.</i> <i>za 2020 r. na koniec I kwartału 2021r.</i>
ETAP IV	Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy. <i>Termin realizacji: sukcesywnie w okresie wdrażania Strategii czyli: od I kwartału 2016 do IV kwartału 2020.</i>
ETAP V	Podsumowanie i ocena Strategii. <i>Termin realizacji: I kwartał 2021r.</i>

8. 2. Sposoby monitorowania , ewaluacji i komunikacji społecznej

Całościowy obraz realizowanych zadań wpisujących się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w opisywają wskaźniki określone dla zadań przypisanych dla poszczególnych celów operacyjnych, oraz przypisanych im działań, które przedstawione w sprawozdaniach z wykonania realizacji zadań będą jednym z narzędzi monitorowania realizacji strategii.

8. 2. 1. Monitoring

Monitoring strategii jest obserwacją realizacji celów strategicznych i realizacji programów operacyjnych wynikających z następnych faz programowania rozwoju. Monitoring realizacji strategii umożliwia: obserwację stanu zaawansowania projektów rozwojowych, umożliwiających aktualną identyfikację problemów w ich realizacji, ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację, weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków, kontrolę postępu prac związanych z realizacją działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem określającym cele i działania do roku 2020 w zakresie problematyki społecznej, wymagającym okresowej aktualizacji do zmian zachodzących w otoczeniu, jak i w samym społeczeństwie. Przygotowanie projektu dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy pierwszy etap planowania. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w strategii.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych wymaga corocznej aktualizacji. Aktualizacja ta zostanie przeprowadzona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie.

Podstawą skutecznego wdrożenia strategii jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na terenie gminy. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w strategii celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są wyznaczone działania. Obowiązek monitorowania realizacji działania posiada GOPS w Borzęcinie. Terminy dokonywania pomiarów stopnia realizacji działań określa Wójt Gminy. Monitoring wybranych bądź wszystkich działań, powinien być dokonywany zawsze w sytuacji wprowadzenia nowych zadań do strategii oraz w każdym przypadku dokonania aktualizacji strategii.

Obliczenia i dane określone miernikami celów operacyjnych przygotowuje i przedstawia Radzie Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie .

Wzorcowa tabela do prezentacji realizacji poszczególnych działań strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie wiejskiej Borzęcin.

OBSZAR PRIORYTETOWY						
CEL STRATEGICZNY						
CEL OPERACYJNY						
ZADANIE	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość liczbowa		Źródło weryfikacji	Rok
			PLAN	WYKONANIE		

8. 2. 2. Komunikacja społeczna i promocja strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Oceny zasadności proponowanych zmian dokonuje Zespół odpowiedzialny za jej realizację. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne,) lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym:

- **ogół mieszkańców gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.**

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie gminy jako wspólnoty terytorialnej : sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie.

Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to :

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego UE w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

8. 2. 3. Zmiany w strategii

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Gminy Borzęcina.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Wójta lub Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Gminie organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych, lub poszczególnym mieszkańców, a także Zespołu odpowiedzialnego za jej realizację.

ROZDZIAŁ IX. Podsumowanie i wnioski

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości³³. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin.

Realizując zadania pomocy społecznej współpracują oni, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

GLÓWNE CELE POMOCY SPOŁECZNEJ:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielnienia i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,

³³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Art. 2.

- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.³⁴

Analizując powyższe dane należy mieć na względzie, że dane statystyczne nie odzwierciedlają do końca faktycznej sytuacji, gdyż skala występowania omawianych zjawisk może być większa. Niektóre sytuacje problemowe występujące na terenie gminy nie są nam znane, gdyż rozgrywają się w tzw. zacisku domowym. Wszystkie wymienione powyżej problemy mogą ze sobą współistnieć lub wynikać jeden z drugiego. Niezbędne jest ich likwidowanie i zapobieganie im, w celu zmniejszenia patologii i marginalizacji ludności gminy.

Obecnie stale wzrasta zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej, co spowodowane jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak redukcja zatrudnienia, deficyt nowych miejsc pracy, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób niepełnosprawnych. W celu ich realizacji powstały, bądź zostały znowelizowane akty prawne zobowiązujący samorząd gminy do opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

W myśl nowej strategii zinstytucjonalizowana pomoc społeczna oferuje pomoc finansową i materialną jako instrument początkujący proces, umożliwiający osobom i rodzinom przewyższanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać we własnym zakresie. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Zapisy Strategii mogą być realizowane przed wszystkim przy pomocy kapitału ludzkiego i społecznego. Rozwiązywanie najważniejszych problemów społecznych zależy, od jakości zasobów ludzkich i zaufania społecznego. Kapitał ludzki to: wiedza, umiejętności, kwalifikacje i zdolności ludzi do szybkiego oraz skutecznego radzenia sobie z problemami natury zarówno społecznej jak i psychologicznej.

Kapitał społeczny jest uzupełnieniem kapitału ludzkiego. Składa się z relacji międzyludzkich, tj. zaufania, zrozumienia, wspólnych wartości, które integrują społeczność, a przez to umożliwiają wspólne działania. Potencjał intelektualny, zdobyte kwalifikacje i doświadczenia będą mogły być należycie spożytkowane w społeczeństwie opartym na wiedzy. Wdrożenie celu umożliwi prowadzenie satysfakcjonującego życia zawodowego. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz powszechny dostęp do nowoczesnych technologii informacyjnych jest jednym z najważniejszych wyzwań nowoczesnej gospodarki i nowoczesnego społeczeństwa. Bez rozwoju zasobów ludzkich nie będzie możliwe sprostanie wymogom nowoczesnego społeczeństwa.

³⁴ Źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków i potrzeb społecznych.

ROZDZIAŁ X. SZCZEGÓŁOWE WYNIKI BADAŃ OPINII SPOŁECZNYCH w sprawie PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY.

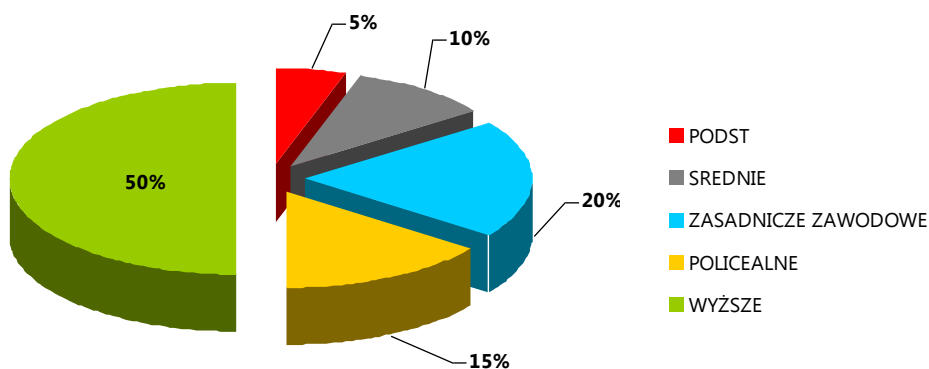
1. WNIOSKI WYPŁYWAJĄCE Z BADAŃ OPINII SPOŁECZNYCH

- Badani wskazali, iż największym problemem występującym na terenie Gminy Borzęcin jest bezrobocie (25 %), ubóstwo (15%), oraz uzależnienie od alkoholu (17 %).
- Każda z tych dysfunkcji wzajemnie się przenika wpływając na poziom życia osób wymagających pomocy ze strony GOPS. I tak: na poziom ubóstwa wpływa w znacznej mierze brak pracy (23- odpowiedzi) oraz uzależnienia (alkohol) (18% - odpowiedzi), na brak pracy wpływa niezaradność życiowa (18 %- odpowiedzi) oraz „dziedziczenie biedy”(21 % - odpowiedzi) oraz uzależnienia (13 %) mimo, iż oferta pomocy osobom uzależnionym (konsultacyjna, terapeutyczna, lecznicza) realizowana w gminie zdaniem badanych jest raczej wystarczająca (45% odpowiedzi).
- Zauważalne są także problemy społeczne dotyczące osoby starsze, szczególnie niepełnosprawność oraz ubóstwo i bieda(30 %).
- Przemoc w rodzinach jest zauważalna przez ponad 60% badanych, ale większość z badanych wie, co należy w takich przypadkach zrobić.
- Do głównych działań, które powinien podjąć samorząd gminny, aby ograniczyć obszary problemów społecznych według badanych należy kontynuowanie programów prac społecznie użytecznych i robót publicznych (22% odpowiedzi)
- Praca pracowników GOPS została oceniona przez 60 % badanych jako bardzo dobra i dobra 35%,
- W propozycji form wsparcia jaką przede wszystkim powinien oferować Ośrodek Pomocy Społecznej najczęściej respondenci wskazywali aktywizację bezrobotnych (25%), pomoc finansową (20%) i pomoc socjalną (20%).
- W propozycjach rozwiązań w sferze społecznej badani wskazywali na konieczność poprawienia warunków lokalowych dla GOPS zakresie zwiększenia intymności klientów GOPS.

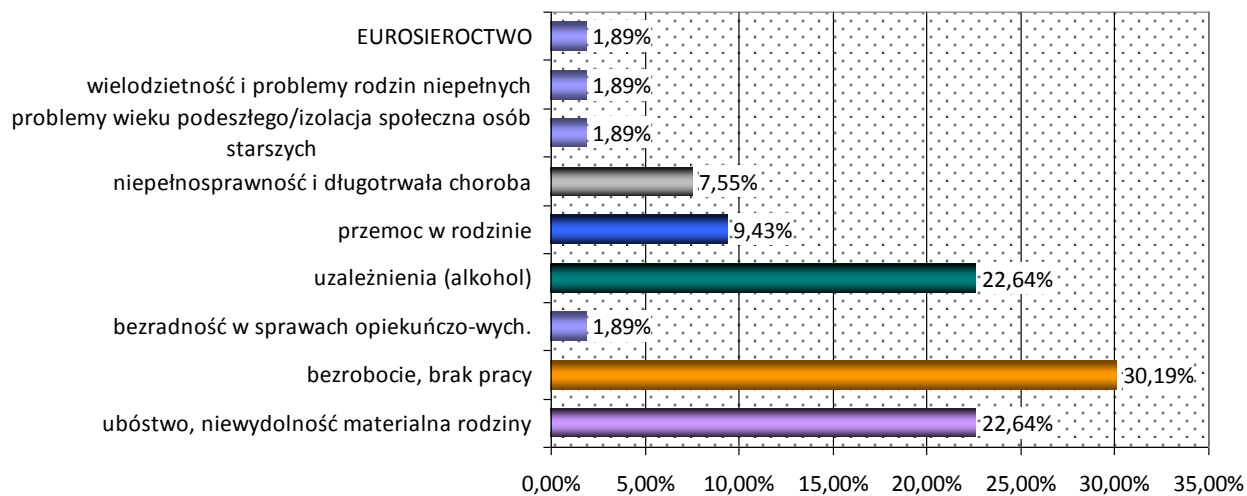
2. GRAFICZNE PRZEDSTAWIENIE WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH

CHAREKTYRYSTYKA GRUPY

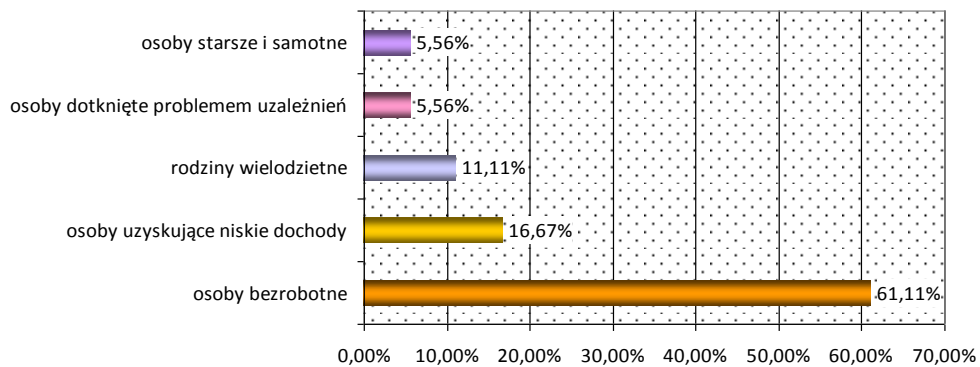
W badaniu opinii publicznej w zakresie problemów społecznych występujących na terenie gminy Borzęcin wzięło udział 70 osób. Wśród respondentów 60 % stanowiły kobiety,(40 % mężczyźni). Większość badanych (45 %) była w wieku 35-64 i posiadało wyższe wykształcenie (50%).

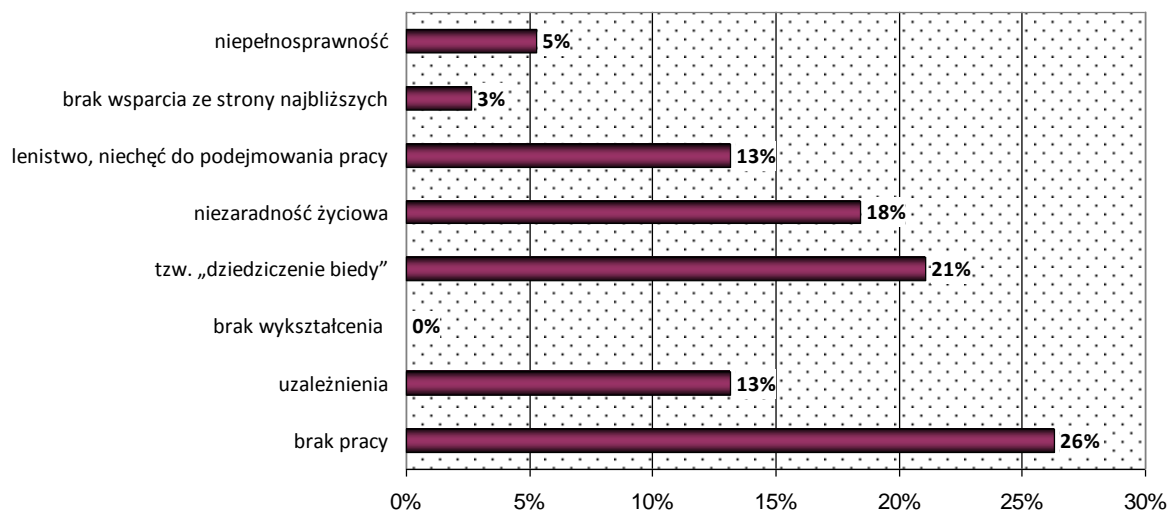
Jakie problemy społeczne uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie Państwa gminy.

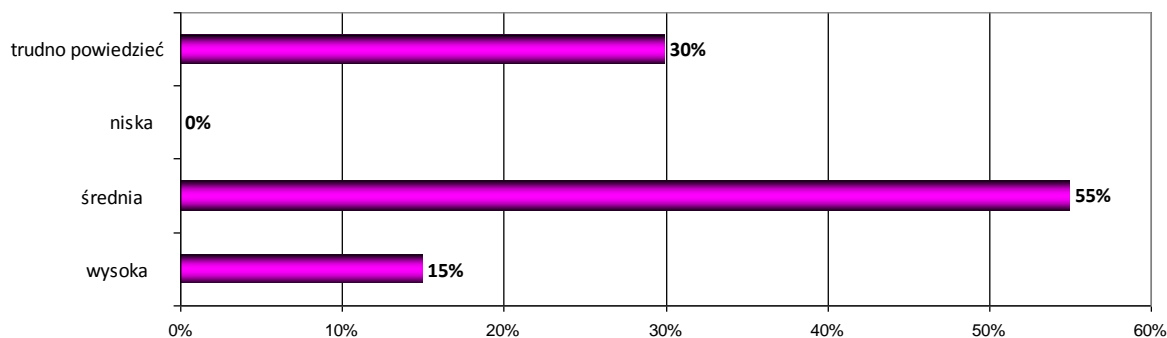
Kto Pana/Pani zdaniem jest najbardziej zagrożony jest ubóstwem w Państwa gminie?

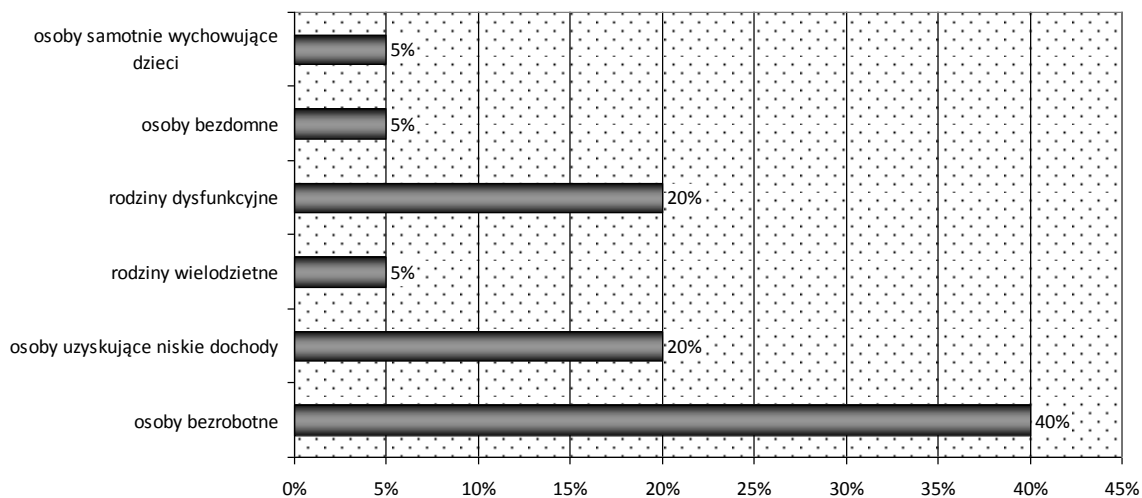
Co Pana/Pani zdaniem decyduje o tym, że niektórzy ludzie nie mogą wydostać się z ubóstwa?

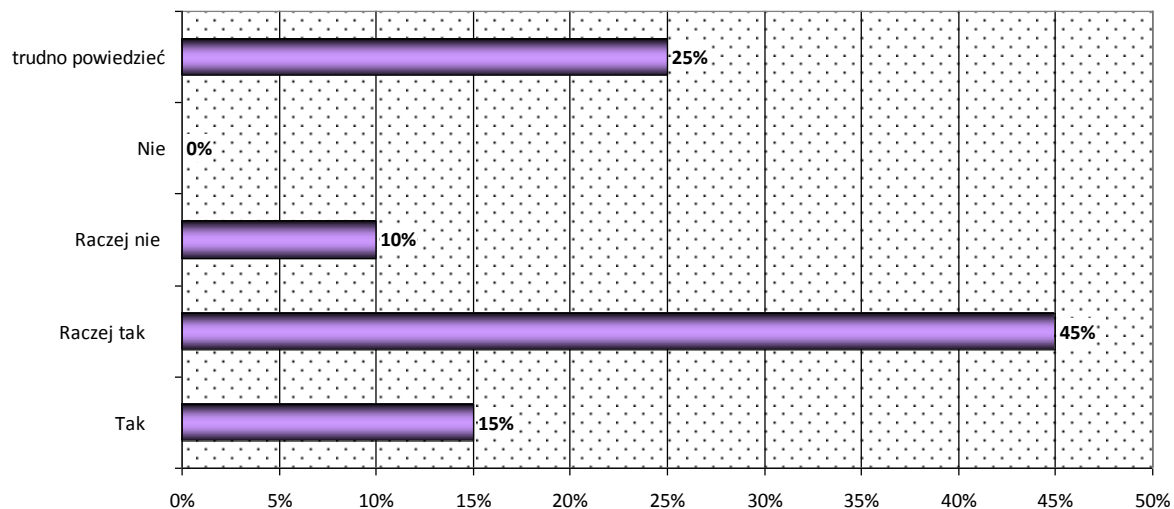
Jaka zdaniem Pana/Pani jest skala problemu uzależnień (alkohol, narkotyki) na terenie Państwa gminy?

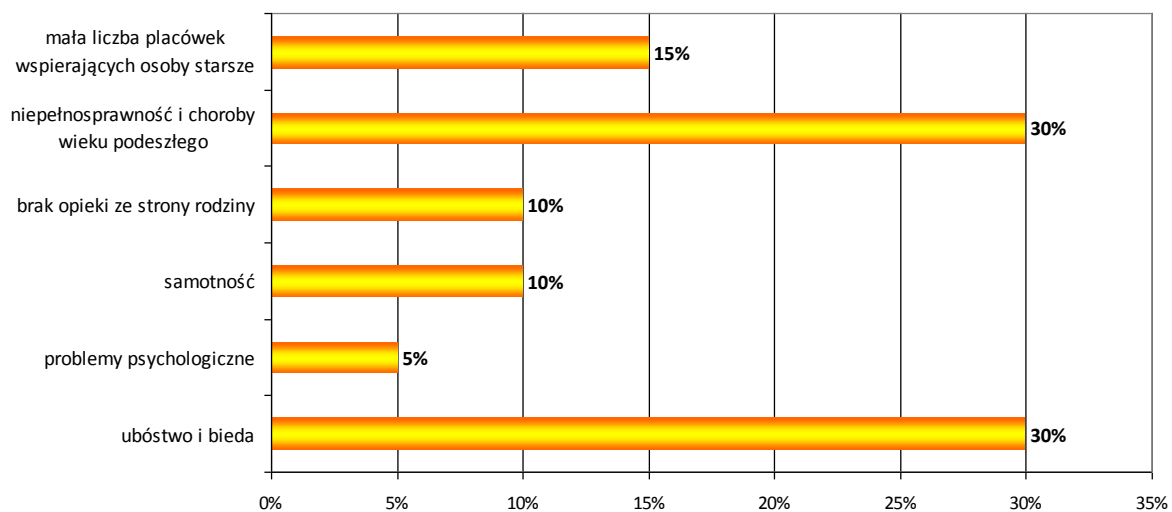
Kto zdaniem Pana/Pani zagrożony jest problemem uzależnień w Państwa gminie?

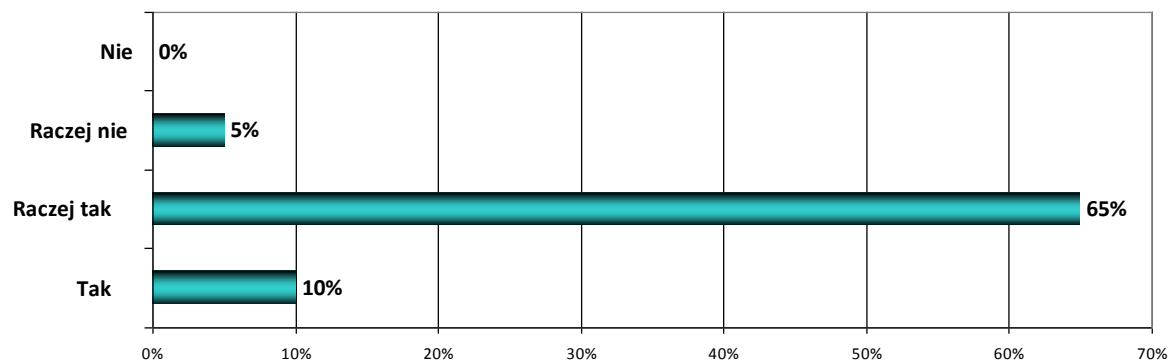
Czy uważa Pani/Pan iż oferta pomocy osobom uzależnionym (konsultacyjna, terapeutyczna, lecznicza) realizowana w gminie jest wystarczająca ?

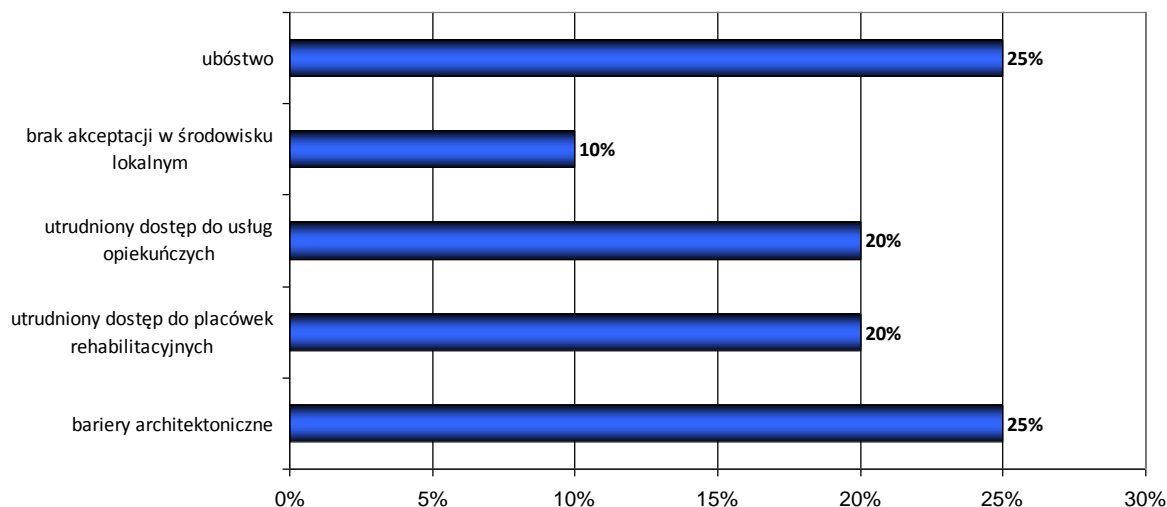
Jakie zdaniem Pana/Pani problemy społeczne najczęściej dotyczą osoby starsze?

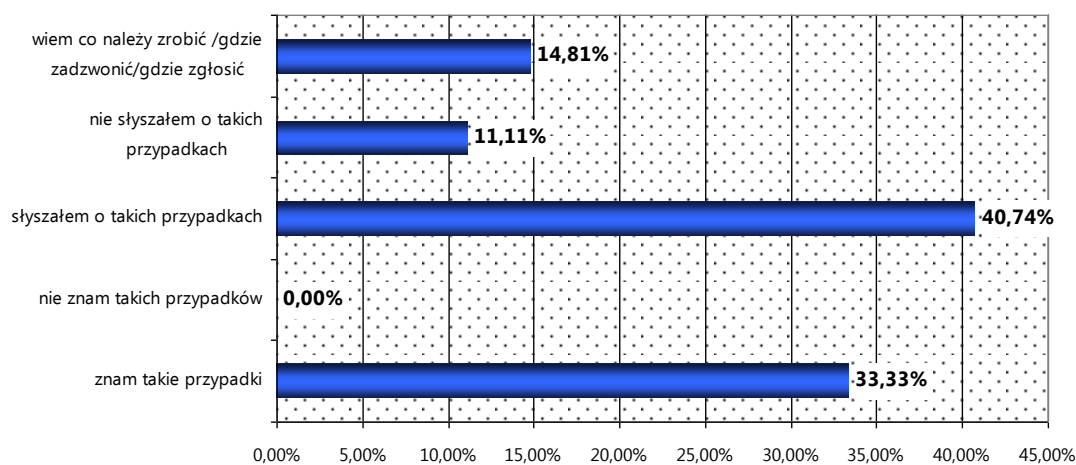
Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

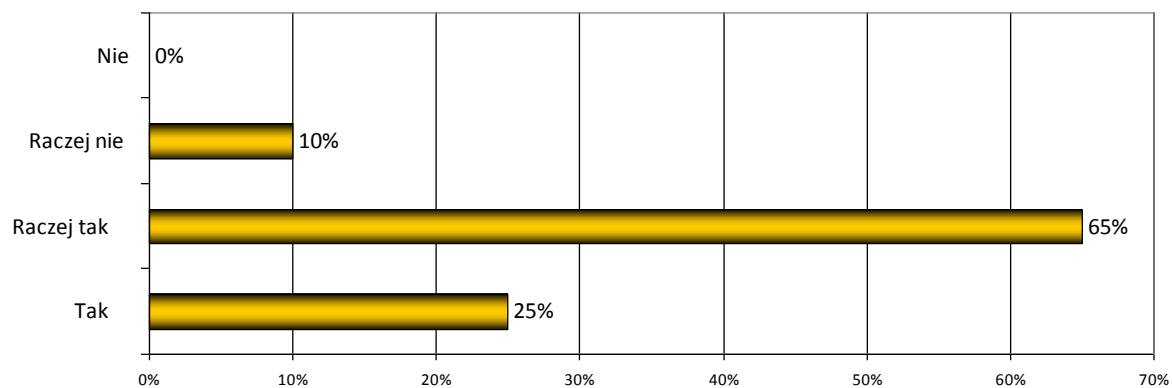
Jakie problemy społeczne najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne?

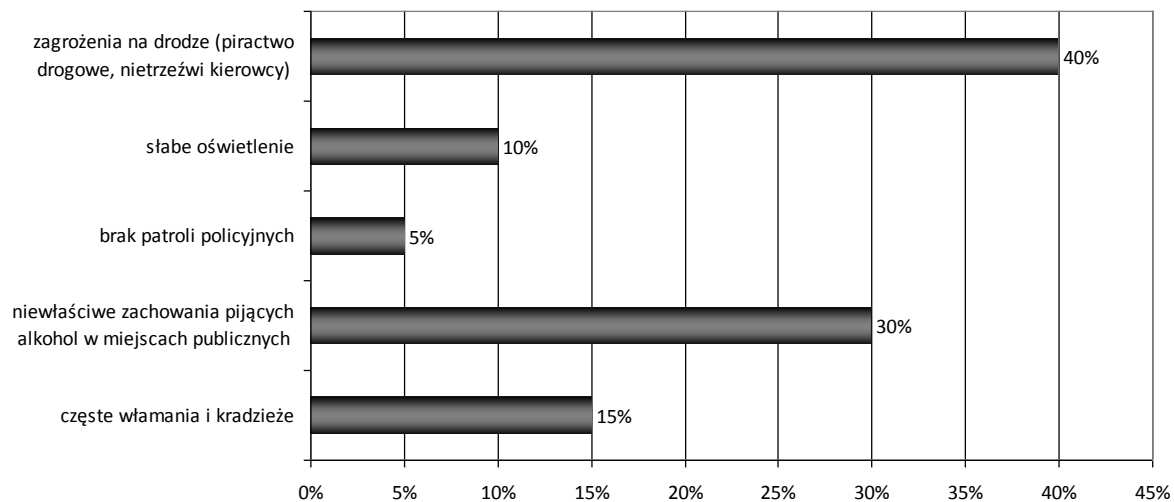
Czy według Pani/Pana oceny w rodzinach zamieszkujących na terenie Państwa gminy istnieje zjawisko przemocy domowej?

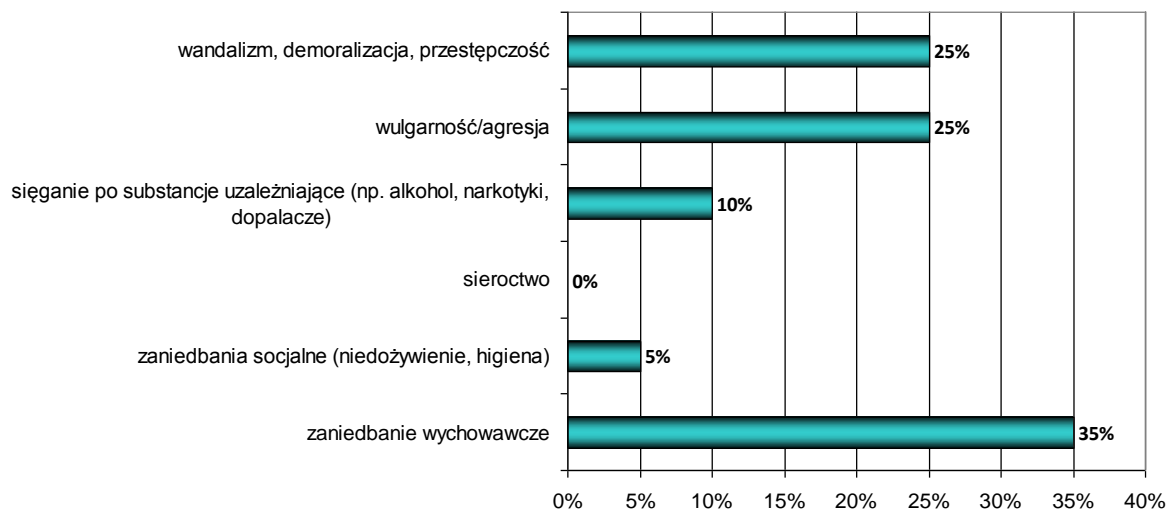
Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie na miejscu zamieszkania?

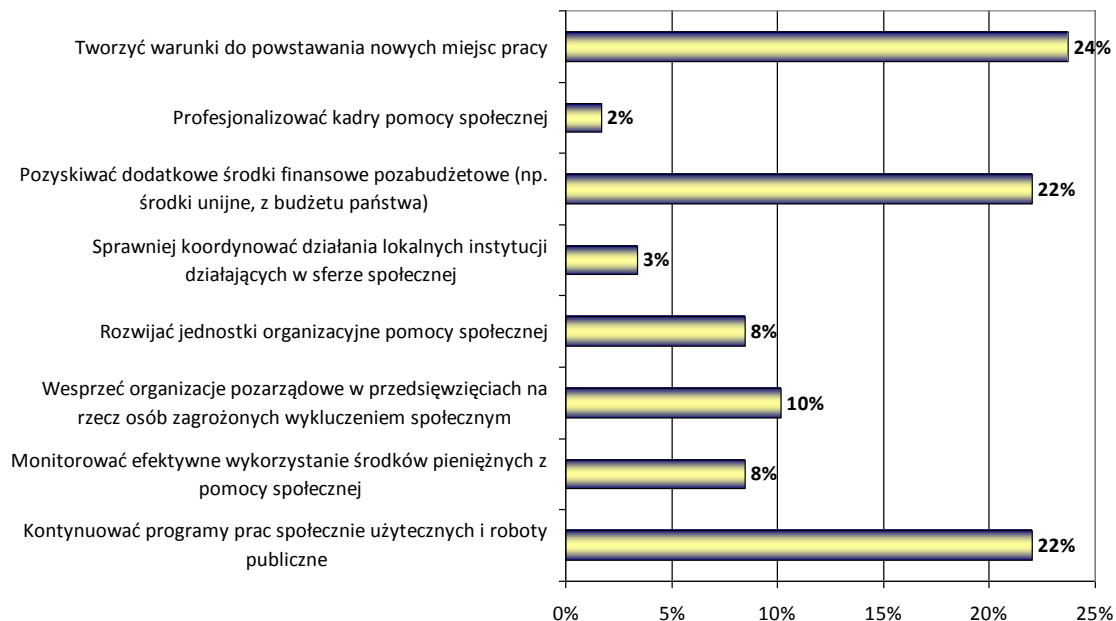
Jeśli nie, to jakie są przyczyny braku bezpieczeństwa?

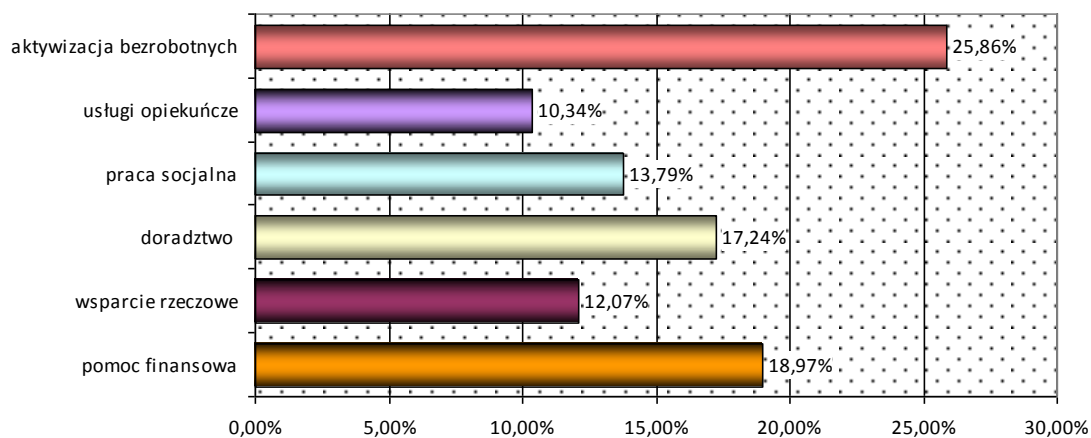
Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/Pani najczęściej w Państwa Gminie:

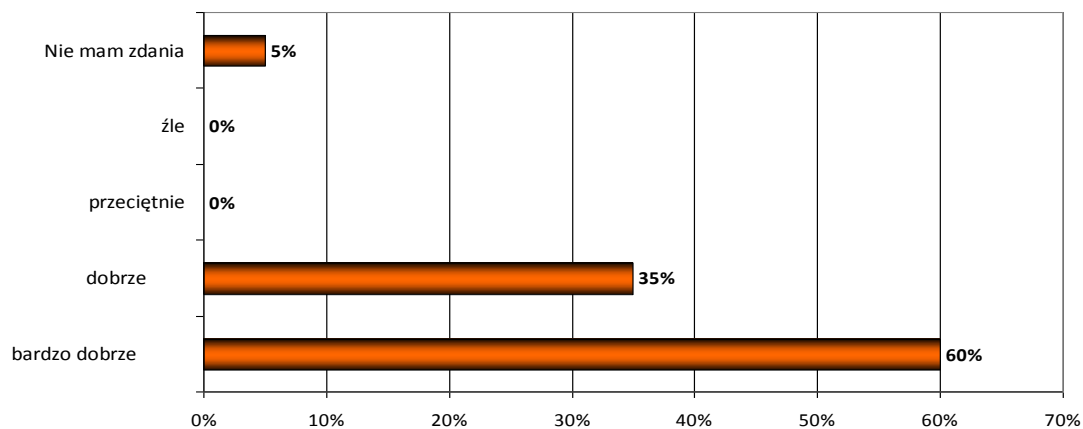
Jakie działania powinien podjąć samorząd gminny, aby ograniczyć obszary problemów społecznych?

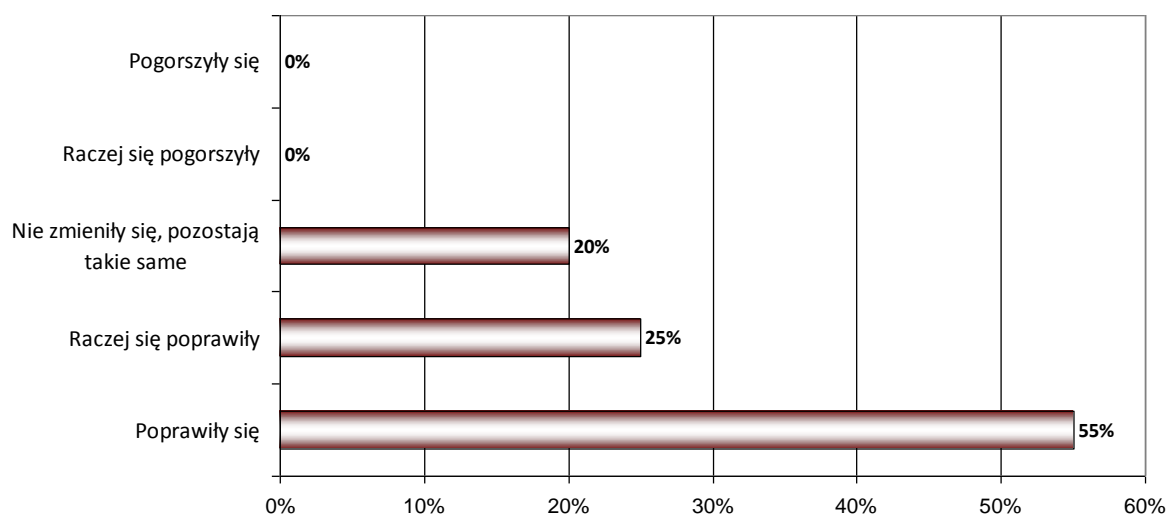
Jaką formę wsparcia przede wszystkim powinien oferować Ośrodek Pomocy Społecznej?

Jak Państwo oceniają pracę pracowników socjalnych?

Jak ocenia Pan/Pani zmiany warunków życia w GMINIE w ostatnich 5 latach (2010-2014)

Źródła danych

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Borzęcin na lata 2009-2018
2. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Borzęcin 2015-2020
3. Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych (IOSS)
4. www.stat.gov.pl
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245), wydane na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).
6. Dokumenty strategiczne województwa małopolskiego:
 - *STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2011-2020 „Małopolska 2020.Nieograniczone możliwości”, Rozwoju Województwa Małopolskiego 2020*
 - *Program Strategiczny „Włączenie Społeczne”-(projekt-Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 341/13 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 21 marca 2013 roku).*
 - *Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim na lata 2013-2020 (przyjęty 19.11.2013r.)*
 - *Małopolski Program Profilaktyki I Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014 – 2020*
 - *Wyzwania Małopolski w kontekście starzenia się społeczeństwa. Podejście strategiczne.*
7. Dokumenty strategiczne dotyczące nowego okresu programowania :
 - *Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*
 - *STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020*
 - *KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU 2020 Nowy wymiar aktywnej integracji*
 - *STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2020*